

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

เธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

เธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTION OF MORAL AND ETHICAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOL UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

TEINPRAKAN AUMSUWAN

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2024

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์	:	**การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด**
ชื่อนักศึกษา	:	**เธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ**
ชื่อปริญญา	:	**ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การบริหารการศึกษา**
ปีพุทธศักราช	:	**2567**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**รศ.ดร.สุเทพ เมยไธสง**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**ผศ.ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ .....
(พระครูศรีวีรคุณสุนทร, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ :
ประธานกรรมการ .....
(ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก) .....
(รศ.ดร.สุเทพ เมยไธสง)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม) .....
(ผศ.ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง)

กรรมการ .....
(รศ.ดร.กฤษกนก ดวงชาทม)

กรรมการ .....
(พระเมธีวัชราภรณ์, รศ.ดร.)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Dissertation Topic	:	The Development of a Model for Promotion of Moral and Ethical Conducts of the Students in the Schools under Roi Et Primary Educational Service Area Office
Student's Name	:	Teinprakan Aumsuwan
Degree Sough	:	Doctor of Education
Program	:	Educational Administration
Anno Domini	:	2024
Advisor	:	Assoc.Prof.Dr.Suthep Moeithaisong
Co-Advisor	:	Asst.Prof.Dr.Jiraporn Phansawang

Accepted by the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Doctor of Education (Educational Administration)

Dean of Faculty of Education .....
(Phrakhrusrivirakhunsunthorn, Asst.Prof.Dr.)

Dissertation Committee :

Chairman .....
(Prof.Dr.Chaiyong Brahmawong)

Member (Advisor) .....
(Assoc.Prof.Dr.Suthep Moeithaisong)

Member (Co-Advisor) .....
(Asst.Prof.Dr.Jiraporn Phansawang)

Member .....
(Assoc.Prof.Dr.Kritkanok Duangchatom)

Member .....
(Phrametheewatcharaphorn, Assoc.Prof.Dr.)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์	:	**การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด**
ชื่อนักศึกษา	:	**เธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ**
ชื่อปริญญา	:	**ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การบริหารการศึกษา**
ปีพุทธศักราช	:	**2567**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง**

ดุษฎีนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 2) เพื่อตรวจสอบโมเดลสมการโครงสร้างการส่งเสริมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา และ 3) เพื่อสร้างรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยคือครูจำนวน 502 คน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินการใช้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโดยการวิเคราะห์ตามหลัก PDSA-CRE Model เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า :

1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3 องค์ประกอบได้แก่ (1) การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารเพื่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้อันดับที่สอง จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้อันดับที่หนึ่ง 37 ตัวบ่งชี้ (2) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยครู ประกอบด้วยตัวบ่งชี้อันดับที่สอง จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้อันดับที่หนึ่ง 23 ตัวบ่งชี้ และ (3) พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้อันดับที่สอง จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้อันดับที่หนึ่ง จำนวน 26 ตัวบ่งชี้

2) การตรวจสอบโมเดลสมการโครงสร้างการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ปรากฏว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยผ่านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยครูผู้สอน

3) การสร้างรูปแบบ (Model) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยพัฒนารูปแบบ (Model) หรือนวัตกรรม (Innovation) ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ สำหรับการบริหารสถานศึกษา (Administration) และ 4 ตัวบ่งชี้สำหรับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม (Promotion) สำหรับตัวบ่งชี้ที่สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ ได้แก่ PDSA-CRE ส่วนแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การสร้างความตระหนัก ชักนำคุณธรรมจริยธรรม เพียรติดตามความดีก้าวสู้เวทีคุณธรรมจริยธรรม

คำสำคัญ : รูปแบบ, การบริหารสถานศึกษา, การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม, พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม

ABSTRACT

Dissertation Topic	:	**The Development of a Model for Promotion of Moral and Ethical Conducts of the Students in the Schools under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area**
Student's Name	:	**Teinprakan Aumsuwan**
Degree Sought	:	**Doctor of Education**
Program	:	**Educational Administration**
Anno Domini	:	**2024**
Advisor	:	**Assoc.Prof. Dr.Suthep Maythaisong**
Co-Advisor	:	**Asst.Prof. Dr.Jiraporn Phansawang**

The objectives of this research were 1) to study the factors and indicators 2) to examine the model of the structure of promotion of moral and ethical conducts of the students in the schools and 3) to create a model and guidelines for promotion of moral and ethical conduct of the students in the schools under The Office of Roi Et Primary Educational Service Area. This research is mixed-method research. The research sample group consists of 502 teachers and 10 experts. The research instruments included questionnaires, interviews, and assessments of factors and indicators. Statistical analysis involved percentages, means, and standard deviations. Exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis were employed following the PDSA-CRE Model as guidelines for promoting ethics and morality among students.

The results of the research were found:

1) A Model for Promotion of Moral and Ethical Conducts of the Students in the Schools under The Office of Roi Et Primary Educational Service Area consist of three factors: (1) School management by administrators to promote ethics and morality, comprising 6 first order indicators and 37 second order indicators (2) Promotion of ethics and morality among students by teachers, comprising 4 first order indicators and 23 second order indicators (3) Ethical behaviors of students, comprising 5 first order indicators and 26 second order indicators.

2) The examination of the structural equation model reveals that school management by administrators has a direct influence on the ethical behavior of students, and school management by administrators also directly influences the promotion of moral and ethics among students. Additionally, the promotion of moral

and ethics among students has a direct impact on the ethical behavior of students, and school management by administrators influences the ethical behavior of students indirectly through the promotion of ethics and morality among students by teachers.

3) The model for promoting moral and ethics among students, developed model as an innovation, comprises 6 indicators for administration and 4 indicators for promotion. The indicators supporting success are based on the PDSA-CRE model. Meanwhile, the guidelines for promoting morality and ethics among students consist of 4 indicators: raising awareness, instilling ethical values, fostering commitment, and encouraging ethical behavior.

Keywords : Model, School Administration, promotion of moral and ethical**,** Ethical , behavior

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับความกรุณาและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัยตลอดมา ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ร่วม ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ประธานสอบดุษฎีนิพนธ์ พระเมธีวัชราภรณ์, รศ.ดร. กรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก ดวงชาทม กรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อทำให้ดุษฎีนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้บริหารและคณะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือและให้คำชี้แนะในการจัดทำวิจัยให้สำเร็จลงด้วยดี คุณค่า และประโยชน์อันพึงจะมีที่ได้จากดุษฎีนิพนธ์ ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องสักการะบูชาพระคุณครู คณาจารย์ที่มีส่วนสำคัญในการวางรากฐานด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัย

ความสำเร็จในครั้งนี้ ได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากคุณพ่อสมศักดิ์ เอื้อมสุวรรณ คุณแม่พรพิมล เอื้อมสุวรรณ ได้รับกำลังใจจากครอบครัว และความร่วมมือจากทุกท่านเป็นอย่างดี ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร จนประสบความสำเร็จในการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต

เธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ช
กิตติกรรมประกาศ ..... ฌ
สารบัญ ..... ญ
สารบัญตาราง ..... ฏ
สารบัญภาพ ..... ฑ
บทที่
1 บทนำ **1**
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
1.2 คำถามการวิจัย 3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3
1.4 สมมติฐานการวิจัย 3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย 3
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ 4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง **7**
2.1 การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 8
2.2 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม 19
2.3 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการขัดเกลาทางสังคม 33
2.4 พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม 61
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 71
2.5.1 งานวิจัยในประเทศ 71
2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ 80
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย 84
3 วิธีดำเนินการวิจัย **87**
3.1 ระยะที่หนึ่ง : การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 87
3.2 ระยะที่สอง : การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดและโมเดลสมการโครงสร้าง 87
3.3 ระยะที่สาม : การสร้างรูปแบบและประเมินแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 91

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 94

4.1 ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Validity: rxi) หรือความเที่ยงตรงตามจำแนกของตัวบ่งชี้โดยการทดสอบตัวบ่งชี้ที่นำมาวัดองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 96

4.2 ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบโมเดล (Model) โครงสร้างและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยการวิเคราะห์ 1) องค์ประกอบโดยการยืนยันอันดับ 2 ของแต่ละองค์ประกอบ (Confirmatory Factor Analysis: CFA) 2 วิเคราะห์โมเดล (Model) หรือแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน การวิเคราะห์ทั้ง 2 ข้อ เพื่อยืนยัน (Confirm) ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้าง 111

4.3 ตอนที่ 3 ผลการสร้างรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 128

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 142

5.1 สรุปผลการวิจัย 142

5.2 อภิปรายผลการวิจัย 144

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย 145

บรรณานุกรม 146

ภาคผนวก 156

ภาคผนวก ก แบบสอบถามสำหรับการวิจัย 157

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย 178

ประวัติผู้วิจัย 205

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	คุณลักษณะและกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่างๆ	31
2.2	พฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	32
2.3	แนวคิดการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	49
2.4	เหตุผลเชิงคุณธรรม 6 ขั้น ในทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรมของโคลเบอร์ก	58
4.1	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	96
4.2	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การสร้างศักยภาพทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	97
4.3	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การสร้างความเข้าใจกระบวนการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	98
4.4	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	99
4.5	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การพัฒนาความเป็นผู้นำเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	100
4.6	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ของนักเรียน	101
4.7	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเองของนักเรียน	102
4.8	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการทำงานของนักเรียน	103
4.9	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียน	104
4.10	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาความพอเพียงของนักเรียน	105
4.11	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีเมตตากรุณา	106
4.12	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีความซื่อสัตย์สุจริต	107
4.13	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีวินัยและความรับผิดชอบ	108
4.14	ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีจิตสาธารณะ	109

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.15 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนด้านการมีความกตัญญูกตเวที 110
4.16 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างความเชื่อมั่นตามโครงสร้าง ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 สำหรับการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 111
4.17 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างความเชื่อมั่นตามโครงสร้าง ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 สำหรับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโดยครูผู้สอน 113
4.18 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างความเชื่อมั่นตามโครงสร้าง ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 สำหรับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียน 115
4.19 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 และตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 ของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 117
4.20 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลผลรวม (TE) ของตัวแปรต้นการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร (AD) ตัวแปรคั่นกลาง การส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของครู (MO-ET) และตัวแปรตามพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน (MO-ET-BE) 127
4.21 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน 128
4.22 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ (Model) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 137
4.23 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริบท 139
4.24 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านปัจจัยนำเข้า 140
4.25 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการ 141

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	กระบวนการเปลี่ยนแปลงของ Fullan	12
2.2	กรอบแนวคิดตามหลักการ (Principle Framework) และ ทฤษฎี (Theoretical Framework)	85
2.3	กรอบสมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)	86
3.1	แสดงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้	89
3.2	แสดงโมเดลการวัดและโมเดลสมการโครงสร้าง	90
4.1	โมเดลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	112
4.2	โมเดลการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยครูผู้สอน	114
4.3	โมเดลพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	116
4.4	โมเดลสมการโครงสร้างของอิทธิพลการบริหารสถานศึกษา การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนและพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	126
4.5	รูปแบบ (Model) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในถานศึกษา	131
4.6	แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในถานศึกษา	135

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตราที่ 67 กำหนดไว้ว่า “รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความมีสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนกับของศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนาใช้เสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560, หน้า 23) และผลการประเมินสถานการณ์ภายในประเทศ พบว่าการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560-2564) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ปลูกฝังความพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และปลูกฝังจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์มีระเบียบวินัย นำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยเป็นไปตาม วิสัยทัศน์ที่ว่า “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ฉบับที่ 12, 2560-2564) ดังนั้นการพัฒนาเยาวชนในแง่ของการเพื่อสร้างคุณธรรม จริยธรรมซึ่งปรากฏอยู่ในความหมายของการศึกษาเอาไว้ในมาตรา 4 วรรคแรกว่า “การศึกษา หมายความว่ากระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคลากรและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต” ซึ่งเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของความเจริญงอกงามในการพัฒนาเจตคติเพื่อสร้างคุณธรรม จริยธรรมทั้งในฐานะที่เป็นจุดมุ่งหมายที่ต้องการและกระบวนการจัดการศึกษาต้องใช้กระบวนการที่จะนำพาหรือพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมๆ กับการเป็นผู้มีความรู้ทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดแก่ผู้เรียน จำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับรู้และนำส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการดำเนินงานภายในสถานศึกษาตามคุณภาพที่คาดหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แห่งชาติ พ.ศ.2542แก้ไขเพื่อเติม (ฉบับที่ 3)พ.ศ.2553 (สหการณ์ เพชรนรินทร์, 2558)

สถานการณ์บ้านเมืองของประเทศไทย พบวิกฤตทางเศรษฐกิจ ความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรม จริยธรรมของคน การทุจริตคอรัปชั่น การก่ออาชญากรรม การเสพและการค้ายาเสพติด อาชญากรรมทางเพศ การขายบริการทางเพศ การทะเลาะวิวาท ซึ่งมีความสอดคล้องกับเรื่องของ

กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีผลทำให้สังคมเกิดความเปลี่ยนแปลง ให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ก่อให้เกิดปัญหาความย่อหย่อนทางคุณธรรม จริยธรรม ปัญหากลุ่มเด็กและเยาวชนที่พบอยู่บ่อยๆ ได้แก่ปัญหาของเหล้า บุหรี่ การหนีเรียน การติดยาเสพติด และการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน การขาดความอบอุ่นในครอบครัว การห่างไกลการเข้าวัด การใช้ชีวิตยามว่างตามห้างสรรพสินค้า การใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารได้แก่ โทรศัพท์มือถือและการคุยผ่านอินเตอร์เน็ต การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การเล่นการพนัน รวมถึงการเล่นพนันฟุตบอลผ่านโทรศัพท์ในระบบ SMS (สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม, 2560, หน้า 45) ส่งผลให้เยาวชนกระทำความผิดเพิ่มขึ้น

นอกจากนั้นแล้ว ศูนย์คุณธรรม (2560) ได้ศึกษาสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน พบว่าส่วนใหญ่ขนาดความรับผิดชอบและความพอเพียงเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ขาดจิตสำนึกสาธารณะ ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับวัย จนส่งผลต่อปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทางคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นการหาแนวทางที่จะพัฒนาและปรับพฤติกรรมของนักเรียนให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทรงคุณค่า จึงมีความสำคัญต่อสังคมส่วนรวม ยิ่งไปกว่าคุณธรรมจริยธรรมอื่นใด และดำเนินการเพื่อนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียน โดยใช้สถานศึกษาที่มีครูใกล้ชิดเป็นหลักในการขับเคลื่อน และกล่อมเกลาตลอดจนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

การเรียนการสอนในระบบการศึกษาไทยมีการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนมาโดยตลอด ซึ่งการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสามารถที่จะพัฒนาให้มีขึ้นในตัวบุคคลได้ โดยต้องเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็ก ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ดัดง่าย” ฉะนั้นการปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกายและการพัฒนาทางจิตใจจะเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ได้มาก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีบริบทของกรอบและทิศทางในการพัฒนาการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีพันธกิจ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม โดยมีความสำนึกในความเป็นชาติไทย มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีศักยภาพในการแข่งขันระดับสากล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด, 2562) แต่จากปัญหาความเสื่อมของคุณธรรมจริยธรรม ตามข้อมูลที่ปรากฏข้างต้น เยาวชนอายุไม่เกิน 15 ปี มีการกระทำผิดเพิ่มขึ้น เยาวชนเหล่านี้อยู่ในช่วงอายุที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชน ดังที่ปรากฏตามความมุ่งหวังของรัฐในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กระทรวงศึกษาธิการ แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และแก้ไขฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 และเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมถอยของคุณธรรม จริยธรรม จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยในฐานะที่ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ด จึงมีความสนใจที่จะศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม

จริยธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 องค์ประกอบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

1.2.2 โมเดลโครงสร้างการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

1.3.2 เพื่อตรวจสอบโมเดลโครงสร้างการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.3.3 เพื่อสร้างรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

1.4.1 การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

1.4.2 การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

1.4.3 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยครู มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

1.4.4 การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยผ่านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร (Population)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นหน่วยการเลือก (Selection Unit) แบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ได้สถานศึกษา จำนวน 914 แห่ง ผู้บริหาร จำนวน 928 คน และครูผู้สอน จำนวน 7,260 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอน จากข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติขั้นสูงซึ่งมีตัวแปรจำนวนมาก (Multivariate) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวน 350-400 คนขึ้นไป (Convey & Lee, 1992) และแต่ละชั้นภูมิ ผู้วิจัยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Mergan) และสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อย่างเป็นสัดส่วน (Proportion) โดยการจับสลากแบบไม่ใส่คืน (Without Replacement) โดยข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติหรือสมมาตร ซึ่งมีค่าความเบ้ (Skewness : Sk) อยู่ระหว่างช่วง -3.00 ถึง +3.00 และค่าความโด่ง (Kurtosis : Ku) สูงไม่เกิน 7 (Kline, 2005)

3) ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยนี้ ได้ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้บูรณาการและสังเคราะห์ทฤษฎีของ Fullan (2006) พระธรรมปิฎก (2541) ทิศนา แขมมณี (2546) การฝึกอบรมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Mondy N. & Premeaux, 2002) ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2551) สถาบันพระปกเกล้า (2554) Stephen L. (2559) และ Goleman D. (2555) ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาเบื้องต้น ดังนี้

1. การบริหารการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (Independent Variable) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 1) การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรม 2) การสร้างศักยภาพของคุณธรรมจริยธรรม 3) การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 4) การสร้างความเข้าใจกระบวนการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 5) การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายสัมพันธ์ และ 6) การพัฒนาความเป็นผู้นำ

2. การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เป็นตัวแปรคั่นขั้นกลาง (Mediator Variable) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

1) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง

2) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการทำงาน (เรียน)

2) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

3) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาความพอเพียง

3. พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 1) การมีความเมตตากรุณา 2) การมีความซื่อสัตย์สุจริต 3) การมีวินัยและความรับผิดชอบ 4) การมีจิตสาธารณะ และ 5) การมีความกตัญญูกตเวที

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 รูปแบบ (Model) หมายถึง ผังความคิดหรือผังมโนทัศน์ที่แสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือองค์ประกอบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

1.6.2 การพัฒนารูปแบบ หมายถึง การสร้างหรือการปรับปรุงผังความคิดหรือผังมโนทัศน์ที่แสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือองค์ประกอบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ

นักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีคุณสมบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป

1.6.3 การบริหารการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง กระบวนการ แนวทาง หรือวิธีการใหม่ๆ ที่ทำให้เกิดแรงผลักดัน หรือแรงหนุนที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านคุณธรรมจริยธรรม เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและวางแผนปฏิบัติ พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติตามแผนเพื่อที่จะทำให้การเปลี่ยนแปลงคงอยู่และยั่งยืน ประกอบด้วย

1) การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย กระบวนการจัดหลักสูตรและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน

2) การสร้างศักยภาพทางคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การสร้างแรงกระตุ้น ลดช่องว่างของการศึกษาและเพิ่มการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยการกำหนดนโยบายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และการอบรมบ่มนิสัยเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาสำหรับนักเรียน

3) การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ หมายถึง การสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผ่านกิจกรรม โครงงานและแหล่งเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะใหม่ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน

4) การพัฒนาความเป็นผู้นำ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นผู้นำด้านการรับรู้สิ่งใหม่ๆ ความรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน

5) การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ หมายถึง การวางแผนสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองเพื่อเกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้และแนวคิดใหม่ๆ ร่วมกัน

6) การสร้างความเข้าใจกระบวนการ หมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม โดยจัดกิจกรรมร่วมกันในการส่งเสริมระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

1.6.4 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง กระบวนการของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ได้ปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความเจริญงอกงามทางคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย

1) คุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง หมายถึง กระบวนการของการปลูกฝังให้เกิดความเจริญงอกงามทางคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนมีความประพฤติปฏิบัติสอดคล้องตามแบบแผนทางสังคมได้บัญญัติขึ้นไว้ให้ปฏิบัติตาม ก่อให้เกิดศีลธรรมอันดีงามตามหลักพุทธศาสนา

2) คุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการเรียน (การทำงาน) หมายถึง กระบวนการของการปลูกฝังให้เกิดความเจริญงอกงามทางคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ให้นักเรียนมีความวิริยะอุตสาหะในการเรียนรู้ รู้จักประหยัด รับผิดชอบในการดำเนินชีวิตด้วยการมีวินัยในการใช้ทรัพย์ (เงิน) ที่บิดามารดาหามาให้นักเรียน

3) คุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคม หมายถึง กระบวนการในการปลูกฝังให้เกิดความเจริญงอกงามทางคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความซื่อตรงการพูดและการกระทำของนักเรียน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างมิตรภาพระหว่างนักเรียน

4) คุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาความพอเพียง หมายถึง กระบวนการในการปลูกฝังให้เกิดความเจริญงอกงามทางคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความพอประมาณ มีความประพฤติปฏิบัติถึงจุดพอดี พอประมาณ อย่างสมดุลที่ไม่มาก ไม่น้อยจนเกินไป

1.6.5 พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ความประพฤติหรือการปฏิบัติของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมีคุณธรรมจริยธรรมทั้งด้านการกระทำ การพูด และความคิด ซึ่งประกอบด้วย

1) การมีเมตตากรุณา หมายถึง การตระหนักรู้หรือการแสดงออกในการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมด้วยความรัก ความสงสาร และช่วยให้เพื่อนนักเรียนด้วยกันพ้นทุกข์

2) การมีความซื่อสัตย์ สุจริต หมายถึง การตระหนักรู้หรือการแสดงออกในการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงกับความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้ง กาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

3) การมีวินัยและความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักรู้หรือการแสดงออกในการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม เป็นการเอาใจใส่ในงานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ยอมรับผลการกระทำของตนเอง

4) การมีจิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้หรือการแสดงออกในการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมไปสู่สาธารณะ มีความรักความรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะร่วมกัน

5) การมีความกตัญญูกตเวที หมายถึง การตระหนักรู้หรือการแสดงออกในการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม ซึ่งโดยมีจิตสำนึกที่ตอบแทนพระคุณต่อบิดามารดา และคุณครูในโรงเรียนที่นักเรียนเรียนประจำ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 หน่วยงานในระดับนโยบาย ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (เขต 1, 2 และ 3) จะได้รับประโยชน์จากการวิจัย ดังนี้

1) จะได้องค์ความรู้ใหม่ คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปปรับเปลี่ยนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

2) นำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายในการพัฒนาโดยบูรณาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

1.7.2 หน่วยงานระดับปฏิบัติ ได้แก่ สถานศึกษาระดับประถมศึกษา คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการวิจัย ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำกระบวนการหรือการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนไปเป็นแนวทางปรับแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนและครูผู้สอนให้มีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ

2) นักเรียนจะมีคุณธรรมจริยธรรมและยังผลให้สถานศึกษา ครอบครัวและสังคม จะมีแนวปฏิบัติและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนในอันที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศซึ่งนำเสนอ ดังนี้

2.1 การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
- 2.1.1 แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง
- 2.1.2 กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ Michael Fullan
- 2.1.3 แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

2.2 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม
- 2.2.1 ความหมายของคุณธรรม
- 2.2.2 ความหมายของจริยธรรม
- 2.2.3 ความสัมพันธ์ของคุณธรรมจริยธรรม
- 2.2.4 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม
- 2.2.5 คุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการขัดเกลาทางสังคม
- 2.3.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
- 2.3.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม
- 2.3.3 แนวคิดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา
- 2.3.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักวิชาการในต่างประเทศ

2.4 พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม
- 2.4.1 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน
- 2.4.2 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
- 2.4.3 กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในต่างประเทศ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5.1 งานวิจัยในประเทศ
- 2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

2.1.1 แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาจนดูเหมือนว่าการเปลี่ยนแปลงมีความผูกพันและเป็นภารกิจที่ต้องเผชิญอาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารการเปลี่ยนแปลงดังเช่น ศิริพร ศรีเชลียง (2542); ทองใบ สุดชารี (2542); ธงชัย สันติวงษ์ และ ชัยยศ สันติวงษ์ (2543); เชี่ยวชาญ อังศุวัฒนกุล (2544); ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550); Mitchell (1983); Rogers (1983); Pamela and S. Lewis (2001); Robbins and Coulter (2003); Holland & Davis (2007); Nikols (2007) ได้สรุปความหมายของการบริหารการเปลี่ยนแปลงไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นการจัดระบบงานใหม่ ปรับเปลี่ยนในด้านกระบวนการแนวทางหรือวิธีการใหม่ๆ ที่ทำให้เกิดการผลักดันสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงโดยการลงมือเปลี่ยนแปลงและการทำให้ การเปลี่ยนแปลงนั้นคงอยู่อย่างยั่งยืน หรือเพื่อเข้าสู่สภาพแวดล้อมใหม่ในการทำงานได้อย่างสำเร็จและบรรลุผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดนิยามศัพท์ การวิจัยครั้งนี้ และเพื่อเป็นฐานในการหาแนวคิด ทฤษฎีการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อใช้ ในการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในครั้งนี้ ซึ่งเมื่อนำแนวคิดของการบริหารการเปลี่ยนแปลงมากำหนดความหมายของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน พบว่า สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม คือ “กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งก็มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงเรื่องไว้หลายท่านเช่น Griffiths (1964) กล่าวว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงเริ่มจากกระบวนการทางสังคม (Social Process) บริหารงานให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับ Stephen P. Robbins and Mary coulter (2003 อ้างถึงใน วิรัช สงวนวงศ์วาน, 2551) การบริหารจัดการและพฤติกรรมการจัดการในอดีตและปัจจุบัน (Management Yesterday and today)และการจัดการของผู้บริหารมี 4 ประการ คือ (1) การวางแผน (Planning) (2) การจัดองค์การ (Organizing) (3) การนำ (Leading) และ (4) การควบคุม (Controlling) สอดคล้องกับ เนตร์พัณณา ยาวิราช (2550) ที่กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นการบริหารจัดการสำหรับอนาคต (Change and the future of management) การเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอดและเพื่อการแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ๆ ซึ่งจากแนวคิดของนักวิชาการทั้งนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น Faber and Shearron (อ้างถึงใน สมบัติ โฆษิตวานิช, 2544) การบริหารการการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ด้าน คือ (1) ทักษะด้านเทคนิคคือ ความรู้ความเข้าใจ (2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ ความสามารถของผู้บริหารในการทำงานร่วมกับผู้ อื่นได้ อย่างมีประสิทธิภาพ (3) ทักษะด้านความคิดคือความสามารถของผู้บริหารในการเข้าใจหน่วยงานและสถานศึกษาที่สังกัด เช่นเดียวกับวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545) มีความเห็นว่าการบริหารหรือกระบวนการบริหารเกิดได้จากหลายแนวคิดเช่นแนวคิดของ Henry Fayol ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การ

บังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า POCCC

นอกจากนี้แนวคิดในการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ Bennis (1966, อ้างถึงใน สมบูรณ์ นันท์สกุล, 2548)กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทางก้าวหน้าในอนาคต องค์กรที่ดีจะต้องมีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาได้เทคนิคที่ใช้ในการบริหารการเปลี่ยนแปลง 6 ประการ ดังนี้ (1) การสร้างยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างมีการวางแผน (2) เสนอแนวทางสิ่งที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร (3) ใช้วิธีการฝึกอบรมซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของพฤติกรรมที่มีประสบการณ์ (4) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งมักมาจากภายนอกองค์กรซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นที่ปรึกษา (5) มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงและสมาชิกโดยเน้นความร่วมมือเชื่อถือ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน (6) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับในคุณค่าของสมาชิก

การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Management Change)เป็นเรื่องซับซ้อนจากการศึกษาแนวคิดทางการบริหารของนักวิชาการหลายท่านทำให้ ทราบว่าการบริหารการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องบริหารตามสถานการณ์ต่างๆ ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถนำมาวิเคราะห์เรียบเรียงเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อกำจัดจุดอ่อน และเพิ่มจุดแข็งให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งเป็นแนวคิดของ ไพโรจน์ ปิยะรงค์วัฒนา (2545) ได้กล่าวไว้และสอดคล้องกับแนวคิดของ John P. Kotter (1996) กล่าวว่าการที่จะบริหารการเปลี่ยนแปลงให้ประสบความสำเร็จนั้นควรให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ (1) การสร้างให้เกิดสำนึกในความเร่งด่วนที่ต้องเปลี่ยนแปลง (Establishing a sense of urgency) (2) การริเริ่มในการนำการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน (To create a guiding coalition) (3) การพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ (Developing a vision and strategy) (4) การสื่อสารวิสัยทัศน์ให้ผู้อื่นทราบ (Communicating the change vision) (5) การให้อำนาจอย่างกว้างๆ (Empowering broad-based action) (6) การวางแผนในการสร้างชัยชนะระยะสั้น (Generate short term wins) (7) การทำให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีความมั่นคง และทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น (Consolidate gains and produce more change) และ (8) การเปลี่ยนแปลงเข้าไปถึงวัฒนธรรมกลายเป็นวิถีชีวิตขององค์การ (Anchor new approaches in the culture) และ Kurt Lewin (1951) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงองค์การ โดยจำแนกออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ (1) การละลายสภาวะเดิม (Unfreezing)เป็นการยกเลิกวิธีปฏิบัติแบบเดิม โดยปรับสภาพแวดล้อมใหม่ (2) การเปลี่ยนแปลง (Changing) เป็นการลงมือปฏิบัติสร้างการเปลี่ยนแปลงจากสถานะเดิมไปสู่สถานะใหม่ (3) การทำให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคง (Refreezing) เป็นการรักษาสภาพของสถานะใหม่หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับ Afsanch Nahavandi and Ali R. Malekzadeh (1999, อ้างถึงในวิเชียร วิทยอุดม, 2549) ที่เสนอกระบวนการเปลี่ยนแปลงไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้ (1) จำแนกถึงความต้องการการเปลี่ยนแปลง (2) พัฒนาความคิดสำหรับการเปลี่ยนแปลง (3) ยอมรับความคิด (4) ดำเนินการตามความคิด (5) ตระเตรียมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง และ (6) ประเมินผลและกลับไปขั้นที่ 1 ถ้ามีความจำเป็น

แนวโน้มของกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาดังเช่น แนวคิดการเปลี่ยนแปลงของธวัช บุณยมณี (2550) เกี่ยวข้องกับด้านโครงสร้าง (Structure) ด้านประชากร

(Demographic) ด้านจริยธรรมใหม่ของการทำงาน(New work ethic) ด้านการเรียนรู้และองค์ความรู้ (Learning and knowledge) ด้านเทคโนโลยีและการเข้าถึงสารสนเทศ (Technology and access to information) ด้านความยืดหยุ่น (Emphasis on flexibility) และด้านความพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Fast-paced change) ดังนั้นจึงต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านที่เกี่ยวข้องคือ (1) เป้าหมายและกลยุทธ์ (2) เทคโนโลยี (Technology) (3) การออกแบบงานใหม่ (Job redesign) (4) โครงสร้าง (Structure) (5) กระบวนการ (Process) และ (6) คน (People) การบริหารการเปลี่ยนแปลงล้วนเกี่ยวข้องกับคนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนภายในองค์กร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องภายนอก ในบางครั้งการเปลี่ยนแปลงก็ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ โดยที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงก็ตามการพัฒนาองค์กรให้ไปสู่จุดสูงสุดต้องมีการพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องดังเช่นแนวคิดของ ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2551) ที่กล่าวถึงกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงองค์การต้องอาศัยสิ่งต่อไปนี้ (1)ปัจจัยภายนอกและภายในที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงปรากฏขึ้น (2)ผู้บริหารขององค์การมองเห็นปัจจัยเหล่านี้ และตระหนักถึงความต้องการ ในการเปลี่ยนแปลง (3)ความต้องการที่ได้รับรู้ช่วยสร้างการริเริ่มและพัฒนาการเปลี่ยนแปลง (4)การนำไปปฏิบัติ เช่นเดียวกับธนา ศิริวัลลภ (2553) ที่กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง คือการทำความเข้าใจถึงสิ่งที่กำลังจะเปลี่ยนแปลง ได้แก่ (1) สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เกิดได้ทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่สามารถผลักดันให้ เกิดการเปลี่ยนแปลง (2) รายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การวิเคราะห์ว่าองค์กรจะต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง (3) ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นแง่บวกหรือลบก็ได้อาจเป็นแค่ความคิดคร่าวๆ ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางสำหรับมองภาพรวมของการเปลี่ยนแปลง อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงอาศัยหลักความสัมพันธ์ที่ดำเนินอยู่ตามแนวคิดของ Gibson (อ้างถึงใน Ivancevich, Donnelly & Konopaske, 2006) ได้แก่ (1) การเปลี่ยนแปลงแบบปรับเปลี่ยน (Adaptive Change) (2) การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม (Innovative Change) และ (3) การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรมแบบถอนรากถอนโคน (Radically Innovative Change)

นอกจากนี้ Grey Dessler (1982) กล่าวถึงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำเสนอขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงไว้ 4 ขั้นตอนคือ

1) Diagnosing การวิเคราะห์ปัญหาขององค์การ
2) Planning การวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง
3) Making การปฏิบัติให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
4) Evaluating การประเมินผลการเปลี่ยนแปลง

ต่อมาได้มีการคิดค้นขั้นตอนต่อเนื่องจาก Grey Dessler ได้แก่ Griffiths, Danial E. (1984) ได้ขยายความจาก 4 ขั้นตอนของ Grey Dessler เป็น 7 ขั้นตอนดังนี้

1) Recognition การให้การรับรองถึงความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงจากสมาชิกในองค์การในปรากฏการณ์ต่างๆ
2) Establishing Goals กำหนดเป้ าหมายของการเปลี่ยนแปลง
3) Diagnosis การวิเคราะห์หาสาเหตุของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัญหา

4) Selection การเลือกเทคนิคการเปลี่ยนแปลงให้ตรงกับสาเหตุขององค์การ เช่น อาจจะใช้วิธีฝึกอบรม หรือใช้วิธีการให้รางวัล

5) Planning การวางแผนเพื่อปฏิบัติการ กำหนดค่าใช้จ่าย วิธีการและระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในแต่ละสถานการณ์

6) Implementation การดำเนินการเปลี่ยนแปลงตามแผนที่กำหนดไว้

7) Evaluation การประเมินและติดตามผลของการเปลี่ยนแปลงว่าตรงตามเป้าหมายหรือไม่

Schermerhorn (2002, p. 480)กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงสามารถจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1) การเปลี่ยนแปลงจากบนลงล่าง (Top-Down Change)

2) การเปลี่ยนแปลงจากล่างขึ้นบน (Bottom-Up Change)

3) การบูรณาการภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Integrated Change Leadership)

Mike Beer (2003) ได้กำหนดขั้นตอนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงที่ผู้บริหารสามารถใช้เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงขึ้นมาได้โดยได้กำหนดไว้ 7 ขั้นตอนคือ

1) ระดมกำลังและความมุ่งมั่นด้วยการระบุปัญหาขององค์การและแนวทางในการแก้ไข

2) สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันว่าจะจัดการและบริหารองค์การอย่างไรเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

3) ระบุตัวผู้นำ

4) มุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ ไม่ใช่กิจกรรม

5) เริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกแล้วให้มันกระจายตัวไปฝังหน่วยงานอื่นๆ โดยไม่ต้องผลักดันจากระดับบน

6) การสถาปนาความสำเร็จโดยใช้นโยบายที่เป็นทางการ ระบบ และโครงสร้าง

7) ติดตามและปรับกลยุทธ์ เพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเปลี่ยนแปลง

Fullan (2006) ได้นำการเปลี่ยนแปลงมาใช้ผลักดันการบริหารการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบไปด้วย

1) การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรม (Engaging People's Morality Purpose)

2) การสร้างศักยภาพ (Capacity Building)

3) ความเข้าใจกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง (Understanding the ChangeProcess)

4) การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ (Developing Cultures of Learning)

5) การพัฒนาวัฒนธรรมการประเมินผล (Developing Cultures of Evaluation)

6) การเน้นภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Focusing on Leadership forChange)

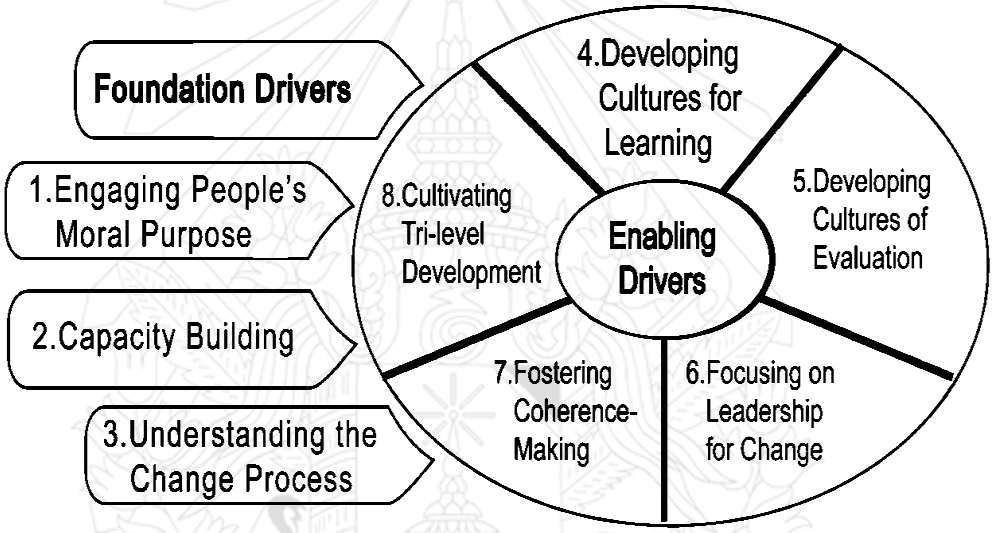
7) การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์(Fostering Coherence Making)

8) การพัฒนาใน 3 ระดับ (Tri- Level Development)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงมีหลากหลายทฤษฎีการนำไปปฏิบัตินั้นต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ รวมถึงความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงและการใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด จากการศึกษากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงข้างต้น ผู้วิจัยพบว่ากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ Michael Fullan 8 ขั้นตอน สามารถนำมาใช้ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนได้อย่างชัดเจน

2.1.2 กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ Michael Fullan

แนวคิดในการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ Michael Fullan (2006) มีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำมาประยุกต์ในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ Michael Fullan (2006) ที่อาศัยแรงผลักและแรงหนุน (Pressure and Support) มาช่วยในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงให้มีประเด็นที่เกี่ยวข้องสรุปได้ ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงของ Fullan

ที่มา: Michael Fullan (2006)

Fullan (2006) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงที่ต้องอาศัยแรงผลักและแรงหนุน (Pressure and Support) มาช่วยในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1) การขับเคลื่อนพื้นฐาน (Foundation Drivers) คือ (1) การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรม (Engaging People's Morality Purpose) (2) การสร้างขีดความสามารถ (Capacity Building) (3) ความเข้าใจกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง (Understanding the Change Process)

2) การขับเคลื่อนที่ทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Enabling Drivers) คือ (1) การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ (Developing Cultures of Learning) (2) การพัฒนาวัฒนธรรมการประเมินผล (Developing Cultures of Evaluation) (3) การเน้นภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Focusing on Leadership for Change) (4) การสนับสนุนการสร้างเครือข่าย

ความสัมพันธ์ (Fostering Coherence Making) (5) การพัฒนาใน 3 ระดับ (Tri-Level Development) โรงเรียนและชุมชน จังหวัด และประเทศชาติ

Fullan (2006) ได้ให้ความสำคัญงานของเขาในการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา มุ่งเน้นผู้เข้าร่วม มีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ความสำคัญกับมุมมอง ในขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงอาจจะสนับสนุนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ประสบความสำเร็จในเชิงบวกหรือการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่อไปนี้ การเริ่มต้นใช้งานและการมีส่วนร่วม เปลี่ยนไม่ได้สิ้นสุดในการรับรู้หรือบริบทเริ่มต้นด้วยนวัตกรรม แต่จะเริ่มต้นด้วยการติดต่อและวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการปฏิสัมพันธ์กับมันและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่จะนำออกมา การสนับสนุนและการเจรจาต่อรอง การเปลี่ยนแปลงในทักษะการคิดและการกระทำที่มุ่งมั่นและการเอาชนะปัญหาแสดงความเป็นเจ้าของ สิ่งที่เราสามารถเรียนรู้จากกระบวนการซับซ้อนของการเปลี่ยนแปลง

Fullan (1993) ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องเข้าใจถึงปัจจัย ดังนี้ (1) ความซับซ้อนของการเปลี่ยนแปลงในทักษะการคิดและการกระทำที่มุ่งมั่นในองค์กร (2) เปลี่ยนคือการเดินทางที่ไม่พิมพ์เขียว การเปลี่ยนแปลงสร้างความไม่แน่นอนที่มีแรงบวกและลบของการเปลี่ยนแปลง (3) ปัญหาก็คือเพื่อนของเรา ปัญหามีความพึงพอใจในการเปลี่ยนแปลงเส้นทางลึกๆ และความขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงความพยายามที่ประสบความสำเร็จใดๆ (4) วิสัยทัศน์และการวางแผนเชิงกลยุทธ์มาใหม่กว่าวิสัยทัศน์มาภายหลังเพราะวิสัยทัศน์ของใช้ส่วนบุคคลและกระบวนการที่ใช้ร่วมกันส่วนรวม การสร้างและการกำหนดวิสัยทัศน์การสื่อสารวิสัยทัศน์การสร้างความมุ่งมั่นในวิสัยทัศน์และจัดระเบียบผู้คนและสิ่งที่พวกเขาทำเพื่อให้พวกเขาเกิดวิสัยทัศน์ร่วม (5) ผู้คนเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมผ่านปฏิสัมพันธ์กับนวัตกรรมและอื่นๆ ในบริบทของนวัตกรรม (6) การแสวงหาผลประโยชน์และคติต้องมีอำนาจเท่าเทียมกันจะช่วยชี้แจงความคิดของการท างานร่วมกัน (7) การเปลี่ยนแปลงที่ประสบความสำเร็จต้องใช้ความสัมพันธ์แบบสองทางโดยการสนับสนุนและการเจรจาต่อรองอย่างต่อเนื่อง (8) การเชื่อมต่อกับสภาพแวดล้อมที่กว้างขึ้นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความสำเร็จการเปลี่ยนแปลงที่ควรรับรู้บริบทที่กว้างขึ้นเพื่อที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงคงยืนยันการดำเนินการทุกๆ คนเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง บุคคลที่จะดำเนินการเพื่อปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมของตนเองที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

ความสำคัญของการรับรู้ ว่าการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางการศึกษามีความซับซ้อน เพื่อจัดการกับความซับซ้อนดังกล่าวไม่ใช่การควบคุมการเปลี่ยนแปลง แต่เพื่อเป็นแนวทางในการใช้บทเรียนใหม่ๆ เกี่ยวกับแนวทางการเปลี่ยนแปลง (Fullan, 1999) ข้อมูลข้างต้นมีนักวิชาการได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเช่น ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2551)กล่าวถึงการพัฒนาการสนับสนุนสู่การเปลี่ยนแปลง (Developing Support for Change) ผู้บริหาร ต้องพัฒนาการสนับสนุนการเชื่อมโยงกันซึ่งวิธีการที่ผู้บริหารสามารถทำได้มีดังต่อไปนี้ (1) การให้ความรู้และการสื่อสาร (Education and Communication) (2) การมีส่วนร่วมและการเข้าร่วม (Participation and Involvement) การให้ความรู้และการสื่อสารทำให้ ได้รับทราบข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมหรือการเข้ามาเกี่ยวข้องในการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องมีข้อมูลเพียงพอ มีเหตุผลหลักอยู่ 2 ประการ สำหรับการปฏิบัติเช่นนี้ คือ (1) เพื่อล้วงเอาข้อมูลจากสมาชิกในองค์การที่อาจช่วยให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของความมีประสิทธิภาพของการเปลี่ยนแปลง และ (2) เพื่อเพิ่มแนวโน้มที่พนักงานจะยอมรับการ

เปลี่ยนแปลงและมีพันธะสัญญาต่อความสำเร็จนั้น (3) ให้การสนับสนุน (Facilitation) โดยผ่านทางเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การให้การสนับสนุนในลักษณะนี้เป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน การสนับสนุนอย่างเหมาะสม สามารถสร้างความแตกต่างระหว่างความล้มเหลวหรือความสำเร็จต่อความพยายามในการเปลี่ยนแปลงได้ (4) การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional Support) การให้การสนับสนุนทางด้านอารมณ์เป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงเพราะเป็นการแสดงให้เห็นว่าองค์การให้ความเอาใจใส่ต่อพนักงาน (5) สิ่งล่อใจ (Incentives) สาเหตุที่บุคคลจะสนับสนุนหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลงก็เพราะว่าเขาเชื่อว่าตนเองจะได้หรือจะสูญเสียบางสิ่งบางอย่าง

ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารอาจมุ่งเน้นในเรื่องของการได้รับผลประโยชน์ของบุคคลจากการเปลี่ยนแปลง โดยการให้รางวัลหรือสิ่งล่อใจ เมื่อการเปลี่ยนแปลงได้ถูกนำไปปฏิบัติ เพราะบุคคลมีแนวโน้มที่จะให้ การสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อหรือนำประโยชน์มาให้ แก่ตนและจะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ ตนเองเกิดความสูญเสียบางสิ่งบางอย่างไป ดังนั้นการนำแนวคิดการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงมาใช้ต้องคำนึงถึงแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นบนพื้นฐานของแนวคิดที่จะพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

2.1.3 แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

จากแนวคิดของ Michael Fullan (2003) สามารถนำมาอธิบายการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสามารถอธิบายได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรม (Engaging People's Morality Purpose) เป็นหลักการแรกที่สำคัญที่สุด คือ สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งก็คือเรื่องของการมีคุณธรรมในระดับพื้นฐาน คุณธรรมจริยธรรมในการปฏิรูปการศึกษาก็คือการพัฒนาสังคมด้วยการปรับปรุงระบบการศึกษาและการเรียนรู้ ของประชาชนทุกคนในด้านการศึกษานั้น การมีคุณธรรมจะช่วยส่งเสริมและลดช่องว่างของนักเรียน ตัวอย่างเช่น เพิ่มอัตราการรู้ หนังสือโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ด้อยโอกาส การหาวิธีเพิ่มการเรียนรู้ ของนักเรียนที่อยู่ในระดับล่างและอยู่ในโรงเรียนที่มีความพร้อมน้อยกว่าให้ขึ้นมาด้านบนอย่างรวดเร็ว คุณธรรมไม่ได้เป็นเพียงแค่เป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงเท่านั้นแต่ยังเป็นกระบวนการสำคัญที่จะกระตุ้นนักการศึกษา ผู้นำชุมชน และสังคมโดยรวมให้มีคุณธรรมในการเปลี่ยนแปลง คุณธรรมเป็นเรื่องสำคัญประการแรกและเป็นสิ่งที่อยู่ตรงศูนย์กลางโดยมีแรงผลักดันอีก 7 ประการเป็นส่วนประกอบการมีเป้าหมายทางคุณธรรมร่วมกัน (Collective Moral Purpose that Extends to Everyone) การมีคุณธรรมของผู้ให้การศึกษาเป็นเรื่องที่กล่าวถึงกันมานานแล้วแต่โดยมากมักจะถูกจัดให้เป็นเรื่องของพฤติกรรมส่วนบุคคล คือกล่าวถึงคุณครูที่เป็นวีรบุรุษ หรือครูใหญ่หรือผู้อำนวยการที่ประสบความสำเร็จ (ในช่วงเวลาสั้นๆ) การยอมเสียสละตนเองอย่างมีคุณธรรมเช่นนี้นับเป็นสิ่งที่ดีในแง่ของจิตใจของปัจเจกบุคคลทั่วไปแต่สิ่งที่เราต้องการมากกว่าก็คือการมองว่าคุณธรรมเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นต้องมีในระดับองค์กรหรือระบบ Michael Fullan (2003) การมีเป้าหมายทางคุณธรรมร่วมกันองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ การทำให้เป้าหมายในการ "ยกระดับและลดช่องว่าง" มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องของการเพิ่มขึ้นและลดลงของประสิทธิภาพในการทำงานของโรงเรียนและบุคลากร ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องมีการกล่าวถึงและดำเนินการโดยมีจิตสำนึกและมีการกระทำที่สอดคล้องกันร่วมกัน เป้าหมายทางคุณธรรมไม่ใช่เกิดขึ้นเฉพาะแค่กลุ่มนักเรียนเท่านั้น แต่จะต้องขยายออกไปสู่กลุ่ม

บุคลากรด้วย ผู้อำนวยการที่มีความตั้งใจจริงและมีความตระหนักในเชิงคุณธรรมอย่างท่วมท้นหลายคนยังประสบความล้มเหลวการที่จะประสบความสำเร็จในเรื่องนี้

ผู้บริหารฐานะที่เป็นผู้นำโรงเรียนจะต้องพัฒนาในเรื่องคุณธรรมของนักเรียนและบุคลากรโรงเรียนเท่าเทียมกัน ครูจะไม่มีวันพัฒนานักเรียนได้ หากครูไม่พัฒนาบุคลากรทางการเรียนการสอนควบคู่กันไปด้วย คุณธรรมต้องแผ่ขยายออกไปทั้งในทางแนวตั้งและแนวนอนทั่วสภาพแวดล้อมทางสังคม ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องส่งเสริมให้บรรดาครูในโรงเรียนต่างๆ เอาใจใส่ความสำเร็จของโรงเรียนอื่นๆ นอกเหนือจากโรงเรียนของตนด้วย

2) การสร้างศักยภาพทางคุณธรรมจริยธรรม (Capacity Building) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายกลยุทธ์ ทรัพยากรและสิ่งต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่มอำนาจให้คนพร้อมที่จะผลักดันระบบให้เดินหน้าต่อไป (ระดับโรงเรียน เขต และประเทศ) ซึ่งจะพัฒนา “ความรู้ทักษะ ศักยภาพ และคุณธรรมจริยธรรม” รวมทั้งทรัพยากรใหม่ (เวลา ความคิด วัสดุอุปกรณ์) และ “แรงกระตุ้นและความรู้ สึกร่วมกัน” เพื่อช่วยกันพัฒนาการเปลี่ยนแปลง นอกเหนือจากศักยภาพของบุคคลและของกลุ่มซึ่งวัดได้จากความรู้ ทรัพยากร และแรงกระตุ้นที่เพิ่มขึ้นแล้วศักยภาพขององค์กรยังเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงระบบพื้นฐานอีกด้วย ระบบพื้นฐานนั้นประกอบด้วยหน่วยงานในระดับท้องถิ่น เขต และประเทศที่จะช่วยส่งเสริมศักยภาพใหม่ๆ ทางคุณธรรมจริยธรรม ด้วยการอบรม ให้คำปรึกษาและสนับสนุนในด้านต่างๆ ศักยภาพนั้นเป็นสิ่งสำคัญและมักจะถูกลืมแม้ว่าทุกคนจะเห็นด้วยว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงก็ตาม เช่น การจะเพิ่มอัตราการรู้ หนังสือของนักเรียน อาจารย์และผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องพัฒนาทักษะใหม่ๆ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้มีเทคโนโลยีใหม่ๆ และนำไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนอีกด้วย (Fullan, 2006) โดยกล่าวว่า (1) เป็นปรากฏการณ์ของ ‘ทั้งองค์กร’ It is a “Collective” phenomenon, Whole school ทั้งโรงเรียน เขต และระบบทั้งหมดจะต้องพัฒนาศักยภาพไปด้วยกัน ซึ่งเป็นเรื่องยากเนื่องจากว่าต้องทำงานด้วยแนวทางใหม่ๆ ร่วมกัน (2) เน้นศักยภาพในทางปฏิบัติและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง (Capacity must be evident in practice and be on going) การอบรมเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่ได้พัฒนาวัฒนธรรมที่ต้องการจะทำงานรูปแบบใหม่ที่อยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและควบคุมได้ยาก นั่นหมายถึงผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนย่อมควบคุมได้ยากเช่นเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาในวันนี้ จึงควรบริหารจัดการกระบวนการใหม่ๆ และพัฒนาทักษะความสามารถของตนเองอยู่เสมอให้ เต็มตามศักยภาพของโรงเรียน (School Capacity) ซึ่งศักยภาพของกลุ่มผู้ปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนสิ่งที่จำเป็นในการเปลี่ยนแปลงความสามารถของโรงเรียนได้แก่ (1) ความรู้ ทักษะและลักษณะของแต่ละบุคคล (Knowledge, Skills, Dispositions of Individuals) (2) ชุมชนแห่งวิชาชีพ (Professional Community) (3) ความชัดเจนของโปรแกรม (Program Coherence) (4) ทรัพยากรทางด้านเทคนิคคือเวลา ความชำนาญ และแนวคิดที่นำมาใช้ ปฏิบัติได้ (Technical Resources) (5) ภาวะผู้นำร่วม (shared leadership) และ (6) คุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ผู้บริหารควรไวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพราะมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนและเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการบริหารจัดการควรเปลี่ยนจาก “เชิงรับ” สู่ “เชิงรุก” มากขึ้น ผู้บริหารควรสามารถคาดการณ์ได้ว่าการพัฒนา

ผู้เรียนควรไปในทิศทางใดในอนาคต อาทิ ปัจจุบัน การแข่งขันของอุตสาหกรรม เทคโนโลยี ทำให้เกิดการผลิตเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งกลุ่มผู้บริโภคที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือ กลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้บริหารสามารถคาดการณ์ได้ทันทีว่า ผู้เรียนอาจตกเป็นทาสของเทคโนโลยี หรือใช้เทคโนโลยีไปในทางที่ผิดได้ ดังนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและหาวิธีหลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อของเทคโนโลยี

3) ความเข้าใจกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง (Understanding the Change Process) เป็นแรงผลักดัน และสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากส่งผลกับทุกสิ่งทุกอย่าง นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่ยากจะเข้าถึงได้เพราะจำเป็นต้องมีผู้นำคอยช่วยดูว่าควรทำหรือไม่ควรทำสิ่งใด และจะต้องมีแผนงานรองรับล่วงหน้า สำหรับการเปลี่ยนแปลงจำเป็นจะต้องมีพลัง แนวคิด พันธะสัญญาและ “ความเป็นเจ้าของ” ซึ่งจะช่วยพัฒนาการเปลี่ยนแปลง เรื่องนี้ค่อนข้างจะสับสน เนื่องจากปัญหานั้นเร่งด่วนจนไม่มีเวลาพอที่จะพัฒนาความเป็นเจ้าของขึ้นมาได้ (กลยุทธ์ที่ง่ายกว่านี้จะไม่ช่วยให้เกิดความรู้ สึกถึงความเป็นเจ้าของ) ความเป็นเจ้าของไม่ได้มีตั้งแต่ตอนเริ่มกระบวนการการเปลี่ยนแปลง แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างนั้น องค์ประกอบบางประการที่จำเป็นต้องใช้อย่างมากเพื่อเพิ่มโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ ได้แก่ ความเข้าใจกระบวนการการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ (1) วางแผนและกลยุทธ์ (Planning and Strategy) (2) การกดดันและสนับสนุน (Pressure and Support) (3) รู้จักการดำเนินงาน (Know about the implementation) (4) เข้าใจความกลัวการเปลี่ยนแปลง (Understand the Fear of Change) และ (5) เข้าใจความแตกต่างระหว่างปัญหาทางเทคนิคและปัญหาที่ปรับเปลี่ยนได้ (Appreciate the Difference Between Technical and Adaptive Challenges, Be Persistent and Resilient)

การสร้างความเข้าใจที่ดีกับการเปลี่ยนแปลงทำให้ความขัดแย้งหรือปัญหาที่จะเกิดน้อยลง การสร้างความเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมควรเข้าใจกระบวนการการเปลี่ยนแปลง (Understanding the Change Process) คือจะต้องมีการวางแผนงานรองรับล่วงหน้าสำหรับการเปลี่ยนแปลง สร้างความเข้าใจ แนวคิด พันธะสัญญา และ “ความเป็นเจ้าของ” ซึ่งจะช่วยพัฒนาการเปลี่ยนแปลง เรื่องนี้ค่อนข้างจะสับสนเนื่องจากปัญหานั้นเร่งด่วนจนไม่มีเวลาพอที่จะพัฒนาความเป็นเจ้าของขึ้นมาได้

4) การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ (Developing Cultures for Learning) วัฒนธรรมการเรียนรู้ นั้นดูเหมือนว่าจะเป็นเรื่องทั่วไป แต่จริงๆ แล้วเฉพาะเจาะจงที่การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะต้องมีกลยุทธ์ที่ออกแบบมาเพื่อให้ทุกคนเรียนรู้จากกันและกัน (มิติทางความรู้) และทุกคนก็จะมีความรู้ สึกร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลง (มิติทางจิตใจด้านคุณธรรมจริยธรรม) กลยุทธ์สำหรับการเรียนรู้จากผู้อื่นมีดังนี้ (1) การพัฒนาสังคมแหล่งการเรียนรู้ ในระดับท้องถิ่น โรงเรียน และชุมชน (2) การเรียนรู้จากโรงเรียนอื่นและเขตอื่นๆ การเปลี่ยนแปลงที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องมีการเรียนรู้ในช่วงดำเนินการ แรงผลักดันที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการเรียนรู้ จากเพื่อน โดยเฉพาะจากคนที่ใช้แนวความคิดใหม่ๆ เราอาจคิดถึงการเรียนรู้ภายในโรงเรียนภายในชุมชน หรือต่างโรงเรียนกันก็ได้ สำหรับการเรียนรู้ภายในโรงเรียนนั้นมีการวิจัยมากมายที่แสดงให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะมีชุมชนแหล่งการเรียนรู้ องค์ประกอบ 5 ประการของการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน อันได้แก่ (1) การพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ๆ (2) การก่อตั้งชุมชน

แหล่งการเรียนรู้ (3) ความชัดเจนของโครงการ (4) แหล่งความรู้ใหม่ๆ และ (5) ความเป็นผู้นำของโรงเรียนหรือผู้อำนวยการ ทั้งโรงเรียน ท้องถิ่น และชุมชนจะต้องพัฒนาวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ (Newman and other, 2000)

สรุปได้ว่า โรงเรียนควรมีการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นขั้นต้นในการพัฒนาการศึกษา พัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียนพัฒนากลยุทธ์ในการส่งเสริมนักเรียนในเรื่องการเรียนรู้จากกันและกันในเขตหรือจังหวัดเดียวกัน หรือระดับที่ใหญ่กว่านั้น การแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน ทำให้เกิดการประสารงานด้วยความเต็มใจส่งผลดีต่อการสร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันเป็นพลังสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นและทำให้เกิดการพัฒนาสภาพการเรียนรู้และการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติจริงถือเป็นเรื่องสำคัญของการเปลี่ยนแปลง

5) การพัฒนาวัฒนธรรมการประเมินผล (Developing Cultures of Evaluation) การพัฒนาวัฒนธรรมการประเมินผลผู้บริหารจะต้องควบคู่พัฒนาควบคู่กับวัฒนธรรมการเรียนรู้ เพื่อค้นหาความคิดที่ยอดเยี่ยมจากความคิดที่เป็นรูปธรรมและจะได้ความหมายเชิงลึกของสิ่งที่ได้เรียนรู้มา หนึ่งในกลยุทธ์สำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงการศึกษาที่เกิดขึ้นก็คือ การประเมินสำหรับการเรียนรู้ (ไม่ใช่เพียงการประเมินของการเรียนรู้) การประเมินสำหรับการเรียนรู้ประกอบด้วย (1) การเข้าถึงและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน (Accessing Data on Student Learning) (2) การเก็บข้อมูลเพื่อให้เข้าใจในรายละเอียด (Disaggregating Data for More Detailed Understanding) (3) การพัฒนาแผนการปฏิบัติงาน จากสองประเด็นที่แล้วเพื่อให้เกิดการปรับปรุง (Developing Action Plans Based on the Previous Two Points in Order to Make Improvements) (4) ความสามารถที่จะอธิบายและพูดถึงการปฏิบัติกับพ่อแม่ และคนภายนอก (Being Able to Articulate and Discuss Performance with Parents, External Groups) เมื่อโรงเรียนและระบบของโรงเรียนเพิ่มความสามารถเพื่อการประเมินสำหรับการเรียนรู้ โรงเรียนก็จะประสบความสำเร็จในการปรับปรุง สิ่งสำคัญหลักๆ แง่มุมอื่นๆของวัฒนธรรม การประเมินที่สำคัญมีดังนี้ การประเมินตนเองของโรงเรียน การใช้ข้อมูลที่มีประโยชน์จากภายนอก

วัฒนธรรมการประเมินจะช่วยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและกระบวนการจัดการข้อมูลทั้งภายนอกและภายใน เราจะได้รับข้อมูลอย่างต่อเนื่องซึ่งจะช่วยให้สามารถนำไปใช้วางแผนการปฏิบัติงานได้ นอกจากนี้ เทคโนโลยีกลายเป็นเครื่องมือสำคัญและจำเป็นสำหรับการประเมินผล เนื่องจากช่วยให้เข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องถูกต้องและให้แนวทางแก้ไขที่ดีที่สุด การพัฒนาวัฒนธรรมการประเมินและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการปรับปรุงจะต้องทำงานไปด้วยกันกับคุณธรรมจริยธรรม

6) การเน้นความเป็นผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Focusing on Leadership for Change) การเน้นความเป็นผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง ความเป็นผู้นำ (Leadership) เทียบได้กับการปฏิรูปมาตรฐานขั้นพื้นฐาน สิ่งที่ระบุความสำเร็จของผู้นำแต่ละคนไม่ได้อยู่ที่ว่าเขาหรือเธอมีผลกระทบต่อการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนมากเท่าใดเมื่อสิ้นวาระตำแหน่งผู้นำ แต่อยู่ที่ว่าผู้นำผู้นั้นได้สร้างผู้นำรุ่นหลัง ผู้ซึ่งสามารถดำเนินงานต่อไปให้ ได้ไกลยิ่งกว่าตนเองกี่คน (Fullan, 2006) การสร้างศักยภาพและความเป็นผู้นำ (Leadership and Capacity Building) ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้

เกิดการเปลี่ยนแปลงก็คือความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมประจำใจ ผู้นำแบบไหนจึงจะเหมาะสมสำหรับนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้นำที่ประสบความสำเร็จและมีลักษณะโดดเด่นกลับกลายเป็นว่าไม่เหมาะสมเพราะว่าพวกเขาสนใจอยู่แต่ตนเอง ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะต้องกระจายไปทั่วทั้งองค์กร การจัดการที่ประสบความสำเร็จไม่ใช่เพียงแค่ความสำเร็จส่วนบุคคลเท่านั้น แต่หมายถึงพัฒนาความสำเร็จให้ กับผู้อื่น ขณะที่ผู้อำนวยการต้องเป็นผู้ตัดสินใจโดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่สิ่งที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือสิ่งที่เขาช่วยเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจของผู้อื่น หากต้องการเปลี่ยนแปลงจะต้องหลีกเลี่ยงผู้นำที่แสดงให้เห็นเพียงแค่ความคิดใหม่ แต่ค้นหาคนที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นสิ่งใหม่ ซึ่งก็คือสามารถที่จะพัฒนาความเป็นผู้นำในตัวคนอื่นได้อย่างต่อเนื่อง เราจำเป็นจะต้องมีผู้นำจำนวนมากพอที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้นำเหล่านี้จะช่วยผลิตและส่งเสริมผู้นำรายอื่นๆ ให้เกิดขึ้นไม่มีแรงผลักดันใดดีไปกว่าการมีผู้นำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพที่มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นต่อผู้ที่มีบทบาทในการก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน การสร้างศักยภาพ องค์กรจะต้องมีความเด่นชัดในเรื่องสถานที่ที่ต้องการให้ศักยภาพปรากฏ ศักยภาพลักษณะใดบ้างที่ต้องการสร้างทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

7) สนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ (Fostering Coherence-Making) ความรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงจะช่วยให้สิ่งที่มีมากมายดูชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องทั้งจัดตำแหน่ง เชื่อมต่อระหว่างจุด และดูว่าจะเรียงเป็นภาพใหญ่ได้อย่างไร เหนือสิ่งอื่นใดคือจะต้องลงทุนในการเสริมสร้างศักยภาพเพื่อให้วัฒนธรรมการเรียนรู้และการประเมินผล โดยยึดมั่นกับคุณธรรมจริยธรรม ไปจนถึงการเพิ่มขึ้นของผู้นำสามารถมีแบบแผนที่ชัดเจนของตนเอง ความรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงไม่ได้หมายถึงการเพิ่มจำนวนของความคิดใหม่ๆ แต่หมายถึงการได้พัฒนารูปแบบที่ชัดเจนใหม่ๆ เพื่อช่วยให้เรารู้อย่างลึกซึ้งได้ว่าสิ่งใดมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

8) เสริมสร้างการพัฒนา 3 ระดับ (Cultivating Tri-Level Development) เสริมสร้างการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระบบ ใน 3 ระดับด้วยกัน ผู้ที่สนใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงจะต้องรู้ด้วยว่าเราไม่ได้พูดถึงการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงระบบด้วย หรือที่เราเรียกว่า Tri-Level คำนึงถึงปัญหาเหล่านี้ (1) อะไรควรจะเกิดขึ้นในระดับโรงเรียนและชุมชน (2) อะไรควรจะเกิดขึ้นในระดับจังหวัด และ (3) อะไรควรจะเกิดขึ้นในระดับประเทศ เราจะเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล และสิ่งที่อยู่รอบข้างด้วยเช่นกัน เราต้องพัฒนาให้คนดียิ่งขึ้นในขณะที่ก็ต้องพัฒนาองค์กรและระบบให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่พูดง่ายมากกว่าทำ และคือสิ่งที่เราเรียกว่าการพัฒนา การปฏิบัติงานของผู้คิดระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เราต้องระวังอคติส่วนบุคคลที่คิดว่าถ้าหากเราเปลี่ยนคนได้จำนวนหนึ่งระบบก็จะเปลี่ยน เนื่องจากไม่เป็นความจริง เราจำเป็นต้องเปลี่ยนระบบไปด้วยในเวลาเดียวกัน เพื่อให้การเปลี่ยนทั้งตัวบุคคลและระบบเกิดขึ้นพร้อมกัน เราจะต้องเรียนรู้ บริบทด้วย ซึ่งก็คือเรียนรู้สถานการณ์จริงที่เราต้องการจะเปลี่ยนแปลง การพัฒนา Tri-Level คือการเน้นทั้ง 3 ระดับ ในด้านระบบและความสัมพันธ์ รวมไปถึงไปให้โอกาสเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นกับประชาชน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั่วทั้งองค์กรที่บุคคลหนึ่งปฏิบัติงานอยู่ การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดในระดับท้องถิ่นจะสำเร็จหรือไม่นั้นองค์ประกอบหลัก คือการสร้างวัฒนธรรมใหม่สำหรับการเรียนรู้

ข้อสรุปจากแนวคิดข้อ 1 และข้อ 2 ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงของนัก วิชาการ ทั้งภายในและนักวิชาการจากต่างประเทศทำให้ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดเหล่านั้นมาปรับปรุง วิเคราะห์และนำความรู้ เกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามแนวคิดของ Michael Fullan สามารถนำมาวิเคราะห์และพัฒนาเป็นนิยามศัพท์เพื่อใช้ในการวิจัยดังนี้

1) การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย กระบวนการจัดหลักสูตร และกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

2) การสร้างศักยภาพ หมายถึง การสร้างแรงกระตุ้น ลดช่องวางของการศึกษาและเพิ่มการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมให้กับบุคลากรโดยการกำหนดนโยบายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และการเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถของครูและนักเรียน

3) ความเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การยอมรับการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติตามนโยบายหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้วิธีการใหม่ๆ ในการบริหารเพื่อการจัดการปัญหาและการแก้ไขปัญหา โดยมีหลักทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

4) การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ หมายถึง สนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผ่านกิจกรรม โครงการและแหล่งเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูน ความรู้และทักษะใหม่ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

5) การพัฒนาวัฒนธรรมการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลวางแผนปฏิบัติงาน ในด้านการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีการประเมินผลนักเรียน มีระบบประกันคุณภาพ เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนานักเรียนก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

6) การเน้นภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงหมายถึง มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายส่งเสริมความเป็นผู้นำด้านการพัฒนาวิธีการหรือความรู้ใหม่เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

7) การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ หมายถึง มีการวางแผนสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองเพื่อเกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้และแนวคิดใหม่ๆ ร่วมกัน โดยมีการส่งเสริมหลักคุณธรรมจริยธรรม

2.2 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

2.2.1 ความหมายของคุณธรรม

ความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยสาระสำคัญ ได้แก่ ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม ความสัมพันธ์ของคุณธรรมจริยธรรม และความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งคุณธรรม (Moral/Virtue) ศีลธรรม (Moral) และจริยธรรม (Ethics) มีเป้าหมายใช้เพื่อการควบคุมตนเอง และส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น

คำว่า “คุณธรรม” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “VIRTUE” ได้มีผู้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า “คุณธรรม” คือ คุณงามความดี

พุทธทาสภิกขุ (2530, หน้า 90-91) ได้ให้อธิบายความหมายของคำว่า “คุณธรรม” ไว้อย่างละเอียดลึกซึ้งดังนี้ คำว่า “คุณ” หมายถึงคำที่มีอยู่ในแต่ละสิ่งซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือเป็นไปได้ทั้งทางดีและทางร้าย คือ ทำให้จิตใจยินดีก็เรียกว่า “คุณ” ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของมันผู้มีจิตหลุดพ้นแล้วด้วยประการทั้งปวง จะอยู่เหนือความหมายของคำนี้ ส่วนคำว่า “ธรรม” มีความหมายคือ

1. ธรรมะ คือ ธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องเกี่ยวข้อง
2. ธรรมะ คือ กฎหมายของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องเรียนรู้
3. ธรรมะ คือ หน้าที่ตามกฎธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องปฏิบัติ
4. ธรรมะ คือ ผลจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นเรามีหน้าที่จะต้องมีหรือใช้มันอย่างถูกต้อง

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2543, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรม คือ ธรรมที่เป็นคุณความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 7) ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี สำนึกในหน้าที่แล้วปฏิบัติตามหน้าที่อย่างถูกต้อง และรับผิดชอบซึ่งมีอยู่ในจิตใจ สามารถแสดงออกได้ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

เกษม วัฒนชัย (2555) ได้อธิบายความหมาย คุณธรรม หมายถึง ภาวะจิตใจที่เมื่อสำแดงความประพฤติออกมาแล้ว สังคมตัดสินออกมาว่าเป็นจริยะที่ดี จริง งาม ถ้าใจเราคิดดี คิดจริง และคิดงาม และประพฤติออกมาดี จริง งาม แสดงว่าคนๆ นั้นมีคุณธรรม แต่ถ้าใจคิดชั้ว คิดไม่จริง คิดไม่งาม ก็จะมีความประพฤติชั่ว เท็จ และไม่งาม ซึ่งเราจะบอกว่าคนๆ นั้นไม่มีคุณธรรม ดังนั้นสังคมจึงต้องสร้างเครื่องตัดสินว่าอะไรคือดีจริง จริง และงาม ซึ่งเครื่องตัดสินคุณธรรมหรือ เครื่องฝึกคุณธรรมนั้นมีหลายอย่าง

จรวยพร ธรณินทร์ (2552, หน้า 54) ได้กล่าวถึงไว้ดังนี้ คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี ที่ประกอบด้วยสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 2 ความหมาย คือ

1. ความประพฤติงาม เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนและสังคม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ
2. การรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำ ไม่ควรทำ และอาจกล่าวได้ว่า คุณธรรม คือ จริยธรรมแต่ละข้อที่นำมาปฏิบัติจนเป็นนิสัย เช่น เป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีความรับผิดชอบ

ทิศนา แขมณี (2546, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรม คือ คุณลักษณะหรือสภาวะในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ดีงาม ซึ่งเป็นภาวะนามอยู่ในจิตใจ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า เป็นสิ่งที่บุคคลยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์มากและมีโทษน้อย

ประภาศรี สีหอำไพ (2543, หน้า 7) ให้ความหมายว่า คุณธรรม คือ สภาพของคุณงามความดีภายในบุคคล ทำให้เกิดความชื่นชมยินดี มีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขขั้นสมบูรณ์ คือ ความสุขใจ ผลผลิตของความดีเป็นธรรมะที่กล่าวได้ว่า ทำดีได้ดี

ยนต์ ชุ่มจิต (2544) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณสมบัติที่เป็นความดีงาม ความถูกต้อง ซึ่งอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ทำให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะกระทำสิ่งต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือทำประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่เบียดเบียนตนเอง หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งตนเองและผู้อื่น

จากการศึกษาความหมายของคุณธรรม (VIRTUE) จาก Webster's Nine Collegiate Dictionary (Webster, 1991 p. 916), และ Fieser (online, 2004) ได้ให้ความหมาย คุณธรรม (VIRTUE) คือ สภาพลักษณะ หรือคุณสมบัติที่แสดงออกถึงความดีงาม และมาตรฐานของสังคมเกี่ยวกับความประพฤติและศีลธรรม

Kohlberge (1976, p. 5) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติและปฏิบัติในสังคม และทำให้บุคคลมีการพัฒนาจนกระทั่งมีลักษณะพฤติกรรมเป็นของตนเอง มาตรฐานการตัดสินของสังคมจะเป็นเครื่องตัดสินว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นเรื่องที่ผิดหรือถูก

Porter (1980, p. 233) ได้ให้ความหมายของคุณธรรม (VIRTUE) ว่า เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมคนส่วนใหญ่ดำรงชีวิตในสังคมนั้นไม่ใช่เพียงแต่การมีชีวิตอยู่ไปเท่านั้น แต่ต้องประเมินและเลือกวิถีชีวิต แต่ละคนคิดว่าน่าจะดีกว่าหรือควรจะดีกว่า ปัจจัยในการเลือกย่อมมีผลกระทบต่อบุคคลด้วยอย่างมีคุณธรรมในสังคมหนึ่งไม่จำเป็นจะต้องดีหรือเป็นสิ่งที่ถูกต้องในอีกสังคมหนึ่งก็ได้

Kant (2010) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม (VIRTUE) คือ ความดีสูงสุดอันเกิดจากเจตนาจำนงที่ดี และจากการปลูกฝัง

ดังนั้นสรุปความหมายของคุณธรรมได้ว่า คุณธรรม คือ คุณงามความดีที่บุคคลยึดเป็นหลักความประพฤติที่แสดงออกครอบคลุมค่านิยม คุณงามความดี ความถูกต้อง และเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง สังคม และต่อผู้อื่นโดยใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามค่านิยมที่พึงประสงค์ จนเกิดเป็นนิสัยทำให้บุคคลประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ และมีจริยธรรมเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข

2.2.2 ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรมเป็นคำศัพท์ที่บัญญัติขึ้นใหม่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Ethics หมายถึง ความประพฤติที่แสดงออกภายนอกที่เป็นความสัมพันธ์ของหมู่มนุษย์ไม่เน้นด้านจิตใจ ดังนั้นจะไม่ครอบคลุมหลักศาสนาที่เน้นด้านจิตใจ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2535, หน้า 214) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2543, หน้า 15) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกฎธรรมชาติ ดำเนินไปในทางที่เกื้อกูลต่อประโยชน์แก่ชีวิต จริยธรรมกับ สัจธรรมเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน โดยจริยธรรมนั้นต้องอาศัยสัจธรรมเป็นพื้นฐาน สัจธรรมเป็นความรู้ส่วนจริยธรรมเป็นการปฏิบัติ สิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างสัจธรรม และจริยธรรม คือ "ปัญญา" ชีวิตที่

สมบูรณ์ได้จึงต้องเกิดจากการรวมตัวกันของปัญญาที่รู้สัจธรรม จริยธรรมที่เป็นการปฏิบัติตามสัจธรรมโดยถูกต้องสมบูรณ์และความสุขหรือภาวะไร้ทุกข์ที่แก้ปัญหาได้

เสฐียรพงษ์ วรรณปก (2537) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นความดีงาม สิ่งที่ควรประพฤติ (ไม่รวมความชั่วที่ควรปฏิบัติ) เป็นหลักสำคัญให้คนเรายึดถือในการปฏิบัติตน จริยธรรมตัดสินให้เป็นคนดี มีความประพฤติดี และเว้นชั่ว เมตตากรุณาและขันติ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2542, หน้า 88) ได้ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง คุณความดีควรประพฤติหรือกระทำโดยอาศัยหลักของค่านิยมและหลักศีลธรรม เมื่อพบกับสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใด

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า การพิจารณาตัดสินใจประพฤติหรือกระทำ โดยอาศัยหลักของค่านิยมและหลักของศีลธรรม เมื่อพบกับสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใด จริยธรรมเป็นการแสดงพฤติกรรมของคนเมื่อพบกับสถานการณ์หนึ่ง

พระเมธีธรรมาภรณ์ (2544) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า แนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์อันรวมถึงการกระทำของมนุษย์ด้วย ผู้มีจริยธรรมสูงคือ ผู้ที่มีลักษณะและการกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนอื่นเป็นสำคัญ

ทิศนา แขมณี (2546, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นการแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายในให้เป็นรูปธรรม

Kohlberge (1979, p. 9) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม (Ethics) ว่า จริยธรรมมีพื้นฐานความยุติธรรมถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียม โดยมิได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ไม่มีการขัดแย้งเป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

Piaget (1960) ได้อธิบายว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจและอนามัยส่วนบุคคล ที่มีความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำและสิทธิ

Jame (1977) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม (Ethics) ว่า เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับความยุติธรรมในขณะที่มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละคน

จากความหมายของคำว่า จริยธรรมที่ได้รวบรวมมาดังกล่าวพอสรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นแนวทางการปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ในสิ่งที่ถูกที่ควรที่แสดงออกทางพฤติกรรมทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ตามกรอบและกฎเกณฑ์ของสังคม เรามักใช้คำว่าจริยธรรมและคุณธรรม ควบคู่กันจนเป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างเดียวกันและปฏิบัติคู่กันไป ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมจึงมีความสัมพันธ์กันอันจะก่อให้เกิดสันติสุขทั้งต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

2.2.3 ความสัมพันธ์ของคุณธรรมจริยธรรม

อังคณา กสินันท์ (2539) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของคุณธรรมและจริยธรรมว่า ผู้มีจริยธรรม คือมีความประพฤติงามอย่างแท้จริง ย่อมหมายถึง ผู้มีความรู้สึกในด้านดี คือ มีคุณธรรมอยู่ในจิตใจนั่นเอง

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2545) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรมเป็นสมบัติของจิตใจ คือเป็นสภาพจิตที่ดีงามที่อยู่ในจิตใจ ส่วนจริยธรรมจะมองในแง่ของการแสดงออกภายนอก พวกพฤติกรรม ซึ่งการตัดสินคุณค่าคุณธรรมที่เป็นเครื่องแสดงออกถึงคุณธรรมนั่นเอง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมตนเอง การกระทำใดดีที่ควรกระทำ การกระทำใดไม่ดีควรละเว้น ความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญา โดยปกติในช่วงอายุ 2-10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ
2. เจตคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านต่างๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆ เพียงใด เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลเกี่ยวข้องกับค่านิยมในสังคมนั้นๆ เจตคติจะเปลี่ยนไปเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป
3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การมีบุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเพียเจต์และโคลเบอร์ก ได้ใช้การอ้างเหตุผลจริยธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงการพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล
4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่บุคคลในสังคมนิยมชมชอบ หรือการงดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต)(2523) ได้แบ่งองค์ประกอบของจริยธรรมเป็น 2 ส่วน คือ

1. จริยธรรมภายใน เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของบุคคลจริยธรรมเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดจริยธรรมภายนอก
2. จริยธรรมภายนอก เป็นพฤติกรรมจริยธรรมภายนอกที่บุคคลแสดงออกมาสังเกตได้ เช่น ความมีระเบียบ การเอาใจใส่กับงาน แต่ต้องไม่ตกอยู่ในเงื่อนไขภายนอก

กรมวิชาการได้แบ่งจริยธรรมออกเป็น 2 องค์ประกอบ (กรมวิชาการ, 2539) ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Value) เป็นส่วนที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง มีลักษณะเป็นความเชื่อ ความเห็นคุณค่า ความพอใจ เต็มใจ ปรารถนาที่จะยึดถือหลักจริยธรรมต่างๆ เข้าไว้ในลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของตน ค่านิยมนี้จะมีอิทธิพลเป็นแรงจูงใจให้บุคคลมีความโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติถูกต้อง ดีงาม สอดคล้องกับค่านิยมที่ตนยึดถือ
2. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมจริยธรรม (Moral Conduct) เป็นส่วนที่เป็นมาตรฐานของความประพฤติปฏิบัติที่สังคมต้องการ การกระทำใดๆ ของบุคคล ถ้าสอดคล้องกับมาตรฐานของการประพฤติถูกต้อง ดีงาม ก็จัดว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมจริยธรรมหรือมีจริยธรรม

จากศึกษาความหมายของคำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” จะเห็นว่ามีความหมายสัมพันธ์กัน กล่าวคือ คุณธรรมเป็นพฤติกรรมซึ่งมีอยู่ในตัวคนหรือแสดงออกมาจากตัวคน เพื่อเป็นคนดี ส่วนจริยธรรมเป็นความประพฤติที่ดีงามที่แสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมและจะเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม อีกทั้งเป็นไปตามจิตสำนึก จิตสำนึกที่ดีในจิตใจ กระทำ เพราะเป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ไม่ใช่การกระทำเพราะมีกฎระเบียบ หรือภาวะอื่นใดมาบังคับให้ต้องกระทำ ถ้าได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีคุณธรรมนั้น ก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีจริยธรรมอันงดงามด้วย ดังนั้น คำว่า คุณธรรมและจริยธรรมจึงนิยมนำมาใช้คู่กันอยู่เสมอ

2.2.4 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม (Morality)

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Morality ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความของความของคุณธรรมจริยธรรมไว้อย่างหลากหลายทั้งความหมายในเชิงการกระทำ การปฏิบัติ และการพัฒนาจิตใจ ดังที่ผู้วิจัยขอนำเสนอดังนี้

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2545) ได้กล่าวถึง คุณธรรมจริยธรรม โดยกล่าวถึงคำว่า “ซื่อตรง” เป็นธรรมข้อหนึ่งของราชธรรม 10 หรือทศพิธราชธรรมที่พระเจ้าแผ่นดินควรประพฤติ ตรงกับคำภาษาบาลีว่าอาชชวะ (Ajjava) คือความซื่อตรง หมายถึง ซื่อตรงทรงสัตย์ไร้มารยา ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน และอวิโรธนะ (Avirodahana) คือ ความไม่คลาดธรรม หมายถึงวางองค์เป็นหลักหนักแน่นในธรรม คงที่ ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหว เพราะถ้อยที่ดีร้าย ลาภสักการะ หรืออิฏฐารมณ์อนิฏฐารมณ์ใดๆ สถิตมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรม นิติธรรม คือระเบียบแบบแผนหลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันงดงาม ไม่ประพฤติให้คลาดเคลื่อนวิบัติไป

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2551) อธิบายว่า อวิโรธนะ คือ “ความไม่คลาดจากธรรม” หรือ “การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม”

พระภาวนาวิสุทธิคุณ (2547) ซึ่งกล่าวถึง ความซื่อตรง (Integrity/Rectitude/ Upright) หมายถึง ความถูกต้องความมีศีลธรรม ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ความยุติธรรม ตรงกับภาษาบาลีว่าอาชชว ตรงกับคำภาษาไทยว่า “อาชชวะ” ซึ่งแปลตามศัพท์ภาษาบาลีว่า “สภาพซื่อตรง”

วีรวิท คงศักดิ์ (2553) ได้ให้ความหมายของ ความซื่อตรง หมายถึง เป็นการกระทำที่ซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา ประพฤติปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Integrity” ซึ่งเป็นค่านิยมที่สำคัญในการสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือการบริหารบ้านเมืองที่ดี โดยทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐและเอกชนต้องสร้างให้เกิดกับคนในองค์กร

พจนานานุกรมราชบัณฑิตยสถานสาขาบริหารธุรกิจ ได้ให้นิยาม คำว่า “Business Integrity” หมายถึง เกียรติภูมิทางธุรกิจ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต และการรักษาพันธสัญญา ความเสมอต้นเสมอปลายในการดำเนินธุรกิจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557)

ในการศึกษาความหมายของ INTERGRITY จากพจนานุกรม Oxford Advanced Learner’s Dictionary (1995, p. 620) และ Longman Dictionary of Contemporary English (2003 pp. 846) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “THE QUALITY OF BEING HONEST AND HAVING STRONG

MORAL PRINCIPLES.” และ “MORAL UPRIGHTNESS” ซึ่งแปลว่า คุณสมบัติของการมีความซื่อสัตย์และการมีหลักคุณธรรมจริยธรรม และในพจนานุกรม The Shorter Oxford English Dictionary ความหมายของคำว่า “Integrity” ได้แยกเป็น 2 ส่วนอย่างชัดเจน แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งในด้านความรู้สึก โดยส่วนแรกกล่าวถึงที่มาในภาษาละตินของคำว่า “Integer” หมายถึง ความครบถ้วน ความสมบูรณ์ และความซื่อสัตย์สุจริต (Beebe, J., 1995) และส่วนที่สอง หมายถึง การปฏิบัติตนของบุคคลโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมและมีความซื่อสัตย์ต่อทุกๆ การกระทำของตนเอง (Best, Watkins & Lidge, 2000)

จากการศึกษานิยามศัพท์ของ Carter Stephen L.,(1997, p. 7), Marvin T. Brown (2005, p. 5), Beebe J. (2000) และธานินทร์ กรัยวิเชียร (2550, หน้า 10) คำว่า Integrity” มาจากคำว่า “Integritas” = “Integer” = “Integral” ในภาษาละติน หมายถึง “Wholeness” ความครบถ้วนสมบูรณ์ ความเป็นจำนวนเต็ม โดยธานินทร์ กรัยวิเชียร (2550, หน้า 10-13) ได้กล่าวว่า “คนที่จะเป็นคนเต็มคนนั้น ย่อมจะต้องมี “Integrity” เป็นคุณธรรมประจำตัว” ดังนั้น “Integrity” จึงหมายถึง “การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม” ซึ่งเป็นคุณธรรมอันสูงส่ง มีความหมายลึกซึ้งและกว้างขวางมาก และเป็นที่รวมของความถูกต้องทั้งหลายทั้งปวง

Carter (1997, p. 7) ได้อธิบายความหมายของ Integrity ว่าเป็นคุณธรรมอันดับแรกที่สะท้อนว่าเราเป็นคนดีหรือไม่ เป็นคุณสมบัติที่เหนือกว่าคุณสมบัติอื่นๆ ที่สะท้อนให้เห็นคุณธรรมในใจเรา โดยรากฐานศัพท์มาจากคำว่า “Integer” หมายถึง ความครบถ้วนสมบูรณ์ ความเป็น จำนวนเต็ม

Claxton G. (2000, pp. 17-18) ได้ให้ความหมายของ Integrity หมายถึง การบูรณาการอย่างครบถ้วนและคุณธรรม คือ บุคคลที่ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักของคุณธรรม หรือการพูดความจริง มีสัจจะ นับเป็นคุณธรรมชั้นสูงที่ทำได้ยาก ผู้ที่กระทำเช่นนั้นมีความกล้าหาญและตระหนักรู้ในการทำสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม

Marvin T. Brown (2005, pp. 4-5) ได้ให้ความหมายของ Integrity หมายถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ทางคุณธรรมและจริยธรรม โดยรากฐานศัพท์มาจากคำว่า “Integral” หมายถึง ความครบถ้วนสมบูรณ์ ความเป็นจำนวนเต็ม

Daniel Goleman (2007, pp. 79-80) ได้ให้ความหมายของ Integrity หมายถึง ศักยภาพของบุคคลที่มีความเข้มแข็งและสอดคล้องกันเกี่ยวกับหลักการของชีวิต ค่านิยมที่ยึดถือ และความเชื่อที่ถูกต้องสอดคล้องกัน มีสัจจะ ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม มีเข็มทิศแห่งคุณธรรมในการดำเนินชีวิต

จากความหมายทั้งหมดข้างต้นสรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณสมบัติของความซื่อสัตย์ที่มีต่อหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ความยุติธรรม และตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการแสดงออกของนักเรียนในการเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมอย่างเหมาะสมทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และประพฤติปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2.2.5 คุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม

ปรัชญาการศึกษากับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554) มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขันการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคน

ไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ ความคิด คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

หลักการแนวคิดนโยบาย พระราชบัญญัติ รวมทั้งองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้กำหนดลักษณะจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ดังนี้

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (ค.ส.ช.) ได้กำหนดนโยบาย การสร้างค่านิยมหลักของคนไทยให้มีค่านิยมไทย 12 ประการดังนี้

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีความอุดมสมบูรณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่
11. มีความเข้มแข็งทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 และ 2544) ในมาตรา 4 ได้กล่าวถึง คุณธรรมที่พึงประสงค์และมาตรฐานการศึกษา จึงได้จัดทำการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา คือ มาตรฐานด้านผู้เรียนกล่าวถึง คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับประถมและมัธยม มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1) มีวินัย 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความเมตตากรุณา 4) ประหยัด

ปีพุทธศักราช 2550 กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบัน ศาสนาและสถาบันการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข ก้าวสู่สังคมคุณธรรมนำความรู้ จึงกำหนดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ดังนี้

ขยัน หมายถึง ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร สู้งาน มีความพยายามไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

ประหยัด หมายถึง ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักเก็บออม รู้จักฐานะการเงินของตนเอง คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชี รายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

ซื่อสัตย์ หมายถึง ผู้ที่มีความประพฤติตรงต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียง หรืออคติ ไม่ใช่เล่ห์คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ขอบตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

มีวินัย หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติตนและตั้งใจยึดมั่นในขอบเขต กฎ ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ

สุภาพ หมายถึง ผู้ที่มีความเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน ตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง เป็นผู้มีมารยาทดีงาม วางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

สะอาด หมายถึง ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อมมีความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

สามัคคี หมายถึง ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้บทบาทของตนทั้งในฐานะผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วงสามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุมีผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความเชื่อ พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีสันติ และสมานฉันท์

มีน้ำใจ หมายถึง ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามขึ้นในชุมชน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) กล่าวถึง คุณธรรมที่สอดแทรกอยู่ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยความหมายของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ลักษณะที่สังคมต้องการให้เกิดกับผู้เรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดซึ่งมีอยู่ 8 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ การพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น สถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างชัดเจนโดยพิจารณาจาก นิยาม ตัวชี้วัดพฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ และแสดงความจงรักภักดี

ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ตัวชี้วัด 1) เป็นพลเมืองดีของชาติ 2) ธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย 3) ศรัทธายึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักศาสนา และ 4) เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้องประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต คือ ผู้ที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริงความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปต่อกากระทำผิด ตัวชี้วัด 1) ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ และ 2) ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งกาย วาจา ใจ

3. มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลงกฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ตัวชี้วัด 1) ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

4. ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้ที่อยู่อย่างพอเพียง คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง ตัวชี้วัด 1) การดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม และ 2) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6. มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงาน คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และความภูมิใจในผลงาน 1) ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน และ 2) ทำงานด้วยความเพียรพยายาม และอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

7. รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ใช้ภาษาในการสื่อสาร ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้ที่รักในความเป็นไทย คือ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตัวชี้วัด 1) ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมไทยและมีความกตัญญูกตเวที และ 2) เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม และอนุรักษ์ และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

8. มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจกระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยแรงกาย สติปัญญาลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ตัวชี้วัด 1) ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน 2) เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้ดำเนินโครงการคุณธรรมนำความรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาของไทย ได้เสนอการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา คือศีล สมาธิปัญญา มีมโนธรรม มีจิตสำนึกที่ดี มีค่านิยมที่ดี มีจิตปัญญาที่เห็นค่าของมนุษย์ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน มีความจริงใจ จริงจัง ทำด้วยความตั้งใจ มีคุณลักษณะฉลาดรู้ คือ 1) มุ่งมั่นด้วยศรัทธา 2) ใฝ่หาความรู้คุณธรรม 3) นำไปใช้อย่างฉลาด 4) ไม่ประมาทหมั่นตรวจสอบ นอกจากนี้ มีการประพฤติตามหลักคุณธรรม 4 ประการ คือ 1) ความรอบคอบ 2) ความกล้าหาญ 3) ความพอเพียง และ 4) ความยุติธรรม

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2550) กล่าวถึง คุณธรรม (Virtue) ได้ดำเนินการคุณธรรมนำความรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมในระบบของการศึกษาไทย ได้เสนอการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา โดยกำหนดให้ผู้เรียนต้องมี 4 องค์ประกอบเสมอ มีมากมีน้อยต่างกันไปตามชนิดของคุณธรรมว่าจะเน้นองค์ประกอบใด องค์ประกอบ 4 ประการ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นคุณธรรมแม่บท 4 ประการ ที่ทำให้การกระทำได้ชื่อว่าทำดี หากไม่ครบก็ถือว่าเป็นความประพฤติที่ไม่ดี มีดังนี้

ความรอบคอบ (Prudence) หรือความรู้รอบที่เป็นลักษณะจำเป็นของความประพฤตินั้นมิได้หมายถึงการมีความรู้มาก “ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด” ความรู้รอบจึงหมายถึง การเล็งเห็น หรือการหยั่งรู้ได้งานชัดเจนว่าอะไรควรประพฤติ อะไรไม่ควรประพฤติ การแสวงหาความรู้มีส่วนช่วยให้ เกิดความรู้รอบ แต่ทว่าความรู้รอบอันลึกซึ้งส่วนมากเกิดจากการคิดคำนึงและประสบการณ์

1. ความเข้มแข็ง (Fortitude, Courage) ความเข้มแข็งทางกายภาพ ได้แก่ กล้าเสี่ยง ความยากลำบาก อันตราย และความตาย เพื่ออุดมการณ์ ความเข้มแข็งทางจิตใจ ได้แก่ กล้าเสี่ยง กล้าถูกเข้าใจผิด กล้าเผชิญการใส่ร้ายและการเยาะเย้ย โดยมั่นใจว่าตนทำดี

2. ความพอเพียง (Sufficiency, Temperance) ความพอเพียงคือ การเดินสายกลาง ระหว่างกิเลสที่ตรงกันข้าม เช่น ความเข้มแข็ง เป็นทางสายกลางระหว่างความขี้ขลาดกับความบ้าบิ่น ความพอเพียงเป็นทางสายกลางระหว่างการขาดกับการเกิน ดังนั้นทางสายกลางจึงอยู่ระหว่างกิเลสที่ตรงข้ามกัน แต่อยู่คนละระดับกัลป์กิเลส

3. ความยุติธรรม (Justice) ได้แก่ การให้แก่ทุกคนและแต่ละคนตามความเหมาะสม (Giving Each His Due) ดังที่อริสโตเติลได้นิยามไว้ นั่นคือต้องรู้ว่าเรามีกำลังให้เท่าไหร่ ควรให้แก่ใคร เท่าไหร่ และอย่างไร เช่น แก่ตัวเราเอง แก่บุคคลในครอบครัว แก่บุคคลในวงญาติ เพื่อนฝูงมิตรสหาย แก่บุคคลร่วมงาน แก่ผู้บังคับบัญชา แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งทั้งนี้ย่อมต้องคุณธรรม

ความรู้รอบความเข้มแข็ง และความพอเพียงเข้ามากำกับด้วยโดยจำเป็น ความยุติธรรมเป็นพื้นฐานของทุกอย่างดังที่เพลโตได้ให้ข้อสังเกตไว้ อาจจะกล่าวได้ว่า คุณธรรมอื่นอาจเป็นเพียงแง่ต่างๆ ของความยุติธรรมนั่นเอง ความยุติธรรมจึงเป็นแก่น หรือสัตถะของคุณธรรมทุกชนิด ผู้มีความยุติธรรมสูงย่อมเพียบพร้อมด้วยความยุติธรรมทุกอย่าง

สำหรับในต่างประเทศ ชาวอังกฤษถือว่าการเป็น “เด็กดี” สำคัญกว่าและต้องมาก่อนการเป็น “เด็กเก่ง” ดังนั้นจึงฝึกอบรมเด็กตั้งแต่เข้าใจความได้ด้วยคุณธรรม 7 ประการ ได้แก่ 1) สัจจะ พูดความจริง (Truth) 2) ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) 3) ความระลึกในหน้าที่ (Sense of Duty) 4) ความอดกลั้น (Patience) 5) ความเป็นธรรม (Fair Play) 6) ความเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Consideration for Others) 7) เมตตาธรรม (Kindness) โดยที่น่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับการฝึกอบรมจริยธรรมให้แก่เด็ก เยาวชนหรือบุคคลทั่วไปในสังคมไทย ให้มีคติธรรมครบทั้ง 12 ประการ (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2550, หน้า 10-13) คือ

1. สัจจะ พูดความจริง (Truth)
2. ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty)
3. ความระลึกในหน้าที่ (Sense of Duty)
4. ความอดกลั้น (Patience)
5. ความเป็นธรรม (Fair Play)
6. ความเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Consideration for Others)
7. เมตตาธรรม (Kindness)
8. ความกตัญญูกตเวที (Gratitude)
9. ความสุภาพนุ่มนวล (Politeness)
10. ความคารวะต่อผู้มีอาวุโส (Respect for Elders)
11. รักษาคำพูด (Promise)
12. จิตสำนึกสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม (Public Conscience)

Leming (2001, อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งเจริญกุล, 2551) ได้ศึกษาคุณธรรมและตัวแปรบทบาทในกรพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตามระดับอายุ ระดับการศึกษา เพศ และสถานภาพ กำหนดคุณธรรม จริยธรรม คือ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต 2) ความขยันหมั่นเพียร 3) ความมีสติสัมปชัญญะ 4) ความรับผิดชอบ 5) ความยุติธรรม 6) ความมีวินัย 7) ความอดทน

Mueller (1986) กล่าวถึง การศึกษาการวัดค่านิยมทางสังคมว่าต้องประกอบด้วยคุณธรรมที่จำเป็นคือ 1) ความมุ่งมั่นศรัทธา (Committed believers) 2) ไม่เห็นแก่ตัว (Giving generously) 3) ให้อภัย (Forgiving Freely) 4) ความจริงใจทำศัตรูให้เป็นมิตร (Empowering enemies) 5) ยุติธรรม (Judging justly) 6) ควบคุมอารมณ์ (Suffering silently) และ 7) อดทน (Persisting patiently)

นอกจากคุณลักษณะที่ได้กล่าวไปยังมีคุณลักษณะเด่นด้านจริยธรรมของคนในประเทศต่างๆ จากรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่างๆ (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และรุ่งเรือง สุขาภิรมย์, 2550, หน้า 13) โดยในรายงานนี้ได้นำมาศึกษาจำนวน 7 ประเทศ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 คุณลักษณะและกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่างๆ

ประเทศ	คุณลักษณะ
1. เกาหลี	ขยันไม่ย่อท้อ ทุ่มเทการทำงาน รักชาติ (รักหมู่เหล่า รักในองค์กร กตัญญู รักการศึกษา มีวินัย เคารพใน อาวุโส รู้จักหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง (ละอายต่อการกระทำผิด การพึ่งตนเองและความร่วมมือ)
2. ไต้หวัน	จริงจัง เพียรทำงานหนักด้วยความอดทน ประหยัด ขยันศึกษาหาความรู้ อ่อนน้อม เคร่งครัดในระเบียบ เป็นตัวของตัวเอง ตื่นตัวทางการเมือง มีจิตสำนึกเรื่องเวลาสูงเคารพในคุณค่าความเป็นคน กล้าให้ กล้าบริจาค เชื่อต้องต่อสู้จึงจะชนะ
3. เวียดนาม	ขยัน อดทน รักชาติ กตัญญู รักการศึกษาเล่าเรียน
4. สวิตเซอร์แลนด์	ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ และความพิถีพิถัน เป็นตัวของตัวเอง (มีวินัย)
5. เยอรมัน	มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ สุจริต ซื่อตรง ตรงต่อเวลา ประหยัด
6. ญี่ปุ่น	ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ อ่อนน้อมถ่อมตน ซื่อสัตย์สุจริต จงรักภักดี ประหยัด ใส่ใจรายละเอียด ทำงานเป็นทีม ระลึกบุญคุณ สะอาดเรียบร้อย แยกแยะเรื่องส่วนตัว และความรับผิดชอบในหน้าที่ ทำอย่างกระตือรือร้น
7. อังกฤษ	ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย รักษาความสะอาด อิสระ ประหยัด รู้ค่าของเงิน รักการผจญภัย

คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่างๆ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวกับทางการศึกษาได้มีข้อกำหนดไว้ตามความเหมาะสม รวมทั้งงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน รวมทั้งศึกษาสภาพของปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงควรเร่งเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม โดยวิเคราะห์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ

ดังนั้น จากการวิเคราะห์วรรณกรรม และสังเคราะห์คุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมเห็นได้ชัดเจนว่า ประเทศไทยมีหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณธรรมเป็นจำนวนมากมีคุณลักษณะของคุณธรรมที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละหน่วยงาน สำหรับคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมมี 7 ประการ ดังนี้

1. ความมีสัจจะ
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
3. ความรับผิดชอบ
4. ความยุติธรรม
5. ความเมตตา

6. ความมีจิตสาธารณะ
7. ความพอเพียง

งานวิจัยฉบับนี้จึงให้ความสำคัญกับการมีคุณธรรมจริยธรรม โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 พฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ลักษณะคุณธรรมจริยธรรม	พฤติกรรมบ่งชี้
ความมีสัจจะ	1. นักเรียนกล้าพูดความจริงไม่โกหกผู้อื่น 2. นักเรียนได้ทำในสิ่งที่พูดหรือให้สัญญาไว้กับผู้อื่น 3. นักเรียนปฏิบัติตนตามสัจจะวาจา 4. นักเรียนมีความซื่อตรงต่อหน้าที่
ความซื่อสัตย์สุจริต	1. นักเรียนปฏิบัติตนโดยยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต 2. นักเรียนไม่ลักขโมยของผู้อื่น 3. นักเรียนกล้ายอมรับความผิดต่อการกระทำของตนเอง 4. นักเรียนปฏิบัติตนเที่ยงตรงไม่เอาเปรียบผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง
ความรับผิดชอบ	1. นักเรียนรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด 2. นักเรียนตรงต่อเวลาในการเข้าเรียน 3. นักเรียนตรงต่อเวลาในการส่งงานหรือการบ้านที่ได้รับมอบหมาย 4. นักเรียนปฏิบัติตนโดยยึดหลักความยุติธรรม
ความเมตตา	1. นักเรียนชอบให้ความช่วยเหลือผู้อื่น 2. นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเมื่อประสบปัญหา 3. นักเรียนยินดีและปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข 4. นักเรียนให้อภัยเมื่อเพื่อนกระทำผิด
ความยุติธรรม	1. นักเรียนกล้าปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง 2. นักเรียนแบ่งหน้าที่การทำงานโดยอาศัยหลักความเสมอภาคและเท่าเทียมในการทำงานกลุ่ม 3. นักเรียนปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 4. นักเรียนไม่เลือกปฏิบัติต่อเพศ ชนชั้น และศาสนา
ความมีจิตสาธารณะ	1. นักเรียนมีความตระหนักถึงปัญหาในสังคม เช่น การรักษาความสะอาดในบริเวณโรงเรียนและชุมชน การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น 2. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชนเป็นอย่างดี 3. นักเรียนสามารถร่วมแก้ปัญหาในชั้นเรียน ในโรงเรียน และชุมชนได้เป็นอย่างดี 4. นักเรียนช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ลักษณะคุณธรรมจริยธรรม	พฤติกรรมบ่งชี้
ความพอเพียง	1. นักเรียนรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด 2. นักเรียนสมารถพึ่งพาตนเองได้ 3. นักเรียนมีเหตุผลในการใช้ทรัพยากรโดยการวางแผนและดำเนินการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า 4.นักเรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวคือเตรียมความพร้อมด้านความรู้ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น

2.3 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการขัดเกลาทางสังคม

2.3.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญมี 3 แนวทาง ดังนี้ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2543, หน้า 29-37)

1) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของฟรอยด์ (Freud) เชื่อว่า คุณธรรมกับมโนธรรม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์อยู่ในสังคมกลุ่มใดก็จะเรียนรู้ความผิดชอบชั่วดีจากสิ่งแวดล้อมในสังคมนั้น จนมีลักษณะพิเศษของแต่ละสังคมที่เรียกว่าเอกลักษณ์ การพัฒนาทางด้านจิตใจเพื่อเสริมสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่ระบบเศรษฐกิจและสังคมต้องการปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการศึกษาเพื่ออบรมฝึกฝนการนำสติปัญญาไปใช้เป็นประโยชน์แก่กล้ายิ่งขึ้น พยายามแสวงหาจุดมุ่งหมายให้แก่ชีวิต คือ ความเป็นอยู่อย่างดีที่สุด หรือการมีอิสรภาพการศึกษาจึงเป็นกิจกรรมของชีวิต โดยชีวิต เพื่อชีวิต เป็นความสามารถเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และรู้จักเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน (พระราชวรมุนี, 2518, หน้า 71)

2) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นกระบวนการสังคมประกิต โดยการซึมซับกฎเกณฑ์ต่างๆ จากสังคมที่เติบโตมา รับเอาหลักการเรียนรู้เชื่อมโยงกับหลักการเสริมแรง และการทดแทนสิ่งเร้า รับแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นรูปแบบ โดยยึดถือว่าการเรียนรู้คือ การสังเกตเลียนแบบจากผู้ใกล้ชิดเพื่อแรงจูงใจ คือ เป็นที่รักที่ยอมรับในกลุ่มพวกเดียวกับกลุ่มต้นแบบเพื่อเป็นพวกเดียวกันในลักษณะเช่นสถาบันหรือกลุ่มสังคมมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือโรงเรียน จะได้รับความคาดหวังจากสังคมอย่างมากในการเป็นสถาบันที่ปลูกฝังรูปแบบและเสริมสร้างการเลียนแบบ จากตัวอย่างในสังคมให้แก่นักเรียนพึงระมัดระวังในการสอนเพราะถ้าขาดความสามารถในการอธิบายเหตุผลให้เด็กเลียนแบบ ใช้อารมณ์และวางอำนาจแทน จะทำให้เด็กรู้สึกเป็นศัตรูต่อผู้ควบคุมพฤติกรรมทุกระดับ ตั้งแต่บิดามารดา ครูไปจนถึงตำรวจ พึงอบรมให้เด็กรู้จักผิดชอบชั่วดี รู้สึกละอายที่ทำชั่ว ความคิดเหตุผลและความสม่ำเสมอในการลงโทษและให้รางวัลเด็ก เป็นที่ยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่อบรมกล่อมเกลาให้นักเรียนมีคุณธรรมเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติจึงมีหน้าที่ต้องจัดและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝัง และเสริมสร้างคุณธรรม (ชำเลือง วุฒิจันทร์, 2524 หน้า 140-142)

3) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theory) แนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มนี้เห็นว่าคุณธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาคุณธรรมจึงต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงคุณธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคล ซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้นการรับรู้คุณธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้วยการปลูกฝังคำนิยม กล่าวคือ เป็นวิธีการปลูกฝังที่เริ่มต้นด้วยกระบวนการในขั้นพื้นฐาน ซึ่งประภาศรี สีหอำไพ (2543, หน้า 242) ได้เสนอแนะวิธีการปลูกฝังจริยธรรมคุณธรรมไว้หลายประการ ดังนี้

1) กำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาตามคุณธรรมจริยธรรมอย่างสอดคล้องกัน

2) เสนอตัวอย่างพฤติกรรที่พึงปรารถนา พร้อมทั้งแสดงให้เห็นผลดีผลเสีย

3) ประเมินพฤติกรรมที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับคุณธรรมและจริยธรรม โดยใช้เกณฑ์ผลของพฤติกรรมตอตนเอง หมู่คณะและสังคม

4) แลกเปลี่ยนและวิจารณ์การประเมินในกลุ่ม

5) ฝึกปฏิบัติให้บุคคลกระทำด้วยใจสมัครและให้ประเมินผลสำเร็จด้วยตนเอง

6) ย้ำให้บุคคลรับเอาพฤติกรรมที่สอดคล้องกับจริยธรรมและคุณธรรมโดยให้นำมาเป็นส่วนหนึ่งของตน

7) การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและการชักชวนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสมกับจริยธรรมและคุณธรรม

8) พัฒนาค่านิยมจากระดับญาติพี่น้อง ไปสู่หมู่คณะและสังคม เช่น เริ่มต้นจากความกตัญญู ความเสียสละ ความสามัคคีในหมู่พี่น้อง หมู่คณะ และสังคม ไปจนถึงประเทศชาติ

9) จัดกิจกรรมเสริม เช่น กิจกรรมรณรงค์ นิทรรศการ การประชุม สัมมนา การอภิปราย การศึกษากรณี การจัดงานประเพณี เป็นต้น

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม เป็นทฤษฎีที่อธิบายความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะทางจิตกับพฤติกรรมเชิงบุคคลได้เป็นอย่างดี โดยการนำเสนอจิตลักษณะ 8 ประการ ที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมคนดี เก่ง และมีสุข ของคนไทย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2536) ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานจากผลการวิจัย 12 เรื่อง และทฤษฎีที่ได้รับการตรวจสอบและมีผลการวิจัยที่สนับสนุนมาตลอดจนกระทั่งปัจจุบัน ทฤษฎีนี้ถูกนำเสนออยู่ในรูปของต้นไม้ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538 หน้า 2-4) ได้แก่ ส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้ ส่วนที่เป็นลำต้น และส่วนที่เป็นราก

ส่วนแรก คือ ส่วนของดอกและผล เป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดี และเก่ง ซึ่งแสดงพฤติกรรมการทำความดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดี และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแบ่งเป็น 2กลุ่มด้วยกัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538, หน้า 3-4)

1) พฤติกรรมของคนดี ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

1.1) พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ทำร้ายหรือท าลายตนเอง เช่น การดูแลสุขภาพของตนเอง การบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ติดยา เสพติด ไม่เล่นการพนัน เป็นต้น

1.2) พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมที่ไม่ทำร้าย ทำลาย หรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น พฤติกรรมสุภาพบุรุษ ไม่ก้าวร้าว ขับขี่รถอย่างมีมารยาท ซื่อสัตย์ เป็นต้น

2) พฤติกรรมของคนดี และเก่งประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

2.1) พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมการเรียนการทำงาน และเคารพระเบียบ กฎหมาย เป็นต้น

2.2) พฤติกรรมการพัฒนา เป็นการพัฒนาตนเอง ผู้อื่นและสังคม เช่น ใฝ่รู้ รักการอ่าน เป็นกัลยาณมิตร การอาสาช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคม เป็นต้น

ส่วนที่สอง คือ ลำต้น เป็นผลจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ ได้แก่

1) ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม ทัศนคติ หมายถึง การเห็นประโยชน์และโทษของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ และคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าดีงาม ส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น ความกตัญญู ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความพอใจ ไม่พอใจต่อสิ่งนั้น และพร้อมที่จะพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น

2) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว หรือพวกพ้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานมาจากทฤษฎีของโคลเบอร์ก ได้ใช้การอ้างเหตุผลจริยธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงการพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล

3) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่าสิ่งที่กระทำลงไปในปัจจุบันจะส่งผลอย่างไร ในปริมาณเท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสมารถในการยับยั้งชั่งใจ

4) ความเชื่ออำนาจในตนเอง หมายถึง ความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีมาตรฐานมาจากทฤษฎี Locus of Control Rotter (1966)

5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (1963)

ส่วนที่สาม คือ ราก แทนลักษณะจิตใจ 3 ประการ ได้แก่

1) สุขภาพจิตดี หมายถึง ความวิตกกังวล ตื่นเต้น ไม่สบายใจของบุคคลอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์

2) ความเฉลียวฉลาด หรือสติปัญญา หมายถึง การรู้การคิดในขั้นรูปธรรมหลายด้านและการคิดในขั้นนามธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของเพียเจต์ (Piaget)

3) ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ และสามารถคาดหรือทำนายความรู้สึกของคนอื่น

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้ เกิดจากผลการวิจัยพฤติกรรมและจิตลักษณะของคนไทย โดยเมื่อสร้างขึ้นแล้วทฤษฎีนี้อีก เช่น การวิจัยที่เกี่ยวกับจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่สามารถจำแนกคนเป็น 4 ประเภท เหมือนบัวสี่เหล่า กับความสามรถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล โดยพบว่าคนที่เป็น บัวเหนือน้ำเท่านั้น (มีจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ในปริมาณสูงเหมาะสมกับอายุ) เป็นผู้ที่จะสามารถรับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเหมาะสมกับอายุ ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก

การสอนคุณธรรมจริยธรรม เป็นความต้องการที่คนรุ่นหนึ่งจะชี้นำคนอีกรุ่นหนึ่ง โดยผู้สอนคุณธรรมมีความเชื่อว่าประสบการณ์ของตน อาจสร้างความเข้าใจเรื่องคุณธรรมจริยธรรม (หรือความดี ความถูกต้อง ความเหมาะสม) การยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมทำให้มนุษย์มีความสุข ความสงบ และความดีงาม โดยที่ความสุขนั้นควรเป็นความสุขแบบเรียบง่ายและยั่งยืน

ทิศนา แขมมณี (2546 หน้า 20-21) ได้สรุปแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้ คือ

1. การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเอาใจใส่และตั้งใจสังเกตตัวแบบ

2. การเสนอตัวแบบ ตัวแบบจะต้องเด่นชัด ไม่สลับซับซ้อนจนเกินไป

3. การช่วยให้ผู้เรียนเก็บตัวแบบนั้น โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การทำเป็นรหัสการจำ การซักซ้อมลักษณะตัวแบบในความคิดและด้วยการกระทำ

4. การจูงใจให้ผู้เรียนปฏิบัติ โดยการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ เห็นคุณค่ารับรู้ความสามารถของตนเอง เรียนรู้การกำกับตนเอง และเห็นผลที่น่าพึงพอใจของการปฏิบัติ

5. การลงมือกระทำหรือปฏิบัติ โดยช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ สังเกตการกระทำของตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลป้อนกลับและผู้เรียนได้เทียบเคียงการกระทำของตนกับภาพตัวแบบในความคิด

แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของ ทิศนา แขมณี มุ่งเน้นในเรื่องตัวแบบ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาในด้านการสร้างตัวแบบที่ดีในเรื่องของความดีความเก่ง ให้นักเรียนได้ใช้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัตินักเรียนประถมศึกษามักเป็นแบบอย่างที่ตนเองชอบ ประทับใจ และยึดถือ ปฏิบัติตามแบบอย่างการพัฒนาการคิดตามหลัก “โยนิโสมนสิการ” เป็นวิธีการคิดที่มีประโยชน์สามารถนำไปใช้ในการคิดวางแผนในการการเรียน การทำวิจัย ทำงาน แก้ไขปัญหา ช่วยในการตัดสินใจ วิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ ตามทัศนะของพระธรรมปิฎก (2547) การพัฒนาสัมมาทิฐิในกระบวนการของการศึกษาก็คือ การพัฒนาปัญญา ซึ่งหมายถึงการเข้าถึงความจริงของธรรมชาติจนสามารถลดละความเห็นแก่ตัวหรือความยึดมั่นในตนเอง ไม่ถือเอาตนเป็นใหญ่ เอาใจไปไว้กับสิ่งที่ดีที่สุด สูงที่สุด กรุณาที่สุด (ประเวศ วะสี, 2545, หน้า 95) การพัฒนาปัญญาจะเริ่มต้นจาก ปัจจัยภายนอก คือ ความมีกัลยาณมิตรที่ทำให้เกิดศรัทธาก่อน เรียกว่า วิธีการแห่งศรัทธา จากนั้นจึงก้าวเข้ามาถึงขั้น ปัจจัยภายใน โดยเริ่มจากการนำความเข้าใจตามแนวศรัทธาไปเป็นพื้นฐานในการใช้ความคิดอย่างอิสระด้วยวิธีการแห่งปัญญา หรือเรียกว่า โยนิโสมนสิการ (Analytical Reflection, Critical Reflection, Systematic Attention) (พระธรรมปิฎก, 2547, หน้า 16-17)

การนำเอาโยนิโสมนสิการมาใช้ในทางปฏิบัติ เรียกว่า วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งมีอยู่ 10 วิธีคือ (พระธรรมปิฎก, 2547, หน้า 39-127)

1) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย คือ วิธีคิดพิจารณาปรากฏการณ์ที่เป็นผลให้รู้จักสภาวะที่เป็นจริงหรือพิจารณาปัญหาหาหนทางแก้ไข ด้วยการค้นหาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลสืบทอดกันมา

2) วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คือ วิธีคิดที่มุ่งให้มองและรู้จักสิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมันเองอีกแบบหนึ่ง

3) วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ คือ วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดาหรือความเป็นไปของสิ่งทั้งหลาย

4) วิธีคิดแบบอริยสัจจ์ คือ วิธีคิดแบบแก้ปัญหา ซึ่งเป็นวิธีแห่งการดับทุกข์

5) วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ คือ วิธีคิดให้สัมพันธ์กันระหว่างหลักการและความมุ่งหมาย

6) วิธีคิดแบบเห็นคุณโทษและทางออก คือ วิธีคิดพิจารณาให้เห็นครบทั้งส่วนดีและส่วนเสีย

7) วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้ คุณค่าเทียม คือ วิธีคิดเกี่ยวกับคุณค่าในการใช้สอยหรือบริโภควิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม คือ วิธีคิดที่คิดถึงแต่สิ่งที่ดีมีกุศล

8) วิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม คือ วิธีคิดในแนวสกัดกั้นหรือบรรเทาและขัดเกลาตัณหา

9) วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน คือ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบันมีสติระลึกรู้กับสิ่งที่เกิดขึ้น

10) วิธีคิดแบบวิภัชชวาท คือ วิธีคิดโดยแยกแยะออกให้เห็นแต่ละแง่ครบทุกด้านวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการทั้ง 10 วิธี สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

10.1) โยนิโสมนสิการประเภทพัฒนาปัญญาบริสุทธิ์ มุ่งให้เกิดความรู้แจ้งตามสภาวะคือ รู้เข้าใจ มองเห็นตามความเป็นจริง เน้นที่การขจัดอวิชชา มีลักษณะเป็นการส่องสว่างทำลายความมืดหรือชำระล้างสิ่งสกปรก ให้ผลนำไปสู่โลกุตตรสัมมาทิฏฐิ หรือ ความรู้ความเข้าใจสอดคล้องกับความเป็นจริงแห่งธรรมดา ซึ่งเป็นขั้นสัจธรรม

10.2) โยนิโสมนสิการประเภทสร้างเสริมคุณภาพจิต มุ่งปลุกเร้าให้เกิดคุณธรรม หรือ กุศลกรรมเน้นที่การสกัดหรือข่มตัณหา มีลักษณะเป็นการเสริมสร้างพลังหรือปริมาณฝ่ายดีมากดข่มหรือบังคับฝ่ายชั่วไว้ ให้ผลชั่วคราว หรือเป็นเครื่องตระเตรียมหนุนเสริมความพร้อมและสร้างนิสัยนำไปสู่โลกียสัมมาทิฏฐิ หรือ การเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม ซึ่งเป็นขั้นจริยธรรม

หลักธรรมโยนิโสมนสิการเป็นตัวนำที่ทำให้การศึกษาเริ่มต้นที่ดี หรือเป็นการพัฒนาปัญญา ซึ่งผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนอย่างใส่ใจให้ความสำคัญ ด้วยการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่จะกระตุ้นเร้าให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนใช้โยนิโสมนสิการอยู่เสมอ ให้ได้คุ้นกับโยนิโสมนสิการแบบพื้นฐานคือ วิธีคิดแบบสืบสาวสาเหตุปัจจัยและวิธีคิดแบบแยกส่วนประกอบ เมื่อมีเหตุเรื่องราวที่ต้องพิจารณาก็โยงวิธีคิดสองแบบนั้นเข้าไปเชื่อมต่อกับวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์และวิธีคิดแบบแก้ปัญหา จากนั้นวิธีคิดแบบอื่นๆ ก็จะเข้ามาให้บุคคลได้ใช้ตามช่วงจังหวะที่เหมาะสม แล้วความเป็นคนมีโยนิโสมนสิการจะเกิดตามมาเอง นำให้การศึกษาดำเนินไปอย่างถูกต้องตามความหมายที่แท้จริงของมัน การนำโยนิโสมนสิการไปใช้ในการเรียนการสอนยังทำให้ผู้เรียนมีความคิด มีทัศนะที่ลึกซึ้งกว้างไกล มองเห็นความสัมพันธ์อิงอาศัยกันของสรรพสิ่ง มองเห็นความเกิดมีและการดำรงอยู่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่โดดเดี่ยวขาดลอย เกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจนต่อสิ่งที่พิจารณาตลอดถึงสิ่งทั้งหลายที่เป็นปัจจัยเกี่ยวโยงกัน นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความหยั่งรู้ความจริงถึงขั้นที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและบุคลิกภาพได้ด้วย เช่น เกิดความหยั่งรู้ความจริงว่า ชีวิตของคนเราจะเป็นอยู่ด้วยดีและมีความสุขที่แท้จริงได้จะต้องเกื้อกูลกันกับธรรมชาติและเพื่อนมนุษย์ ดังนั้น คนที่มีโยนิโสมนสิการย่อมมองเห็นและหาแง่ที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการพัฒนาส่งเสริมความเจริญงอกงามของตนได้ตลอดเวลา

ในทุกสถานการณ์ของชีวิต การหล่อหลอมทัศนคติและค่านิยมต่างๆ ของเด็กเกิดจะขึ้นได้จากการมีโยนิโสมนสิการที่ชี้แนะโดยกัลยาณมิตร จึงควรถือเป็นเรื่องสำคัญ (พระธรรมปิฎก, 2547, หน้า 123-129)

วิถีทางพัฒนาจริยธรรม

1. การศึกษาเรียนรู้ กระทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการหาความรู้จากการอ่านหนังสือเกี่ยวกับปรัชญาศาสนา วรรณคดีที่มีคุณค่า หนังสือเกี่ยวกับจริยธรรมทั่วไปและจริยธรรมวิชาชีพ

1.2 การเข้าร่วมประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

1.3 การเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตและจากประสบการณ์ในสถานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์จริงเป็นโอกาสอันประเสริฐในการเรียนรู้จริยธรรมแห่งชีวิตที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งทั้งด้านเจตคติและทักษะการแก้ไขปัญหาเชิงจริยธรรม อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับความพร้อมของบุคคล ผู้มีความพร้อมน้อยอาจจะไม่ได้ประโยชน์จากการเรียนรู้อันมีค่านี้

2. การวิเคราะห์ตนเอง บุคคลผู้มีความพร้อมจะพัฒนา มีความตั้งใจและเห็นความสำคัญของการวิเคราะห์ตนเองเพื่อทำความรู้จักในตัวตนเอง ด้วยการพิจารณาเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมการแสดงออกของตนเอง จะช่วยให้บุคคลตระหนักรู้คุณลักษณะของตนเอง รู้จุดดีจุดด้อยของตนเอง รู้ว่าควรคงลักษณะใดไว้ การวิเคราะห์ตนเอง กระทำได้ด้วยหลักการต่อไปนี้

2.1 การรับฟังความคิดเห็นเชิงวิพากษ์จากคำพูดและอากัปกริยาจากบุคคลรอบข้าง เช่น จากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อนร่วมงาน จากผู้ใกล้ชิดหรือบุคคลในครอบครัว

2.2 วิเคราะห์คนเองเกี่ยวกับความคิด ความต้องการเจตนคติการกระทำ และผลการกระทำทั้งในอดีตและปัจจุบัน

2.3 ค้นหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น จากตำรา บทความ รายงานการวิจัยด้านพฤติกรรมศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์และพัฒนาตนอย่างถ่องแท้

2.4 เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจ (จิตใจและพฤติกรรมมนุษย์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้เช่นเดียวกับสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก) ทำให้จิตใจได้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดปัญญารับรู้ตนเองอย่างลึกซึ้งและแท้จริง

3. การฝึกตน เป็นวิธีการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยตนเองขั้นสูงสุดเพราะเป็นความสามารถของบุคคล ในการควบคุมการประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคม ทั้งในสภาพการณ์ปกติและเมื่อเผชิญปัญหาหรือความขัดแย้ง

3.1 การฝึกวินัยขั้นพื้นฐาน เช่น ความขยันหมั่นเพียร การพึ่งตนเอง ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การรู้จักประหยัดอดออม ความมีสัมมาคารวะ ความรักชาติ

3.2 การรักษาศีลตามความเชื่อในศาสนาของตน ศีลเป็นตัวกำหนดที่จะทำให้งดเว้นในการที่จะกระทำชั่วร้ายใดๆ อยู่ในจิตใจ ส่งผลให้บุคคลมีพลังจิตที่เข้มแข็งรู้เท่าทันความคิดสามารถควบคุมตนเองได้

3.3 การทำสมาธิ เป็นการฝึกให้เกิดความเชื่อในศาสนาของตน ศีลเป็นตัวกำหนดที่จะทำให้งดเว้นในการที่จะกระทำชั่วร้ายใดๆ อยู่ในจิตใจ ส่งผลให้บุคคลมีพลังจิตที่เข้มแข็ง รู้เท่าทันความคิดสามารถควบคุมตนเองได้

3.4 ฝึกการเป็นผู้ให้ เช่น การรู้จัก ให้อภัย รู้จักแบ่งปันความรู้ ความดี ความชอบ บริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ อุทิศแรงใจช่วยงานสาธารณประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม เป็นการพัฒนาจริยธรรมด้วยวิธีพัฒนาตนเองตามหลักธรรมของพุทธศาสนา บุคคลสามารถปฏิบัติควบคู่กับการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่มิใช่เป็นการกระทำในลักษณะเสร็จสิ้น ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย หรือปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต วิธีการนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ได้ดังนี้

คุณลักษณะผู้มีองค์ความรู้ เป็นพฤติกรรมของคนดี และเก่งตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

1) พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมการเรียนการทำงาน และเคารพระเบียบกฎหมาย เป็นต้น

2) พฤติกรรมการพัฒนา เป็นการพัฒนาตนเอง ผู้อื่นและสังคม เช่น ใฝ่รู้ รักการอ่าน เป็นกัลยาณมิตร การอาสาช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคม เป็นต้น

ดังนั้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนเป็นคนดี และคนเก่ง ที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษา ได้แก่

1) การศึกษาเรียนรู้

1.1) การจัดให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ตนเอง

1.2) การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตและจากประสบการณ์ในโรงเรียน

2) การวิเคราะห์ตนเอง

2.1) การรับฟังความคิดเห็นเชิงวิพากษ์จากผู้อื่น

2.2) วิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับความคิด ความต้องการเจตคติการกระทำและผลการกระทำทั้งในอดีตและปัจจุบัน

3) การฝึกตน

3.1) การฝึกฝนวินัยขั้นพื้นฐาน

3.2) การรักษาศีลตามความเชื่อในศาสนาของตน

3.3) การทำสมาธิ

4) ฝึกการเป็นผู้ให้

2.3.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 ได้ให้ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการทางสังคมกับจิตวิทยาซึ่งมีผลทำให้บุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคม หมายถึง กระบวนการทางสังคมกับจิตวิทยาซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ เด็กที่เกิดมาจะต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีความเป็นคนโดยแท้จริง สามารถอยู่ร่วมและมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างราบรื่น

คณะมนุษยศาสตร์ลังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2551) อธิบายว่าแนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญมี 3 แนวคิดดังนี้ 1) การขัดเกลาทางสังคมเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมระหว่างคนรุ่นหนึ่งกับคนอีกรุ่นหนึ่ง (Socialization as Enculturation) แนวคิดนี้มองว่าบุคคลรับเอาวัฒนธรรมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกอย่างตรงไปตรงมาและเป็นไปโดยอัตโนมัติเพราะเกิดขึ้นจากการรับรู้ซ้ำๆ เป็นเวลานานจนซึมซับเข้าไปโดยที่เกือบจะไม่มีการแปรสภาพวัฒนธรรมนั้น นัยยะสำคัญของแนวคิดนี้อธิบายได้ใน 3 ลักษณะคือ 1.1) เด็กรับเอาวัฒนธรรมอย่างตรงไปไตรงมาไม่มีปฏิกิริยาตอบโต้หรือกลั่นกรองวัฒนธรรมแต่อย่างใด (Passive Recipient) 1.2) วัฒนธรรมมีความมั่นคงถาวร (Stable Culture) คงเส้นคงวา ไม่ขัดแย้งกัน 1.3) กระบวนการขัดเกลาทางสังคมมีความสัมพันธ์กับกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอื่นๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผลกันแยกออกจากกันได้ยากและเกื้อหนุนการคงอยู่ของวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบซึ่งแนวคิดนี้มุ่งแสดงให้เห็นถึงพลังในเชิงอนุรักษ์ของสังคมโดยพัฒนามาจากวิชามานุษยวิทยา (Anthropology)ที่ศึกษาสังคมขนาดเล็กมีเสถียรภาพสูงไม่เปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนแปลงแต่น้อยจึงทำให้มองเห็นภาพของการขัดเกลาในรูปของกระบวนการซึ่งให้สังคมดำรงอยู่ตามแบบฉบับเดิม 2) การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการควบคุมแรงดลส่วนบุคคล Impulse control) แนวคิดนี้มองว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการจำกัดขอบเขตแรงกระตุ้นทางธรรมชาติของบุคคลที่ติดมาแต่กำเนิดซึ่งหากปล่อยให้มีผลต่อพฤติกรรมโดยลำพังแล้วไปในทางที่สังคมยอมรับได้อาจทำให้เกิดความระส่ำระสายในสังคมได้กระบวนการทางสังคมจึงทำหน้าหล่อหลอมให้บุคคลผันแปรพฤติกรรมที่เกิดจากแรงกระตุ้นตามธรรมชาตินั้นไปในทางที่สังคมยอมรับได้ 3) การขัดเกลาทางสังคม เป็นการเตรียมบุคคลเข้ารับบทบาทต่างๆ ในสังคม (Role Training) แนวคิดนี้มองว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการของสังคมในอันที่จะทำให้ปัจเจกบุคคลต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐาน (Norms) ของสังคมและที่มาของแนวคิดนี้เกิดจากการมองว่าการที่สังคมจะดำรงโคร้างสร้างของมันอยู่ได้ก็ด้วยการสรรหาบุคคลต่างๆ มาสวมบทบาทต่างๆ ในสังคมได้ บุคลิกภาพ (Personality) ของบุคคลและโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) จึงเป็นระบบที่แยกต่างหากออกจากกัน และความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพส่วนบุคคลกับโครงสร้างทางสังคมจึงอาจมีหลายแนวทางโดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคมจะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมร้อยให้สองระบบไปด้วยกันได้

การขัดเกลาทางสังคมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการหล่อหลอมพฤติกรรมของบุคคลและเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ความขัดแย้งและการเปลี่ยนแลงของสังคมส่วนพื้นฐานทางชีวภาพที่ทำให้เกิดการขัดเกลาทางสังคมได้แก่ 1) การปราศจากสัญชาตญาณของมนุษย์ 2) การต้องพึ่งพาผู้อื่นยามเยาว์วัย 3) ความสามารถในการเรียนรู้ 4) ภาษาโดยความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคมได้แก่ 1) ปลูกฝังระเบียบวินัย 2) ปลูกฝังความมุ่งหวังและแรงบันดาลใจ 3) สอนให้รู้จักบทบาทและทัศนคติต่างๆ 4) สอนให้เกิดความชำนาญและทักษะ

สรุปได้ว่าการขัดเกลาทางสังคมจะช่วยเตรียมคนสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุขโดยเฉพาะเด็กและวัยรุ่นให้ได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่เพื่อมุ่งหวังให้เด็กควบคุมและพึ่งตนเองได้ซึ่งเป็นช่วงสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการเป็นปึกแผ่นของตัวตน

2.3.3 แนวคิดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา

ในปัจจุบัน มีสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยได้มีการการพัฒนาการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในหลากหลายมิติ หลากหลายแนวทางซึ่งสามารถนำมาพัฒนาสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมได้ต่อไป การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียนว่า ต้องดำเนินการบริหารทั้ง 4 งาน โดยพัฒนาร่วมกันทั้งระบบในสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา ให้มีความเข้มแข็ง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน สำหรับขั้นตอนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา มี 7 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาปัญหาเพื่อกำหนดปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของสถานศึกษา 2) จัดตั้งองค์กรในสถานศึกษาและพัฒนาบุคลากร 3) สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 4) จัดตั้งองค์กรนักเรียน 5) จัดกิจกรรมในหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตพิสัย 6) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 7) ประเมินผล โดยมีดังตัวอย่างสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 5 สถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียน “สุจริต”

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” ด้วยการขับเคลื่อนโครงการ “โรงเรียนสุจริต” เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ.2556 ได้เริ่มดำเนินการนำร่องโรงเรียนในสังกัด จำนวน 225 แห่งทั่วประเทศตามปฏิญญาของโรงเรียน ดังนี้ 1) เราจะร่วมกันป้องกันและต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ 2) เราจะปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตให้เป็นวิถีชีวิตในโรงเรียนและชุมชน 3) เราจะสร้างเครือข่ายความซื่อสัตย์สุจริตระหว่างโรงเรียนและชุมชนให้เป็นธรรมและมีความยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อธำรงชาติไทยให้สถิตเสถียรสถาพรตลอดนิรันดรโดยได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนไว้ ดังนี้ 1) ทักษะกระบวนการคิด 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความรับผิดชอบ 4) ความมีวินัย 5) ความยุติธรรม 6) ความเสียสละ 7) ความอดทน 8) ความพอเพียง 9) ความมีจิตสาธารณะ 10) ความขยัน

2. โรงเรียนหลักสูตร “โตไปไม่โกง”

กรุงเทพมหานคร ร่วมกับศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์ (นิด้า) และองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย ได้จัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน สำหรับใช้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การดำเนินการจัดทำหลักสูตร “โตไปไม่โกง” มีที่ปรึกษาอาวุโสและผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ มาร่วมให้ข้อคิดเห็น โดยมีหลักการสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เด็กนักเรียน เริ่มดำเนินการปีแรกใน พ.ศ.2553 ซึ่งได้จัดทำหลักสูตรและอบรมครูผู้สอน เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล 1 จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และดำเนินการอย่างต่อเนื่องใน พ.ศ.2554 และในปัจจุบันกรุงเทพมหานครได้ใช้หลักสูตรดังกล่าวในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดครบทั้งหมด จำนวน 431 แห่งทั่วกรุงเทพมหานคร โดยเนื้อหาหลักสูตรครอบคลุมความดี 5 ประการที่ช่วยสร้างชาติและต่อต้านการทุจริต ได้แก่

1. ความซื่อสัตย์สุจริต คือ การยึดมั่นในความสัตย์จริงและสิ่งที่ถูกต้องดีงาม รู้จักแยกแยะถูกผิด ปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นโดยชอบ ไม่คดโกง

2. การมีจิตสาธารณะ คือ การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ตระหนักรู้และคำนึงถึงสังคมส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อตัวเองในการกระทำใดๆ เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียหายต่อส่วนรวม และพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม

3. ความเป็นธรรมทางสังคม คือ การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันอย่างมีเหตุผล โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อเพศ เชื้อชาติ ชนชั้น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

4. กระทำอย่างรับผิดชอบ คือ การมีจิตสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตัวเองและปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด เคารพกฎเกณฑ์กติกา พร้อมให้ตรวจสอบการกระทำได้เสมอหากมีการกระทำผิดก็พร้อมที่จะยอมรับและแก้ไข

5. เป็นอยู่อย่างพอเพียง คือ การดำเนินชีวิตโดยยึดหลักความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่ละโมบโลภมาก รู้จักยับยั้งชั่งใจ และไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น

3. โรงเรียนวิถีพุทธ

เมื่อ พ.ศ.2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ริเริ่มโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อเป็นรูปแบบหนึ่งของโรงเรียนที่จะช่วยผลักดันให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตามศักยภาพ เป็นคนดี คนเก่งของสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ.2546 ที่มุ่งเน้นการจัดทำหลักสูตรใหม่เพื่อพัฒนาผู้เรียน และให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

จุดเน้นโรงเรียนวิถีพุทธคือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) อย่างบูรณาการ โรงเรียนวิถีพุทธเน้นการพัฒนาผู้เรียนโดยผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟัง ให้เป็น” คือ มีปัญญา เข้าใจทางคุณค่า ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงปัญญาและมีวัฒนธรรม เมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิต โดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตรการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 หน้า 3)

การนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมของสถานศึกษา การศึกษาแบบวิถีพุทธเป็นวิถีประจำวัน เป็นการบูรณาการทั้ง ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้เป็นไปตามคุณค่าแท้จริงของการดำเนินชีวิต โดยเพิ่มวิสัยทัศน์ให้มีการพัฒนาผู้เรียน รอบด้าน สมดุล สมบูรณ์ ทั้งกาย (กายภาวนา) การประพฤติ (ศีลภาวนา) จิตใจ (จิตภาวนา) ปัญญา (ปัญญาภาวนา) การยอมรับพุทธธรรมหรือพุทธศาสตร์เป็นองค์ความรู้ ที่มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจธรรมชาติของโลกและชีวิตที่แท้จริงและฝึกให้ผู้ศึกษาสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่ระดับการดำเนินชีวิตประจำวันการกิน อยู่ ดู ฟัง จนถึงระดับการดำเนินชีวิตที่บริสุทธิ์ และในทุกระดับยังผลให้ผู้ศึกษาเองมีความสุขพร้อมๆ กับช่วยให้คนรอบข้างและสังคมมีความสุขพร้อมกันด้วยอย่างชัดเจน โดยมีผู้บริหาร และคณะครูเป็นกัลยาณมิตร ช่วยกันพัฒนาดำเนินการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีวิถีการทำงาน วิถีชีวิต วิถีการเรียนรู้ วิถีวัฒนธรรมต่างๆ ตามหลัก “ไตรสิกขา” ที่นำไปสู่ “ปัญญา” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547, หน้า 83)

ลักษณะโรงเรียนวิถีพุทธ เน้นการจัดสภาพทุกๆ ด้านเพื่อสนับสนุนผู้เรียนให้พัฒนาตามหลักพุทธธรรมอย่างบูรณาการ โดยส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะแห่งปัญญาวุฒิธรรม 4 ประการ คือ

1. สัปปุริสสังเสวะ หมายถึง การอยู่ใกล้คนดี ใกล้ผู้รู้ มีครูอาจารย์ดี มีข้อมูลมีสื่อที่ดี
2. สัทธัมมัสสวนะ หมายถึง เอาใจใส่ศึกษาโดยมีหลักสูตร การเรียนการสอนที่ดี
3. โยนิโสมนสิการ หมายถึง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผลที่ดีและถูกวิธี
4. ธัมมานุธัมมปฏิปัตติ หมายถึง ความสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้ถูกต้องเหมาะสมโดยการดำเนินการ 29 ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ แนวความคิดเบื้องต้นของการจัดสภาพในสถานศึกษาที่เหมาะสมในด้านต่างๆ ให้มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1) ด้านกายภาพ 7 ประการ ได้แก่ มีป้ายโรงเรียนวิถีพุทธ มีพระพุทธรูปหน้าโรงเรียนมีพระพุทธรูปประจำห้องเรียน มีพุทธศาสนสุภาษิต วาทะธรรม พระราชดำรัสติดตามที่ต่างๆ มีความสะอาด สงบ ร่มรื่น มีห้องพระพุทธศาสนาหรือลานธรรม และไม่มีสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่

2) ด้านกิจกรรมประจำวันวันพระ 4 ประการ ได้แก่ ใส่เสื้อขาวทุกคนทำบุญใส่บาตร ฟังเทศน์ รับประทานอาหารมังสวิรัติในมื้อกลางวัน สวดมนต์แปล

3) ด้านการเรียนการสอน 5 ประการ ได้แก่บริหารจิต เจริญปัญญา ก่อนเข้าเรียน เช้า บ่าย ทั้งครู และ นักเรียนบูรณาการวิถีพุทธ ทุกกลุ่มสาระ และในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาครูพานักเรียนทำโครงงานคุณธรรม กิจกรรมจิตอาสาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครู ผู้บริหาร และนักเรียนทุกคน ไปปฏิบัติศาสนกิจที่วัดเดือนละ 1 ครั้ง มีวัดเป็นแหล่งเรียนรู้ ครู ผู้บริหาร และนักเรียนทุกคน เข้าค่ายปฏิบัติธรรมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4) ด้านพฤติกรรม ครู ผู้บริหารเรียนและนักเรียน 5 ประการ ได้แก่ รักษาศีล 5 ยิ้มง่าย ไหว้สวย กราบงาม ก่อนรับประทานอาหารจะมีการพิจารณาอาหาร รับประทานอาหารไม่ดังไม่เหลือประหยัด ออม ถนอมใช้เงิน และสิ่งของมีนิสัยใฝ่รู้ สู้สิ่งยาก

5) ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ 8 ประการ ได้แก่ ไม่มีอาหารที่ไม่มีประโยชน์ขายในโรงเรียน ไม่ดุ ด่า นักเรียน ชื่นชมคุณความดี หน้าเสาธงทุกวัน โฮมรูมเพื่อสะท้อนความรู้สึก เช่น ความรู้สึกที่ได้ทำความดี ครู ผู้บริหาร และนักเรียน มีสมุดบันทึกความดี ครู ผู้บริหาร และนักเรียน สอบได้ธรรมศึกษาตรีเป็นอย่างน้อย บริหารจิต เจริญปัญญา ก่อนการประชุมทุกครั้งมีพระมาสอนอย่างสม่ำเสมอ

การจัดสภาพของโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย ด้านกายภาพ คือ อาคารสถานที่ ห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ สภาแวดล้อม เป็นต้น ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต เช่น กิจกรรมประจำวัน กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมนักเรียนต่างๆ ด้านการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา การจัดหน่วยการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ จนถึงกระบวนการเรียนการสอน

ด้านบรรยากาศ และปฏิสัมพันธ์ในการปฏิบัติต่อกันระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน หรือครูกับครู เป็นต้น และด้านการบริหารโรงเรียน ตั้งแต่การการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดเน้น การกำหนดแผนปฏิบัติการ การสนับสนุน ติดตาม และประเมินผล และพัฒนา

ต่อเนื่อง ซึ่งการจัดสภาพในแต่ละด้านจะมุ่งเพื่อให้การพัฒนานักเรียนตามระบบไตรสิกขาดำเนินได้อย่างชัดเจนมีประสิทธิภาพ ดังเช่น การจัดการด้านกายภาพ ควรเป็นธรรมชาติ สภาพชวนให้มีจิตใจสงบ ส่งเสริมปัญญา กระตุ้นการพัฒนาศรัทธา และศีลธรรม กิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต กระตุ้นให้การกิน อยู่ ดู ฟัง ดำเนินด้วยสติสัมปชัญญะเป็นไปตามคุณค่าแท้ ด้านการเรียนการสอน บูรณาการพุทธธรรมในการจัดการเรียนรู้ชัดเจน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ เอื้ออาทรเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ส่งเสริมทั้งวัฒนธรรมเมตตา และวัฒนธรรมแสวงปัญญา เป็นต้น

ลักษณะการเกื้อกูลสัมพันธ์ โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน จะมีลักษณะของการร่วมมือ ทั้งสถานศึกษา บ้าน วัด และสถาบันต่างๆ ในชุมชน ด้วยศรัทธาและฉันทะ ที่จะพัฒนาทั้งนักเรียน และสังคม ตามวิถีแห่งพุทธธรรม เพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน

เมตตา ภิรมย์ภักดิ์ (2547 หน้า 66) ได้กล่าวถึง โรงเรียนวิถีพุทธว่า การจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธนั้นมิใช่เป็นเพียงการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนทั่วไปจัดกันจนกว่าเป็นวัฒนธรรมในโรงเรียน เช่น การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การนิมนต์พระสงฆ์มาแสดงพระธรรมเทศนาหรือมาสอนวิชาพระพุทธสาสนา การมีห้องจริยธรรมมีพระพุทธรูปประจำโรงเรียน การฝึกให้นักเรียนนั่งสมาธิ การจัดให้นักเรียนสอบธรรมศึกษา การจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรม เท่านั้น เพราะโรงเรียนวิถีพุทธต้องทำมากกว่านั้น คือ นอกจากจัดกิจกรรมในลักษณะที่เป็นวัฒนธรรมโรงเรียนดังกล่าวแล้ว โรงเรียนวิถีพุทธได้นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งระบบด้วย คือ ทั้งด้านการบริหาร การจัดการ การจัดการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม ทั้งทางกายภาพและสังคม การจัดกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน วัดและชุมชน

ด้านการบริหาร โรงเรียนวิถีพุทธมีขั้นตอนสำคัญ เช่น การเตรียมการ เตรียมทั้งบุคลากร ผู้เกี่ยวข้อง แผนงานทรัพยากร ที่มุ่งเน้นการสร้างศรัทธาและฉันทะในการพัฒนา การดำเนินการจัดการจัดสภาพและองค์ประกอบต่างๆ ที่จัดเพื่อส่งเสริม ให้เกิดความเจริญงอกงามหรือปัญญาวุฒิธรรม ในการพัฒนาผู้เรียน การดำเนินการพัฒนาทั้งผู้เรียนและบุคลากร ตามระบบไตรสิกขาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้สภาพและองค์ประกอบที่จัดไว้ข้างต้น ที่จะทำให้การพัฒนานักเรียนและงานดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อจากนั้น มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยอิทธิบาท 4 และหลัก อุปัญญาตธรรม คือ ความไม่สันโดษในกุศลกรรม และความไม่ระย่อในความเพียร เป็นต้น ขั้นสุดท้ายของการกระบวนการบริหารแต่เป็นรากฐานสู่การพัฒนาในลำดับต่อไป คือ ขั้นการประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

ดังนั้น การจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธจะนำไปใช้กับการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนตามแนววิถีพุทธ คือต้องบูรณาการพุทธธรรมเข้าสู่การเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงในทุกกลุ่มสาระ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน โดยผู้บริหารและครูผู้สอนควรเป็นตัวอย่างที่ดี และควรใช้หลักกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน และใช้กระบวนการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในระบบไตรสิกขา ทั้งในฐานะเป็นผู้อบรมสั่งสอน ผู้จัดการเรียนรู้และการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน บุคลากรทุกคนควรพัฒนาตามหลักไตรสิกขาให้มีคุณลักษณะเป็นผู้มีความรู้หลักพุทธธรรมเป็นอย่างดี ปฏิบัติดี ปฏิบัติ

ชอบ สามารถจัดการเรียนรู้ตามวิถีพุทธ และเป็นกัลยาณมิตร มีลักษณะของการเป็นผู้ที่สอนให้รู้ทำให้ดู อยู่ให้เห็นพร้อมช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาได้เป็นอย่างดี การจัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศของการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และการร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน เป็นสิ่งสำคัญ

4. โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง

"เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสแนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตลอดเป็นเวลายาวนานกว่า 30 ปี ทรงชี้แนะแนวทางปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อพร้อมรับต่อความเสี่ยง บนพื้นฐานความรอบรู้ ความรอบคอบ ระมัดระวัง และคุณธรรม การใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบ ไม่เบียดเบียน การแบ่งปันช่วยเหลือดัน ความร่วมมือปรองดองกันในสังคม นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลยั่งยืน และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ สถานศึกษานับเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการหล่อหลอมคุณลักษณะและคุณธรรมพื้นฐานให้แก่นักเรียน เพราะเมื่อเด็กและเยาวชนได้รู้ เข้าใจ และมีประสบการณ์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่วัยเยาว์ จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงในโลกยุคใหม่ได้ ที่สำคัญเด็กที่ซึมซับและมีความเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรมและดำเนินชีวิตพอเพียงอย่างมีคุณภาพได้อย่างแน่นอน (จรวยพร ธรณินทร์, 2552 หน้า 5-6)

เมื่อปี พ.ศ. 2549 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศนโยบายเร่งด่วนเรื่อง เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ เพื่อสร้างความตระหนัก สำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา

จุดเน้น โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนดังกล่าวมีความชัดเจน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม 6 คุณธรรมพื้นฐาน โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงจึงเร่งปลูกฝัง (จรวยพร ธรณินทร์, 2552) ประกอบด้วย

1. ขยัน คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญา แก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ผู้ที่มีความขยัน คือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควรผู้ที่เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2. ประหยัด คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควรพอประมาณ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ผู้ที่มีความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

3. ความซื่อสัตย์ คือ ประพฤติตรงไม่เอนเอียงไม่มีเล่ห์เหลี่ยมมีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความ

ประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช้เล่ห์กล คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง

4. มีวินัย คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ

5. สุภาพ คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ผู้ที่มีความสุภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีมารยาท วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

6. สะอาด คือ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ผู้ที่ความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกายที่อยู่อาศัยสิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษาโดยเริ่มที่ตัวของผู้บริหารในการทำความเข้าใจต่อทฤษฎีอย่างถ่องแท้ มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วทำการวางแผนงานที่จะดำเนินการในด้านต่างๆ ของการบริหารจัดการโรงเรียน

ด้านการบริหาร โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงทำการจัดระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวทางคร่าวๆ คือ ทบทวน ปรับปรุง พัฒนาโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง แล้วเริ่มทำการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ปลูกฝัง เช่น จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เน้นความร่มรื่น ประโยชน์ใช้สอย เป็นแหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ และรณรงค์ให้จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงทำการบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา โดยแต่กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหลักสูตรสถานศึกษา และโรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการ

ปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน โดยจะต้องมี ความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute)

นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน ตั้งแต่วางแผน ให้คำเสนอแนะ ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดสภาพและบรรยากาศภายในโรงเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่บ้านอีกด้วย

ดังนั้น การจัดการศึกษาโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงจะนำไปใช้กับการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง แล้วเริ่มทำการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และจัดกิจกรรม รวมทั้งสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. โรงเรียนสัตยาไส

โรงเรียนสัตยาไสเป็นโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมที่มุ่งเน้นสอนเรื่องคุณค่าความเป็นคนเพื่อสร้างคนดี ด้วยหลักความรักความเมตตาอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์โดยแท้ ก่อตั้งและอำนวยการโดย ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ปัจจุบันมีนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึง มัธยม 6 รวมประมาณ 300 คน นักเรียนอนุบาลเรียนเฉพาะกลางวัน นักเรียนประถมและมัธยมอยู่ประจำ นอกจากโรงเรียนสัตยาไส (Sathya Sai School) ยังมีสถาบันเพื่อการศึกษาสัตยาไส (Institute of Sathya Sai Education) สำหรับผู้ต้องการเรียนรู้วิธีการศึกษาแบบสัตยาไส ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ และปัจจุบันได้มีการก่อตั้งโรงเรียนแบบสัตยาไสแล้ว 57 โรงเรียนใน 35 ประเทศโดยเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกัน (โรงเรียนสัตยาไส, 2552, หน้า 27)

จุดเน้น โรงเรียนสัตยาไสใช้หลัก “Educare” โดยมุ่งดึงสิ่งดีจากนักเรียน ตั้งคำถามที่ดี และสร้างสรรค์ โน้มนำให้สวดมนต์ ปฏิบัติสมาธิ ระลึกถึงบุญคุณของคนอื่น บุญคุณของสรรพสิ่ง มีความนอบน้อม มีความเคารพ มีความเมตตากรุณา ฯลฯ อยู่เป็นปกตินิสัย “คุณธรรม 5 ประการ” ซึ่งถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและดำเนินกิจกรรมทั้งหลายในโรงเรียนสัตยาไส (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2553, หน้า 27-53) คือ

1. เปรมา (ความรักความเมตตา)
2. สัตยา (ความจริง) (สัตยาไส=มารดาแห่งความจริง)
3. ธรรมา (การประพฤติชอบ)
4. สันติ (ความสงบสุข)
5. อหิงสา (การไม่เบียดเบียน)

ด้านการบริหาร โรงเรียนสัตยาไสมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาตามอักษรย่อที่รวมกันเป็นคำว่า “EDUCATION” ดังนี้

1. Enlightenment (การรู้แจ้ง)
2. Duty and Devotion (การปฏิบัติหน้าที่และการเสียสละอุทิศตน)
3. Understanding (ความเข้าใจถ่องแท้)
4. Character (อุปนิสัยที่ดีงาม)
5. Action (การน าความรู้ไปปฏิบัติ)
6. Thanking (ความมีใจกตัญญูรู้คุณ)
7. Integrity (ความมีเกียรติ)
8. Oneness (ความมีใจสมาน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน)
9. Nobility (ความสง่างาม)

ด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนใช้หลักการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ เช่น ให้นักเรียน (เริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาล) ร่วมกันกำหนดหัวข้อที่จะเรียนรู้ แล้วครูเป็นผู้เอื้ออำนวย (ไม่ใช่การสอน) ให้นักเรียนได้เรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติได้เห็นได้ฟัง ได้สัมผัส ได้ทดลอง ได้คิดอย่างเหมาะสม ในส่วนของการเรียนรู้อย่างบูรณาการ มีตัวอย่างของการบูรณาการการเรียนรูเรื่อง สุขกาย สบายใจ ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เรียนด้วยกัน เริ่มต้นด้วยการนั่งสมาธิร่วมกัน แล้วแบ่งเป็น 4 กลุ่ม แยกย้ายไปเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน กลับมารวมกันในช่วงท้าย แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการเรียนรู้จากแต่ละฐานพร้อมอภิปราย แล้วจบด้วยการทำสมาธิ แผ่เมตตาและทำความเคารพ (โรงเรียนสัตยาไส, 2552 หน้า 29-31)

ดังนั้น การจัดการศึกษาโรงเรียนสัตยาไสจะนำไปใช้กับการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการจัดสภาพแวดล้อม ที่ห่างไกลจากแหล่งอบายมุข ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดี มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เรียนรู้แบบบูรณาการเน้นให้นักเรียนมีโอกาสคิด ปฏิบัติ ทดลอง เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในตัวของนักเรียนอย่างเหมาะสม และการปรับหลักสูตรให้เน้นหลักคุณธรรมจริยธรรมในทุกสาระวิชา โดยใช้ความรักความเมตตาและการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสำคัญ

ตารางที่ 2.3 แนวคิดการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

โรงเรียนสุจริต	โรงเรียนโตไปไม่โกง	โรงเรียนวิธีพุทธ	โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง	โรงเรียนสัตยาไส	สรุปแนวคิดการบริหารสถานศึกษาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
1. การสร้างเครือข่ายโรงเรียนสุจริตที่นำไปสู่การปฏิบัติ	1. การปลูกฝังค่านิยมต่อต้านคอร์รัปชั่นผ่านระบบการศึกษา	1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	1.ทบทวน ปรับปรุงพัฒนา โครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	1. การปลูกฝังค่านิยมต่อต้านคอร์รัปชั่นผ่านระบบการศึกษา
2. การประชุม สัมมนาและฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสานึกแก่ผู้บริหารและครูโรงเรียนสุจริต	2. การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร “โตไปไม่โกง” เน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ	2. ผู้บริหาร ครู เป็นแบบอย่างที่ดี	2. มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง	2. ผู้บริหารครู เป็นแบบอย่างที่ดี	2. การประชุม สัมมนาและฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสานึกแก่ผู้บริหารและครูโรงเรียนสุจริต การสร้างเครือข่ายครูโรงเรียนสุจริต

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

โรงเรียนสุจริต	โรงเรียนโตไปไม่โกง	โรงเรียนวิธีพุทธ	โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง	โรงเรียนสัตยาใส	สรุปแนวคิดการบริหารสถานศึกษาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
3.การพัฒนาจิตวิญญาณครู	3. สามารถแยกแยะถูก-ผิด ดี-ชั่ว	3. ปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นวิถีพุทธ	3. กำหนดนโยบาย แผนงานโครงการ และกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	3.ใช้หลักการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นศูนย์กลางจัดการเรียนรู้บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมสอดแทรกในวิชาเรียนและกิจกรรม	3. ปรับหลักสูตรให้มีลักษณะบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

โรงเรียนสุจริต	โรงเรียนโตไปไม่โกง	โรงเรียนวิธีพุทธ	โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง	โรงเรียนสัตยาใส	สรุปแนวคิดการบริหารสถานศึกษาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
4. การสร้างเครือข่ายครูโรงเรียนสุจริต	4. การส่งเสริมกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดอย่างมีเหตุผลและซึมซับคุณค่าแห่งความดีอย่างเป็นธรรมชาติและสร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ภูมิใจใน การทำความดีรังเกียจคนโกงและคนเก่งแต่โกง	4.การร่วมมือระหว่างโรงเรียนชุมชน บ้าน วัด	4. มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	4. ใช้หลักความเมตตา การช่วยเหลือผู้อื่นเป็นหลักในการดำเนินชีวิต	4. ปรับกระบวนการเรียนรู้การสอนของครู - ฝึกการคิดไตร่ตรองวิเคราะห์ตนเองสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกรายวิชา - เน้นการทำสมาธิและแผ่เมตตา - กำหนดนโยบายการบริหารโรงเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

โรงเรียนสุจริต	โรงเรียนโตไปไม่โกง	โรงเรียนวิธีพุทธ	โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง	โรงเรียนสัตยาใส	สรุปแนวคิดการบริหารสถานศึกษาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
5. การปลูกฝังค่านิยมต่อต้าน คอร์รับชันผ่านระบบการศึกษา			5. จัดบรรยากาศและสภาพ แวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ปลูกฝังรณรงค์ให้จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	5. เน้นการปฏิบัติธรรมโดยการฝึกสมาธิ แผ่เมตตาอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครองและชุมชนบทบาทในการร่วมมือพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	

2.3.4 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักวิชาการในต่างประเทศ

1) สติปัญญาทางคุณธรรม (Moral Intelligence)

Daniel Goleman (2007) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสติปัญญาทางคุณธรรม (Moral Intelligence) ในการบริหารองค์กรสู่ความสำเร็จ Goleman ได้นำเสนอหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1.1) กรอบแนวคิดเชิงคุณธรรม

Goleman (2007) มีความเห็นว่ากรอบแนวคิดทางคุณธรรม เป็นการที่บุคคลจะตัดสินใจทางคุณธรรมในแต่ละเรื่องนั้น ตองมีหลักการและแนวทางที่สอดคลองกันจึงจะทำให้การตัดสินใจทางคุณธรรมเป็นไปตามที่ต้องการและสามารถรักษาความสอดคล้อง (Living in Alignment) ในการใช้คุณธรรมของตนเองได้ ซึ่งจะทำให้บุคคลมีทิศทางที่สอดคลองชัดเจนในเรื่องคุณธรรมของตนเอง โดยมีรายละเอียด (Goleman, 2007 หน้า 38-44) ดังนี้

1. เข็มทิศแห่งคุณธรรม (Moral Compass) หมายถึง แนวทางที่บุคคลจะกำหนดไว้เพื่อเป็นหลักในการตัดสินใจประกอบด้วยหลักการทางคุณธรรมพื้นฐานของชีวิตในระดับสากล (Principles) เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเกรงใจ ความรับผิดชอบ ค่านิยมส่วนบุคคลที่ยึดถือ (Values) และความเชื่อส่วนบุคคล (Beliefs) ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถนำมาใช้ได้เมื่อเกิดความลำบากใจในการตัดสินใจทางคุณธรรม

2. เป้าหมายชีวิต (Goals)หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องการจะไปให้ถึง ประกอบด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมาย (Purpose) เป้าหมายที่ต้องการ (Goals) และความตองการ (Wants) ที่คาดหวังของตนเอง ซึ่งในเรื่องเป้าหมายนี้เป็นเรื่องของการเป็นมนุษย์ หากสามารถรักษาความสอดคล้องทางคุณธรรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายได้ จะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จสูงสุดในทุกๆ บทบาทของชีวิต

3. พฤติกรรม (Behaviors) หมายถึง สิ่งที่บุคคลจะกระทำรวมถึงความคิด (Thoughts) อารมณ์ (Emotions) และการกระทำที่แสดงออกมา (Actions) กรอบแนวคิดทางคุณธรรม ในเรื่องพฤติกรรมนี้จะเป็นสิ่งที่เป็นแรงบันดาลใจให้บุคคลอื่นกระทำตามในฐานะที่คุณเป็นผู้นำบุคคลอื่นจะไม่รู้จักคุณเลย ถ้าคุณไม่บอกให้ทราบถึงสิ่งที่คุณยึดมั่นและทำตามสิ่งที่บอกนั้นอย่างสอดคล้องกับคุณธรรมของแต่ละบุคคล ดังแผนภาพต่อไปนี้

2) องค์ประกอบของการพัฒนาทักษะทางคุณธรรม (Development Moral Skills)

Goleman (2007, p. 79-135) แบ่งองค์ประกอบของการพัฒนาทักษะทางคุณธรรมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม (Integrity) ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) ด้านความเมตตากรุณา (Compassion) และด้านการให้อภัย (Forgiveness) ซึ่งใช้ในการประเมินระดับสติปัญญาทางคุณธรรมของบุคคลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ (Integrity) หมายถึง การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักการค่านิยม และความเชื่อ ซึ่งเป็นความสามารถทางดานคุณธรรมที่สำคัญที่จะทำให้ครอบคลุมถึง

ความสามารถอื่นๆ เป็นความมุ่งมั่นในทุกสิ่งที่บุคคลจะพึงกระทำหรือพูด ความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ นั่นคือ การพูดที่บุคคลยืนหยัดหรือการยืนหยัดในสิ่งที่พูด การตระหนักรู้จะเป็นสิ่งแรกที่บุคคลจะสามารถประพฤติปฏิบัติออกมาได้ตามความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคลองตรงกัน ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคคลต้องมีความชัดเจนในกรอบแห่งคุณธรรมของตนเอง นอกจากนั้น การปฏิบัติตนให้สอดคลองกับกรอบแห่งคุณธรรมยังหมายถึง การทำให้ผู้อื่นได้รับรู้หลักการที่สำคัญที่สุดของบุคคลคลผู้นั้นและยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องตรงกันกับหลักการนั้น อีกทั้งยังหมายถึง การพูดความจริงและยืนยันในสิ่งที่ถูกต้องรวมทั้งการรักษาสัญญาซึ่งเป็นเครื่องหมายหรือคุณสมบัติของบุคคลที่จะเป็นแบบอย่างในเรื่องของความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม เพราะจะเห็นได้จากการที่บุคคลผู้นั้นจะได้รับความความเชื่อถือไว้วางใจในสิ่งที่พูดและสิ่งที่ทำการที่บุคคลจะมีความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม จะต้องปฏิบัติตนตามหลัก 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1.1 การสร้างค่านิยมอย่างต่อเนื่อง (Acting Consistently with Principles, Values, and Beliefs)

1.2 การพูดความจริง (Telling the Truth)

1.3 การยืนยันในสิ่งที่ถูกต้อง (Standing up for what is Right)

1.4 การรักษาสัญญา (Keeping Promises)

2. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความเต็มใจยอมรับของบุคคลว่ามีหน้าที่รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง ทุกสิ่งที่ได้กระทำลงไปนั้นจะเป็นไปตามกฎของเหตุและผล (The Law of Cause and Effect) เมื่อบุคคลเป็นเหตุทำให้เกิด ยอมจะมีผลกระทบตามมาซึ่งโดยปกติจะมีผลกระทบมากกว่าหนึ่ง ผลที่เกิดขึ้นบางอย่างอาจจะมีการวางแผนมาแล้วว่าจะให้เกิดแต่ บางอย่างเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ทำให้ตกใจ นอกจากนั้น การยอมรับต่อสิ่งที่ตนเองเลือกนั้น ยังทำให้ต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นทุกอย่างจากพฤติกรรมของตนเอง ทั้งผลที่คาดว่าจะให้เกิดและผลที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจด้านความรับผิดชอบนี้เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งเนื่องจากบุคคลตองรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองได้กระทำ แม้ว่าจะต้องอาศัยอยู่บนโลกอันซับซ้อนที่มีเจานายสมาชิกในครอบครัว และเพื่อนๆ ที่พยายามกดดันให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในแนวทางที่กำหนดไว้ความรับผิดชอบยังหมายถึง การที่ไม่มีข้อแก้ตัวใดๆ แม้ว่าจะไม่มีใครที่สมบูรณ์แบบและทุกคนต่างก็มีคำอธิบายที่ดีที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติในสิ่งที่รู้ว่าถูกต้องแล้วก็ตาม นอกจากนั้นแง่มุมที่สำคัญอีกประการหนึ่งของด้านความรับผิดชอบ คือ การยอมรับความผิดพลาดและความล้มเหลวที่เกิดขึ้น เต็มใจที่จะรับผิดชอบเมื่อเกิดการผิดพลาด อีกทั้งยังรวมเอาความช่วยเหลือผู้อื่นเข้ามาเป็น ความรับผิดชอบของตนเองด้วย ทุกคนต้องรวมรับผิดชอบสนับสนุนให้ผูอื่นได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากทุกคนอยู่บนโลกใบเดียวกันและมีความเป็นสากลมากขึ้น ทุกคนไม่สามารถอยู่ได้โดยไม่พึ่งพากัน

3. ความเมตตากรุณา (Compassion) หมายถึง การดูแลผู้อื่นอย่างกระตือรือร้น คือ การที่บุคคลทำในสิ่งที่จะเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจของผู้อื่น บางครั้งอาจหมายถึงการเอาใจใส่ดูแลเป้าหมายของผู้อื่นเท่าที่พวกเขาจะทำได้หลายครั้งอาจพบว่าตนเองเขาไปดูแลเอาใจใสต่อเป้าหมายของผู้อื่นอย่างจริงจังมากกว่าที่ผู้อื่นจะสามารถรู้สึกจริงจังแบบนั้นได้

4. การให้อภัย (Forgiveness) หมายถึง การปล่อยวางไม่ถือสาในความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทั้งของตนเองและของผู้อื่น ซึ่งเป็นความสามารถที่เป็นกระจกสะท้อนและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและชัดเจนมาก เป็นการยากที่จะพูดถึงการปล่อยวางและไม่ถือสากับความผิดพลาดของตนเองโดยไม่พูดถึงการปล่อยวางและไม่ถือสากับความผิดพลาดของผู้อื่น แต่ทั้งสองสิ่งนี้ไม่ได้ใช้ทักษะเดียวกัน บางคนสามารถให้อภัยตนเองได้ดีกว่าการให้อภัยผู้อื่น หลายคนให้อภัยตนเองได้ยาก เพราะจัดอยู่ในประเภทพวก “สมบูรณแบบ” (Perfectionism) บางคนสามารถปล่อยวางและไม่ถือสากับความผิดพลาดของผู้อื่นได้แต่ยังยึดติดกับความผิดพลาดของตนเองบางครั้ง เราก็วิจารณ์ตัวเราในทางที่ไม่ดีที่สุด ในขณะที่บางคนสามารถให้อภัยตนเองได้ง่ายกว่าเพราะรู้ว่าทำไปด้วยความตั้งใจดี ในขณะที่บางคนอาจไม่ยอมให้อภัยผู้อื่น เพราะว่ายังคลางแคลงใจกับเจตนาของพวกเขาอยู่ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะรู้ว่าการปล่อยวางและไม่ถือสากับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทั้งของตนเองและของผู้อื่นนั้น จะทำให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นในอนาคตได้

2) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

Jean Piaget (1932) ทฤษฎีในกลุ่มนี้สนใจศึกษาพฤติกรรมภายใน โดยเฉพาะในระบบความคิด ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget’s Theory of Cognitive Development) โครงสร้างทฤษฎีของจีน เพียเจต์ (Jean Piaget) อยู่บนพื้นฐานของการศึกษาพัฒนาการเด็กจากการศึกษาระยะยาวด้วยการสังเกต พีอาเจต์ สนใจพัฒนาการของการเกิดความรู้ (Knowledge) และลักษณะแบบแผนของการคิดของคนในแต่ละช่วงอายุ ว่าการเรียนรู้ เกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งเพียเจต์ เชื่อว่า ความรู้เกิดจากการที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดกระบวนการทางสติปัญญา (Mental Operation) ที่จะรับข้อมูลเข้ามาสู่โครงสร้างทางปัญญา (Schema) ที่มีอยู่ ซึ่งเรียกว่า การปรับเข้า (Assimilation) และปรับขยาย ข้อมูลที่มีอยู่ให้เข้ากับข้อมูลใหม่ที่ได้รับ ซึ่งเรียกว่า การปรับขยาย (Accommodation) ทำให้เกิดความรู้ หรือประสบการณ์ใหม่ และเมื่อกระบวนการปรับเข้าและปรับขยายอยู่ในสมดุล (Equilibration) ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสติปัญญาของแต่ละบุคคล ทฤษฎีของ พีอาเจต์ ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางด้านสติปัญญาออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2553)

1. ระยะพัฒนาการทางประสาทสัมผัส (sensory-organs stage) ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี เป็นระยะขิงการเริ่มพัฒนาการรับรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ตลอดจนเริ่มมีการพัฒนาการใช้อวัยวะให้สามารถทำงานเบื้องต้นได้ เช่น ฝึกใช้มือหยิบจับสิ่งของต่างๆ ฝึกการได้ยินและการมอง ฝึกเดิน ยืน ฝึกพูดและโต้ตอบ การพัฒนาเหล่านี้จัดเป็นการพัฒนาพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาขั้นต่อไป วัยนี้ จึงเรียนรู้โดยการหยิบ จับ สัมผัสกับสิ่งต่างๆ รอบตัว

2. ระยะพัฒนาการก่อนเกิดความคิดอย่างมีเหตุผล (preoperational stage) เป็นการพัฒนาในช่วงอายุ 2 ปี จนถึง 7 ปี โดยจะเริ่มพัฒนาร่างกายอย่างเป็นระบบมากขึ้น มีการพัฒนาการของสมอง เพื่อใช้ควบคุมการพัฒนาลักษณะนิสัย เช่น นิสัยการขับถ่าย มีการฝึกใช้อวัยวะต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์กันภายใต้การควบคุมของสมองและเชื่อมโยงกับสิ่งต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมที่ได้สัมผัส เช่น การเล่นกีฬา การขี่จักรยาน การเล่นล้อเลื่อน

3. ระยะพัฒนาการความคิดคิดอย่างมีเหตุผลเป็นรูปธรรม (Concrete-operational stage) เป็นพัฒนาการในช่วงอายุ 7-11 ปีเด็กช่วงนี้จะมีการพัฒนาสมองเพิ่มขึ้นอย่าง

รวดเร็ว จนสามารถเรียนรู้และจำแนกสิ่งต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมได้ และจะเข้าใจเหตุผลและรับรู้ความเป็นจริงมากขึ้นเรื่อยๆ ความคิดที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลดน้อยลง และเริ่มรับฟัง เข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น สามารถคิดย้อนกลับไปมาได้ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุ จัดแบ่งแยกหมวดหมู่ได้มากขึ้น เริ่มยอมรับเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และพยายามกระทำในสิ่งที่ถูกต้องด้วยตนเอง

4. ระยะที่พัฒนาการความเข้าใจอย่างมีเหตุผล (Formal-Operational Stage) อยู่ในช่วงอายุ 11 ปีขึ้นไป เป็นระยะที่พัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดของเด็กพัฒนาขึ้นสู่ระดับวุฒิภาวะสูงสุด คือ เด็กวัยนี้จะเริ่มเหมือนผู้ใหญ่ สามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดได้ และเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งที่เป็นนามธรรมนอกเหนือไปจากสิ่งที่ตาของเขามองเห็น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) ให้ความสำคัญกับเรื่องของการคิด (Thinking)และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการทางด้านปัญญาของมนุษย์ที่เป็นกระบวนการภายใน (Inside) และข้างนอก (Outward) หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความสามารถความเจริญเติบโต และการประยุกต์ความสามารถที่เด็กมีตามภาวะการเจริญเติบโต (Mature)ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์หรือภารกิจต่างๆ ที่เขาต้องเจอในโลก ซึ่งแนวคิดสำคัญนี้มีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก

3) ทฤษฎีการเรียนรู้พัฒนาการทางปัญญา

Le Vygotsky (1896-1934) ทฤษฎีของ Lev Vygotsky เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ได้ศึกษาทางด้านพัฒนาการทางปัญญาเช่นเดียวกับพีอาเจต์ แต่จะแตกต่างกันบ้างที่เขาให้ความสนใจกับการมีปฏิสัมพันธ์จากโลกภายนอก (Outward) จะทำให้เกิดพัฒนาการทางปัญญาใน (Inside) ขณะที่ทฤษฎีของพีอาเจต์จะเป็นการศึกษาด้านภาวะการเจริญเติบโตภายในของมนุษย์ อายุ และขั้นพัฒนาการจะมีผลต่อการนำไปและประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ภายนอก หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างว่าเป็นการเริ่มจากข้างใน (Inside) ไปยังข้างนอก (Outward) ทฤษฎี Vygotsky ค่อนข้างมีข้อจำกัดมากกว่าของพีอาเจต์ แต่ว่าวิธีการและแนวคิดสำคัญของเขา ได้รับการยอมรับมากเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านปัญญาใน 3 เรื่อง คือ กระบวนการภายใน (Internalization the Zone of Proximal Development และ Scaffolding (Sternberg & William, 2002, อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2553, หน้า 63)

1. กระบวนการภายในจิตใจ (Internalization) คือการซึมซับ (Absorption) หรือการนำเอาความรู้ (Knowledge) ที่มีอยู่ในบริบทของสังคมนั้นๆ ด้วยการสังเกต (Observe) ด้วยตัวเอง Vygotsky เชื่อว่าความคิดและภาษามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การพัฒนาการทางภาษาของเด็ก ทักษะทางภาษาจะไปช่วยพัฒนาความคิดของพวกเขา ยกตัวอย่าง การมีทักษะทางภาษาที่เข้มแข็ง เด็กๆ ก็จะสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้ใหญ่พูดคุยกันได้ดี และเรียนรู้จากการสนทนาได้มากกว่าการที่พวกเขาจะไม่เข้าใจถ้อยคำที่ผู้ใหญ่พูดคุยกันเลย

2. บริเวณความใกล้เคียงพัฒนาการทางปัญญา (The Zone of Proximal Development: ZPD) ซึ่งเป็นขอบเขต (Range) ระหว่าง 2 สิ่ง คือ สิ่งหนึ่งเป็นขอบเขตที่เด็กสามารถทำได้ด้วยตนเอง โดยอิสระ กับอีกขอบเขตที่เด็กสามารถทำได้ เช่น กัน แต่ต้องได้รับการแนะนำ (Guidance) จากผู้ชำนาญการ โดยธรรมดาแล้วเด็กๆ เขาจะทำอะไรโดยการสังเกต โดยจะอยู่บน

พื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่พวกเขามี นอกจากการมีปฏิสัมพันธ์ก็คือ “ประสบการณ์” (Experience) Vygotsky ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขอบเขตระหว่างการที่สามารถทำได้ด้วยตนเองกับการทำได้โดยอาศัยการชี้แนะ ความแตกต่างดังกล่าวทำให้เกิดประโยชน์ต่อนักการศึกษามาก

3. Scaffoldindg คือ การใช้ความช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้ หรือการแก้ปัญหาหรือการทำอย่างใด อย่างหนึ่ง ซึ่งเด็กไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคุณธรรม ประกอบด้วยสาระสำคัญได้แก่ ความหมายของคุณธรรม ความสัมพันธ์ของคุณธรรมจริยธรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม และคุณธรรมของนักเรียน ดังนี้

นักจิตวิทยาและนักวิชาการหลายท่านพยายามที่จะอธิบายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม เช่น Piaget (1932); Kohlberg (1969); Harry C. Mc Kown,1927, นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2553) Wilson (1985, อ้างถึงใน ประภาศรี สีหอำไพ, 2543, หน้า 37) แนวคิดของนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้เสนอหลักที่จะทำให้นักเรียนมีคุณธรรมหรือแก้ไขปัญหาเรื่องคุณธรรมนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะครูผู้สอนต้องรู้จักการสอนและเข้าใจกับพัฒนาการทางคุณธรรมของนักเรียนในวัยต่างๆ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางคุณธรรมของนักเรียนมีดังนี้

นักจิตวิทยาที่สนใจศึกษาในแนวทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาคือ โกล์แมน เพียเจต์ โคลเบอร์ก และ ไวก๊อตสกี โดยมีรายละเอียดของทฤษฎีทางสติปัญญาที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีของ Piaget และ Kohlberg ถือว่าการพัฒนาการทางจริยธรรมเกิดควบคู่กับการพัฒนาทางเชาว์ปัญญา และเป็นผลการปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับผู้อื่นซึ่งอาจจะเป็นบิดามารดา ครู อาจารย์ และเพื่อนร่วมวัย ลักษณะเด็กวัยประถมศึกษาจะไม่มีความวิตกกังวลมากนัก

2. นักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม (Dollard and Miller, 1950) ได้สร้างทฤษฎีแรงขับ (Drives) โดยถือหลักความสมดุล (Homeostasis) ที่กล่าวว่าโดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์เราแสวงหาสถานภาพที่สมดุลอยู่เสมอ โดยอาศัยสิ่งเร้าก่อนเกิดพฤติกรรม (Antecedent)

4) ทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรม

Lawrence Kohlberg (1958) ทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรมของโคลเบอร์ก (KOHLBERG'S STAGES OF MORAL DEVELOPMENT) โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1981, อ้างถึงในประภาศรี สีหอำไพ, 2543, หน้า 30-31) เป็นนักการศึกษาด้านคุณธรรมที่มีชื่อเสียงมาก เป็นผู้นำทฤษฎีจริยศึกษาที่สังเคราะห์เอาขอบเขตความรู้ทางปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา และศึกษาศาสตร์มาประกอบกันขึ้นเป็นทฤษฎีบูรณาการ (Integrated Theory) และนำเอามาใช้ในการจัดการด้านจริยศึกษา (Moral Education) โคลเบอร์ก ได้ศึกษาพัฒนาการทางคุณธรรมตามแนวของเพียเจต์ และได้แบ่งระดับของคุณธรรมออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งทั้ง 3 ระดับ จัดเป็นขั้นพัฒนาการทางคุณธรรมได้ 6 ขั้น ดังนี้ ดังปรากฏในตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 เหตุผลเชิงคุณธรรม 6 ขั้น ในทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรมของโคลเบอร์ก

ระดับของคุณธรรม	ขั้นการให้เหตุผลเชิงคุณธรรม
1. ก่อนเกณฑ์ (2-10 ปี)	1. การเชื่อฟังและการลงโทษ (2-7 ปี)
	2. การแสวงหารางวัล (8-10 ปี)
	3. การทำตามความเป็นชอบของผู้อื่น
2. ตามเกณฑ์ (10-16 ปี)	4. การทำตามหน้าที่ในสังคม
	5. การทำตามกฎเกณฑ์และข้อสัญญา
3. เหนือเกณฑ์ (16 ปี เป็นต้นไป)	6. การยึดในมโนธรรมตามหลักสากล

โคลเบอร์ก วิเคราะห์หลักคุณธรรมว่าเป็นลำดับหรือระบบของแนวทางสำหรับเผชิญการเลือกที่จะปฏิบัติในสิ่งที่มีให้เลือกอย่างหลากหลายวิธี พัฒนาการทางคุณธรรมมี 6 ลำดับขั้นที่อาจนำไปใช้ในรูปแบบต่างๆ ที่จะเลือกได้ในสถานการณ์ของการพิจารณาสิ่งที่เป็นคุณธรรมลำดับขั้นของการพัฒนาการทางคุณธรรม มีดังต่อไปนี้

1. การเชื่อฟังและการลงโทษพิจารณาในด้านประเด็นของการถือเอาอัตราของตัวเองเป็นใหญ่

2. การแสวงหารางวัล เป็นเป้าหมายตามลักษณะเฉพาะรายบุคคล และการแลกเปลี่ยนกันอย่างเสมอภาคที่ตกลงกัน เพื่อจะยอมรับความคิดเห็นของกันและกันในสังคม แลกเปลี่ยนกันอย่างเสมอภาคที่ตกลงกัน เพื่อจะยอมรับความคิดเห็นของกันและกันในสังคม เพื่อแสวงหารางวัล

3. การทำความเห็นชอบของผู้อื่น ความสัมพันธ์และการทำตามรูปแบบตามที่ผู้อื่นเห็นชอบเป็นการแลกเปลี่ยนกันในความคาดหวัง การติดต่อประสานงานและความศรัทธายึดมั่นไว้วางใจต่อผู้อื่น โดยการปฏิบัติที่ดีงามต่อกันตามบทบาทและหน้าที่ของตน

4. การทำตามหน้าที่ในสังคม ระบบสังคมและความมีสติรับผิดชอบที่จะให้มีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ตนกระทำในสังคมนั้น เพื่อรักษาระเบียบทางสังคมทำหน้าที่ของสังคมจึงต้องรักษาสถาบันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยส่วนรวม

5. การทำตามกฎเกณฑ์และข้อสัญญา สิทธิพื้นฐานและพันธะสัญญาทางสังคมที่จะใช้กับประชาชนโดยส่วนรวม จะต้องยึดถือค่านิยมซึ่งมีมากมายแตกต่างกันไป รวมทั้งความคิดเห็นซึ่งมีอยู่เฉพาะกลุ่ม นำมารวมกันเป็นพันธสัญญาของสังคมร่วมกัน

6. การยึดในมโนธรรมตามหลักสากล หลักคุณธรรมสากลถือเป็นการแนะแนวทางให้มนุษยชาติกระทำตามข้อกำหนดของสังคมพื้นฐานของแต่ละแห่งโดยภาพกว้างและลึก การถือเอาความเคารพนับถือในบุคคลอื่นเป็นจุดหมายมิใช่เป็นวิธีการ ความยุติธรรมคือสัจธรรมไม่ขึ้นกับวัฒนธรรมเฉพาะแห่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งเท่านั้น

การวิเคราะห์คุณธรรมของโคลเบอร์ก เปิดเผยให้เห็นถึงเรื่องสำคัญ คือ

1. หลักคุณธรรม เป็นข้อปฏิบัติหรือแนวทางเมื่อต้องเผชิญกับทางเลือกในคุณธรรมหลายทาง และการปฏิบัติคุณธรรมต่างๆ

2. การตัดสินที่เป็นมาตรฐานจนยึดเป็นกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหาขัดแย้งต่างๆ ได้ตามความต้องการ หลักคุณธรรมจึงต้องเป็นไปตามหลักสากลและเป็นค่านิยมที่ได้รับการยอมรับนับถือโดยทั่วไป

จากทฤษฎีของโคลเบอร์ก ในการนำมาใช้พัฒนาคุณธรรมคือ ผู้ใหญ่ต้องเลือกพิจารณาและตัดสินว่าสิ่งใดเป็นคุณธรรมที่ต้องการแล้วนำมาสอนเด็กโดยการบอกกล่าว อบรม สั่งหรือกำหนดให้ทำ โดยตกลงกับเด็กว่าหากไม่ทำตามที่กำหนดกันไว้จะมีความผิด และหากเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมผู้ใหญ่จะให้รางวัล ชมเชย และแสดงการยอมรับการกระทำนั้นๆ เด็กจึงเกิดการเรียนรู้ถึงการแสดงหรือการกระทำที่ถูกและผิด

5) แนวคิดการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรม “Character Counts” Michigan State University Extension (online, 2012) ได้เสนอแนวทางการจัดคุณลักษณะ ศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของเด็กและเยาวชนของมูลนิธิจริยธรรมโจเซฟิน (Josephine Institute of Ethics) โดยจัดเป็นโครงการต่างๆ ที่พัฒนาจริยธรรมต่างๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนตามสถานศึกษาและองค์กรต่างๆ ทั่วประเทศ โดยมีชุดกิจกรรมที่เรียกว่า “Character Counts” ที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กในช่วงอายุต่างๆ 5 ช่วง ได้แก่ 4-6 ปี, 6-9 ปี, 9-11 ปี และ 11-13 ปี และวัยรุ่น โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ (Six Pillars of Character) ที่มุ่งสร้างเสริมให้เกิดกับนักเรียน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเคารพผู้อื่น ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม การดูแลเอาใจใส่เกื้อกูล และความเป็นพลเมืองที่ดี รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยจัดเป็นศูนย์คุณลักษณะศึกษา เพื่อการศึกษาและสร้างกิจกรรมต่างๆ ที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน นอกจากนั้นยังเน้นการเสริมสร้างการยอมรับตนเอง (Self-Esteem) ให้แก่เด็ก แนวคิดดังกล่าวเน้นการพัฒนาการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมทั้งทางสติปัญญา (Cognitive Area) ในด้านความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะที่ดี ตลอดจนการพัฒนาด้านจิตใจ (Affective Area) ของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการประพฤติการปฏิบัติตนของเด็ก แนวทางนี้หมายรวมถึงการบูรณาการการสอนและการสอดแทรกเรื่องคุณลักษณะที่ดีในการสอนวิชาต่างๆ ให้กับเด็กด้วย กิจกรรมที่บูรณาการและสอดแทรกเข้ากับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนปกติเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กมีลักษณะที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากกิจกรรมการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) กิจกรรมที่เน้นการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และกลยุทธ์ต่างๆ ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดระหว่างบุคคล

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะของเด็กนั้น ไม่สามารถระบุวิธีการใดวิธีการหนึ่งได้อย่างเฉพาะเจาะจงว่าจะมีประสิทธิภาพในการจัดคุณลักษณะศึกษา แต่มีหลักการสำคัญ 11 ประการในการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่ควรยึดถือประกอบด้วย

หลักการที่ 1 ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับค่านิยมเชิงจริยธรรม โดยทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีจริยธรรมเป็นคุณสมบัติของคนดีหรือคนที่มีคุณลักษณะที่ดี

หลักการที่ 2 ให้นิยามคำว่า “คุณลักษณะ ให้เข้าใจง่าย โดยรวมความหมายในเชิงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมเข้าเป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะต่างๆ

หลักการที่ 3 ใช้วิธีการพัฒนาคุณลักษณะที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองโดยตรง อย่างรอบด้าน และมีประสิทธิภาพ

หลักการที่ 4 สร้างเครือข่ายโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน

หลักการที่ 5 เปิดโอกาสและจัดประสบการณ์การแสดงออกในทางคุณธรรมให้แก่นักเรียน

หลักการที่ 6 ผนวกการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนเข้ากับหลักสูตรวิชาการในที่สอน

หลักการที่ 7 พยายามส่งเสริมแรงจูงใจในตัวนักเรียน

หลักการที่ 8 จัดให้บุคลากรทางการศึกษามีโอกาสพัฒนาคุณลักษณะที่ดีเช่นเดียวกันกับที่พัฒนานักเรียน

หลักการที่ 9 ส่งเสริมการเป็นผู้นำในด้านคุณธรรมของนักเรียนและให้การสนับสนุนการจัดคุณลักษณะศึกษาอย่างต่อเนื่อง

หลักการที่ 10 จัดให้สมาชิกในครอบครัวชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่นักเรียน

หลักการที่ 11 ประเมินคุณลักษณะต่างๆ ของนักเรียนทั้งโรงเรียนและการดำเนินการของบุคลากรของโรงเรียนในการพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ของนักเรียน

แนวทางการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประกอบด้วยองค์ประกอบ (The Six E's of Character Education) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การยกตัวอย่างและปฏิบัติเป็นแบบอย่าง (Example)แนวทางการยกตัวอย่างของการประพฤติ ปฏิบัติที่สะท้อนคุณลักษณะที่พึงประสงค์นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนเพื่อยกตัวอย่างพฤติกรรมที่ดีและไม่ดี พร้อมผลของการปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจ รวมถึงการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของครูเพื่อให้นักเรียนเห็นด้วย การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีถือเป็นการยกตัวอย่างที่ดีที่สุดที่นักเรียนสามารถเห็นและเลียนแบบการกระทำความประพฤติต่างๆ ได้โดยตรง

2. การสอนอธิบายให้รู้จักใช้เหตุผล (Explanation) ต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน จากเดิมที่ควบคุมความประพฤติโดยเน้นการท่องกฎแล้วปฏิบัติตามกฎโดยขาดเหตุผล มาเป็นการใช้อธิบายให้รู้จักใช้เหตุและผลในการพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ กระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์หรือสนทนาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีและไม่ดี พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบเพื่อสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมอันสะท้อนถึงคุณลักษณะของเด็กออกมา

3. การเชิญชวนให้ทำความดี (Exhortation) การชี้แนะ เชิญชวน โดยใช้การเสริมแรงทางบวกควบคู่กับการพัฒนาความกล้าหาญเชิงจริยธรรม (moral courage development) โดยให้กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่อายหรือกลัวที่จะทำในสิ่งที่ควร

4. การจัดสิ่งแวดล้อมเชิงคุณธรรม (Ethos or Ethical Environment) เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ไม่มีสิ่งยั่วยุให้ไปในทางเสื่อม โดยเฉพาะในห้องเรียนซึ่งเป็นสังคมย่อยเล็กๆ ที่นักเรียนจะต้องสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ครูสามารถจำลองสังคมใหญ่ภายในห้องเรียนได้สร้างบรรยากาศเชิงคุณธรรม

5. การจัดประสบการณ์ (Experience) การเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสสังคมภายนอกอย่างจริงจังนอกโรงเรียนจะช่วยให้เด็กเรียนรู้และซึมซับแนวคิดในการประพฤติปฏิบัติตนอย่างพึงประสงค์

6. การคาดหวังความเป็นเลิศ (Expectations of Excellence)การวางเป้าหมายของตนเองของเด็ก เป็นเสมือนการกำหนดหลักชัยในการพัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

สรุปการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนั้นได้มีการศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีหลากหลาย เพื่อนำมาพัฒนาคุณธรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม มุ่งการศึกษาวิธีเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สร้าง และบูรณะความรู้ให้เข้าสภาพแวดล้อมหรือสังคมที่เป็นอยู่โดยอาศัยค่านิยมทางสังคม และวัฒนธรรมช่วยในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ครูจะต้องมีหน้าที่อบรมนักเรียนให้เป็นคนดี ซึ่งผู้เชี่ยวชาญหลายท่านมีความเห็นว่า การแก้ปัญหาคุณธรรมวิธีการหนึ่งคือการจัดการสอนคุณธรรมในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนและผู้บริหาร จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมของเด็กวัยต่างๆ รวมทั้งองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการทางคุณธรรมเพื่อที่จะได้ช่วยในการฝึกอบรมนักเรียน

2.4 พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม

2.4.1 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทยได้จัดทำรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ปี 2550: เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนามนุษย์ โดยสรุปสาระสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคนได้ดังนี้ (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2550)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัฒน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน นอกจากนี้ ผู้ที่นำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ยังต้องเห็นความสำคัญของความรู้และการเรียนรู้มีคุณธรรม ดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ มีความอดทน พากเพียร และมีสติปัญญา (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย 2550, หน้า 32-35)

การใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในที่นี้จึงไม่ได้หมายถึงการอยู่โดยลำพังโดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้ใด การปฏิเสธโลกาภิวัตน์หรือการหวนไปยึดติดกับภาพความเรียบง่ายของโลกสมัยเก่า ซึ่งไม่อาจย้อนคืนกลับมาได้อีกแล้ว ตรงกันข้ามเศรษฐกิจพอเพียงนำเสนอแนวทางในการรับมือและจัดการกับความเป็นจริงของตลาดเสรีและโลกาภิวัฒน์ในโลกสมัยใหม่ โดยเน้นว่าประชาชนจำเป็นต้องมาตรการในการพึ่งพาตนเองให้ได้ระดับหนึ่ง เพื่อให้อยู่ในระบบตลาดแบบบริโภคนิยมได้โดยไม่ตกเป็นเหยื่อ ส่วนประเทศจำเป็นต้องมีมาตรการในการพึ่งพาตนเองในระดับที่สามารถอยู่ร่วมกันกับโลกาภิวัฒน์ได้โดยไม่เพลี่ยงพล้ำ คำว่าพอเพียงมีสองความหมายอยู่ในตัว ได้แก่ “ไม่น้อยเกินไป” และ “ไม่มากเกินไป” หลักการเรื่องความพอประมาณ หรือสายกลางช่วยชี้แนะถึงระดับความสมดุลกับการติดต่อสัมพันธ์กับเศรษฐกิจในระดับโลกซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย 2550, หน้า 77-81)

รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทยฉบับนี้ (2550, หน้า 35-38) เน้นว่า การพัฒนาคนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คนและความอยู่ดีมีสุขในทุกด้าน ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาที่แตกต่างจากการ

พัฒนาคนแบบเดิมที่เน้นแต่เรื่องความเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาคนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับคนการเพิ่มทางเลือกและพัฒนาศักยภาพเพื่อให้คนสามารถที่จะมีชีวิตยืนยาว มีสุขภาพแข็งแรง มีความรู้และความคิดสร้างสรรค์ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาคนเพราะเน้นในเรื่องการพัฒนาความเป็นมนุษย์และความยั่งยืนของการพัฒนาให้ความสำคัญต่อเรื่องความอยู่ดีมีสุขมากกว่าความมั่นคง และเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ อย่างไรก็ยังมีเหคุผลที่รายงานฉบับนี้เลือกนำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ประการแรก แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเกิดขึ้นจากความต้องการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคนและได้รับการยอมรับเนื่องจากเป็นแนวคิดที่เข้าใจง่ายและปฏิบัติได้จริงเนื่องจากแนวคิดนี้ เป็นการตกผลึกมาจากประสบการณ์การพัฒนาในสถานการณ์จริง ดังนั้น จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในประเทศอื่นๆ ที่มีสถานการณ์และความท้าทายในการพัฒนาที่คล้ายคลึงกันได้

ประการที่สอง แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงมีความลึกซึ้งกว่าแนวทางของการพัฒนาโดยทั่วไป เนื่องจากมีการเชื่อมโยงเรื่องการพัฒนาที่เน้นความเป็นเป้าหมายของการพัฒนาเข้ากับการปลูกฝังคุณค่าของความเป็นคนหรือกล่าวได้ว่าแนวของเศรษฐกิจเพียง ไม่ได้เน้นที่ความถูกต้องเชิงเทคนิควิธีแต่เน้นที่ “การคิดให้ถูก” ดังนั้นจึงช่วยทำให้การพัฒนาคนมีมิติที่ลึกซึ้ง และมีการพัฒนาทางปัญญาเชิงคุณธรรม โดยใช้คุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการตัดสินใจต่างๆ เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

การจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในระดับโรงเรียน คือ การจัดเรียนการสอนให้สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม เพื่อสร้างคุณลักษณะของนักเรียนให้มีความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมบุคลิกลักษณะอุปนิสัยและพฤติกรรมให้เป็นคนที่สมบูรณ์มีศีลธรรม ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอน กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศจึงมีความเป็นในการทำวิจัยครั้งนี้

ดังนั้น จากการวิเคราะห์วรรณกรรม และสังเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม เห็นได้ชัดเจนว่า ประเทศไทยและในต่างประเทศมีหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นจำนวนมาก มีแนวทางการพัฒนาคุณธรรมและเสริมสร้างที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศสำหรับการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม สรุปได้มี 7 ประการ ดังนี้

1. การสร้างค่านิยมทางคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง
2. การเป็นแบบอย่าง
3. การจัดการเรียนเรียนรู้บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับวิชาเรียนและกิจกรรม
4. การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์
5. การจัดกิจกรรมและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม
6. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม
7. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม

งานวิจัยฉบับนี้จึงให้ความสำคัญกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 7 ประการข้างต้น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา

2.4.2 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักและความสำนึกในคุณค่าตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์สันติวิธี ตามวิถีประชาธิปไตย และมุ่งที่จะพัฒนาคน โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาภายใต้นโยบายคุณธรรมนำความรู้ การสร้างความตระหนักและความสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความสมานฉันท์ การใช้สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย โดยมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมของกระบวนการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งมียุทธศาสตร์การดำเนินงานตาม กลยุทธ์ที่ 1 เรื่องเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความสมานฉันท์ การใช้สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตยในจุดเน้นด้านการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน และกลยุทธ์ที่ 5 เรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษาซึ่งมีจุดเน้นในการผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะสถานศึกษา จึงควรพัฒนานักเรียนให้ได้เรียนรู้ในบทบาทหน้าที่ตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมของสังคมเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาสังคมไทย โดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นกลไกในสร้างประสิทธิภาพ ความเป็นประชาธิปไตย ความเป็นธรรม สันติวิธี ความเป็นผู้มีจิตอาสา และความพอเพียงในสังคมตั้งแต่สังคมระดับโรงเรียนครอบครัวและชุมชนจนถึงสังคมใหญ่ ระดับประเทศมีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนดังนี้ (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, 2552)

นโยบายการจัดการศึกษาการดำเนินงานนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพกับกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ได้กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดการศึกษาให้ประชาชนอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและเป็นธรรมเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังนั้น รัฐบาลซึ่งมีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาและได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ เพื่อขยายโอกาสแก่เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาสและผู้เรียนทั้งประเทศให้สามารถเข้าถึงการได้รับการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดรายการของการจัดสรรตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพไว้ 5 หมวด ได้แก่ หมวดค่าเล่าเรียน หมวดหนังสือ หมวดอุปกรณ์การเรียน หมวดเรื่องแบบชุดนักเรียน และหมวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ได้กำหนดขึ้นมานั้น เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมีความประสงค์มุ่งเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สำหรับการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้เองตามวัตถุประสงค์ใน 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมวิชาการ เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมจากการเรียนปกติในชั้นเรียน เช่น ค่ายวิทยาศาสตร์ ค่ายทักษะชีวิต ค่ายภาษา เป็นต้น โดยการกำหนดให้ดำเนินการอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อคนต่อปี 2) กิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น ค่ายลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี โดยจัดอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อคนต่อปี 3) ทัศนศึกษานอกสถานที่ โดยจัดอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อคนต่อปี 4) บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือคอมพิวเตอร์

งานหลักสำหรับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม คือ งานด้านการจัดการเรียนการสอนตามแนวการบริหารภารกิจของโรงเรียนตามหลักการบริหารการศึกษาในโรงเรียนหรือนอกสถานศึกษาขั้น

พื้นฐานมีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 6 ประการ (ภิญโญ สาธร, 2519, อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ได้แก่ 1) งานการสอนและการพัฒนาการใช้หลักสูตร 2) งานบริหารกิจการนักเรียน 3) การสร้างสัมพันธ์กับชุมชน 4) งานบุคลากรในโรงเรียน 5) งานอาคารสถานที่และบริเวณ 6) งานจัดองค์การและโครงสร้างของโรงเรียนสอดคล้องกับ กมลภู่ ประเสริฐ (2544) ได้ให้ขอบข่ายของงานวิชาการ ไว้ดังนี้ 1) การบริหารงานหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) 2) การบริหารการเรียนการสอน 3) การบริหารการประเมินนักเรียน 4) การบริหารนิเทศภายในสถานศึกษา 5) การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ 6) การบริหารการวิจัยและพัฒนา 7) การบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ 8) การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ 9) การบริหารการประเมินผลทางวิชาการของสถานศึกษา

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550ได้มอบหมายให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาโดยงานวิชาการมีขอบข่ายดังต่อไปนี้ องค์การที่เกี่ยวข้องอีกหน่วยงานหนึ่งคือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาที่ได้จัดทำคู่มือการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาพื้นฐานฉบับสถานศึกษา พ.ศ.2554 เสนอแนวคิดการบริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้เสนอแนวทางการบริหารวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม คือ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ดังนั้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาสมารถใช้หลักการบริหารวิชาการที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในปัจจุบันการบริหารวิชาการมีนักวิชาการและหน่วยงานได้ให้ความสำคัญเรื่องการสอนเป็นส่วนสำคัญในด้านของวิชาการ

2.4.3 กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในต่างประเทศ

ด้วยความแตกต่างกันในลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ถิ่นกำเนิด ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อค่านิยม และอีกหลากหลายเหตุผล จึงทำให้ในประเทศต่างๆ มีคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถ สรุปคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของต่างประเทศจาก 4 ภูมิภาค จำนวนรวมทั้งสิ้น 6 ประเทศ ดังนี้

1. ภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้
2. ภูมิภาคโอเชียเนีย ได้แก่ นิวซีแลนด์
3. ภูมิภาคยุโรป ได้แก่ อังกฤษ และฟินแลนด์
4. ภูมิภาคอเมริกา ได้แก่ แคนาดา และสหรัฐอเมริกา

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ญี่ปุ่น

การศึกษาของญี่ปุ่นมุ่งรักษาและถ่ายทอดค่านิยมของสังคมมาสู่ลูกหลาน ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงสมัยกลางของญี่ปุ่น ศาสนาชินโต พุทธ และขงจื้อ มีอิทธิพลต่อการศึกษาและวิถีชีวิตของ

ชาวญี่ปุ่น ศาสนาชินโตเน้นการเคารพนับถือบรรพบุรุษและธรรมชาติ พุทธศาสนาเข้ามาสู่ญี่ปุ่นในสมัยศตวรรษที่ 6 โดยผ่านมาทางเกาหลี ได้รับการนับถือโดยชนชั้นสูง รัฐธรรมนูญฉบับแรกของญี่ปุ่นตามหลักพุทธศาสนาประกาศใช้เมื่อ 604 ปีก่อนคริสตกาล ต่อมาจึงเกิดลัทธิเซ็น (Zen) ซึ่งเป็นสาขาของพุทธศาสนาขึ้นในญี่ปุ่น โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ความสงบนิ่งของจิต (Serenity of Mind) ลัทธิขงจื้อจากจีนเข้ามาสู่ญี่ปุ่นต้นสตวรรษที่ 6 เน้นหลัก 4 ประการ คือ 1) นับถือผู้อาวุโส 2) ความผูกพันของบุคคลในครอบครัว 3) ความมีจิตเมตตากรุณา และ 4) การใฝ่รู้ ศาสนาทั้ง 3 เป็นฐานค่านิยมของสังคมญี่ปุ่นจากอดีตถึงปัจจุบัน (Ikemoto, 1996)

คนญี่ปุ่นฝากความหวังไว้ที่โรงเรียนว่าจะสามารถพัฒนาบุคลิกภาพ และปลูกฝังคุณธรรมตลอดจนวัฒนธรรมที่ดีให้เยาวชนของตน วัฒนธรรมของญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลอย่างมากจากลัทธิขงจื้อ โรงเรียนจึงถูกคาดหวังว่าจะสนองความต้องการของสังคมด้วยการสอนเรื่องความมีวินัย การพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี ให้ความสนใจต่อความผูกพันและการพึ่งพาซึ่งกันและกันของคนในสังคม โดยการจัดการศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมของญี่ปุ่น มุ่งการสร้างจิตสำนึกในการให้ความเคารพนับถือต่อความเป็นมนุษย์ในชีวิตประจำวัน ในครอบครัว ในโรงเรียน และในชุมชน การศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่เพียงแต่จะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน แต่ถือว่าเป็นแกนกลางของการวางแผนทางด้านหลักสูตรในโรงเรียนประถมและมัธยมต้น ขณะนี้มีหลักสูตรด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งได้กำหนดค่านิยมหลายประการไว้ ญี่ปุ่นเป็นสังคมแบบพหุสังคม ดังนั้นการปรับตัวให้เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจึงได้รับการเน้น ความผูกพันกับโรงเรียน และความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้รับการพัฒนาเป็นอย่างมาก โรงเรียนของญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญต่อความเป็นปัจเจกบุคคลสูงเช่นกัน

ในปี ค.ศ.1999 รัฐบาลได้ประกาศหลักในการบริหารประเทศ 8 ประการ โดย 1 ใน 8 คือ การสอนศีลธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนญี่ปุ่น ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของญี่ปุ่น (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology: MECST) กำหนดให้โรงเรียนทุกระดับการศึกษามีมาตรฐานภายใต้กฎที่วางไว้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หลักสูตร จำนวนเวลาเรียน และวิชาที่เรียน นอกจากการสนับสนุนความเป็นเลิศทางวิชาการตามที่เคยปฏิบัติมาแล้ว ยังต้องมีการส่งเสริมให้เด็กดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขด้วย (The Zest of Living) แนวคิดนี้ให้อยู่ในหลักสูตรที่เรียน โดยเริ่มใช้ในระดับประถมศึกษาและมัธยมต้นในปี ค.ศ.2002 และมัธยมปลายในปี ค.ศ.2003 สำหรับการส่งเสริมความมีศีลธรรมนั้น ได้มีการเผยแพร่หนังสือเกี่ยวกับศีลธรรมที่มุ่งให้เด็กได้มีโอกาสคิดและมีความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับศีลธรรมและค่านิยมของตนเอง รวมทั้งกำหนดนโยบายหลักสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาข้อหนึ่ง คือ การแนะแนวและการศึกษาศีลธรรมเพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมไม่ดีของเด็ก สร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน มีการพัฒนาคุณภาพและความสามารถของครู สนับสนุนระบบการแนะแนว และส่งเสริมให้เด็กเรียนด้วยความสุข และ ค.ศ.2008 ได้ปรับการเรียนการสอน (Course of Study) ที่มีเป้าหมายของการศึกษาศีลธรรม ทั้งในการเรียนภาคบังคับและกิจกรรมพิเศษเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาการสร้างความตระหนักความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และเสริมสร้างค่านิยมทางสังคม โดยกำหนดให้นักเรียนใน

ระดับประถมศึกษาเรียนวิชาการศึกษาศีลธรรม ประถมศึกษาปีที่ 1 ปีละ 34 ชั่วโมง และประถมศึกษาปีที่ 2- ประถมศึกษาปีที่ 6 ปีละ 34 ชั่วโมง (MECST, 2014)

นอกจากนั้น ในแผนการปฏิรูปการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งใช้ชื่อว่าแผนสายรุ้ง (The Rainbow Plan) กำหนดกลยุทธ์ไว้ 7 ข้อ และมี 2 ข้อที่เน้นการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยระบุว่า 1) อบรมเด็กให้เป็นคนมีน้ำใจเมตตากรุณา โดยการเข้าร่วมบริการสังคมและโปรแกรมต่างๆ มีการตั้งกองทุนความฝันของเด็ก (Children's Dream Fund) เพื่อสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสร่วมบริการสังคม อีกทั้งการส่งเสริมศีลธรรมในตัวเด็ก เช่น การเผยแพร่ "Notebook for the Heart" ที่นักเรียนใช้เพื่อการศึกษาศีลธรรมซึ่งเรียกว่า "Kokoro no Noto" 2) ส่งเสริมสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ให้มีความสุข เพิ่มกิจกรรมทางวัฒนธรรมและกีฬา และมีการตรวจสอบปัญหาพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก รวมทั้งป้องกันเด็กจากข้อมูลที่อันตราย

เป้าหมายในการพัฒนาจริยธรรมสำหรับระดับชั้นต่างๆ ญี่ปุ่น มีดังนี้ คือ 1) ช่วยให้นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตในโรงเรียนและเรียนรู้การดำเนินชีวิตประจำวัน 2) ช่วยให้นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถจัดการชีวิตของตนเองไปพร้อมๆ กับการมีจิตใจที่อิสระ 3) ช่วยให้นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในฐานะสมาชิกของสังคม 4) ช่วยให้นักเรียนมัธยมต้นดำเนินชีวิตด้วยความมีวินัย ตระหนักว่าตนเองเป็นพลเมืองคนหนึ่งมีจิตวิญญาณของความร่วมมือระดับนานาชาติ 5) ช่วยให้นักเรียนมัธยมปลายมีชีวิตอย่างอิสระ มีความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกของสังคม มีความตั้งใจที่จะอุทิศตนเพื่อสังคมระดับนานาชาติ (อมรวิชช์ นาครทรรพ, 2546)

2) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี

จินตนา พุทธเมตะ (2548) ได้กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีไว้ว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในครอบครัวของเกาหลีจะปฏิบัติตามปรัชญาขงจื๊อซึ่งจะทำให้ ครอบครัวของคนเกาหลี เป็นครอบครัวที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูง แม้ปัจจุบันสภาพสังคมเกาหลี จะเปลี่ยนแปลงไป แต่ทุกครอบครัวก็ยังคงปฏิบัติตามคำสอนอย่างเหนียวแน่น และมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนโดยสร้างหลักสูตรการสอนคุณธรรมจริยธรรมอย่างชัดเจน ประกอบด้วย 1) หลักสูตรตรง คือ หลักสูตรที่กำหนดไว้ว่าระดับชั้นใดต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม มุ่งอภิปรายคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเน้นการหาสาเหตุ และเหตุผลที่ดีในการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีตามหลักจริยธรรม มีการยกกรณีปัญหาคุณธรรมเป็นสื่อเป็นข้อมูลและให้นักเรียนเป็นผู้คิด วิเคราะห์ เพื่อหาความจริงที่ถูกต้องตามหลักการและเหตุผล 2) หลักสูตรแฝง คือ หลักสูตรที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ คุณธรรมจริยธรรมจากสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุมีผล มีการยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น คนเกาหลีจะมีคุณลักษณะ คือขยันไม่ย่อท้อต่องานหนักทุ่มเทให้กับงานในหน้าที่เคารพในผู้อาวุโส รักชาติ รักองค์กร มีความเป็นหมู่เหล่า กตัญญู รักในสถาบันการศึกษา มีความสัมพันธ์ ระหว่างครูอาจารย์กับศิษย์ มีวินัยในตนเอง รู้จักหน้าที่ และปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง พึ่งตนเอง และละอายต่อการกระทำผิด

3) ประเทศแคนาดา

อลิศรา ชูชาติ (2549) ได้กล่าวถึงประเทศแคนาดาซึ่งเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มาก แต่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และสามารถสร้างประเทศให้มีการพัฒนาเป็นอันดับหนึ่งของโลกได้ในเวลาอันสั้นที่เป็นเช่นนั้นได้ นั่นอาจเป็นเพราะการวางรากฐานทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะของประชากรที่พึงประสงค์ ซึ่งการดำเนินการอย่างเป็นระบบของประเทศที่ต้องการสร้างพลเมืองให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ คุณธรรมจริยธรรมที่เป็นคุณลักษณะเด่นของคนแคนาดา คือ 1) เรื่องความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน การไม่แบ่งแยก การไม่กีดกันทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เพศ และวัย 2) การเป็นคนมีเหตุผล มีความอดทนอดกลั้นต่อการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ความมีระเบียบวินัย การเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคมอย่างจริงจังเพื่อส่งเสริมความมั่นคง ความรุ่งเรือง และการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ 3) การเป็นคนใฝ่รู้และการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ และกลไกที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยจะเห็นว่า คนแคนาดาถึงร้อยละ 80 มีการอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน 4) การเห็นคุณค่าของการมีสุขภาพดี ปัจจุบันชาวแคนาดามี การรณรงค์ลดอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรต เนื่องจากคนแคนาดามีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นโรคอ้วน และยังเน้นการออกกำลังกาย โดยโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้เล่นกีฬา คุณลักษณะต่างๆ เหล่านี้ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมจากการกำหนดนโยบายและการวางแผนอย่างเป็นระบบของรัฐบาล มีการจัดการศึกษาทุกระบบ ทุกรูปแบบเพื่ออบรม ขัดเกลา และพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยตรงมีการเตรียมบทบาทของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลาน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีเวลาในการเลี้ยงดูบุตรหลานของตน การออกกฎหมายที่ป้องกันการละเมิดสิทธิ และทำร้ายเด็ก นอกจากนี้ ยังมีงบประมาณและกฎหมายในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล ประกอบกับการเป็นสังคมธรรมรัฐที่เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบอย่างโปร่งใส และการเป็นแบบอย่างของรัฐซึ่งหมายถึง ในการดำเนินการเรื่องใดๆ ก็ตามที่รัฐต้องการให้ประชาชนปฏิบัติ รัฐจะต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่างก่อนเสมอ

4) สาธารณรัฐฟินแลนด์

มารวา-ลีนา เฮอิไคลา-ฮอร์น (2548) ได้กล่าวถึงประเทศฟินแลนด์ว่าองค์การความโปร่งใสสากล (Transparency International-TI) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศสหพันสาธารณรัฐเยอรมันได้จัดอันดับประเทศฟินแลนด์ว่า เป็นประเทศที่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงน้อยที่สุดติดต่อกันมาหลายปี ประเทศอื่นๆ ที่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงน้อย ได้แก่ เดนมาร์ก ไอซ์แลนด์ สวีเดน นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็นประเทศที่ผลิตสินค้าจำนวนมหาศาลสู่ตลาดโลก แต่สามารถจัดให้ประชาชนของตนมีวิถีชีวิตที่สุขสบายและมั่นคงได้ เมื่อไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือมีในระดับต่ำ จึงเอื้อให้ประเทศเหลานี้สามารถจัดให้มีระบบสาธารณสุข และมีการศึกษาที่ดี โดยประชาชนเสียค่าใช้จ่ายน้อย รวมทั้งเอื้อให้สามารถปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ สามารถรับประกันสิทธิมนุษยชน และสิทธิทางประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนทั้งมวลได้โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อเพศ อายุ ศาสนา ชนชั้น และเชื้อชาติ ในประเทศฟินแลนด์ ความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐได้กำหนดให้ข้าราชการระดับสูงสุด ต้องแสดงความมุ่งมั่นต่อหน้าที่ โดยไม่ประกอบอาชีพที่สองหรือไม่มีตำแหน่งอื่นใดอีก ฟินแลนด์เป็นหนึ่งในประเทศแรกๆ ที่มีการจัดสรรงบประมาณแก่พรรคการเมือง มีการประกาศเผยแพร่เรื่องการให้เงินอุดหนุนเพื่อการเลือกตั้งให้รู้กันทั่วไป ซึ่งส่งผลให้สามารถขจัด

ผลประโยชน์ทับซ้อนและการฉ้อราษฎร์บังหลวงได้พรรคการเมืองที่ได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ 5 ของผู้มาลงคะแนนจะไม่ได้รับงบสนับสนุนจากรัฐสรุปความเชื่อมโยงระหว่างคุณธรรมจริยธรรมกับการศึกษาและสังคมในประเทศฟินแลนด์ ได้ว่า 1) สังคมฟินแลนด์ยึดถือร่วมกันเรื่องจริยธรรมและค่านิยมที่มีรากฐานมาจากศาสนา และปรัชญาชีวิต 2) สถาบันครอบครัวและระบบการศึกษามีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนค่านิยมดังกล่าว 3) ครอบครัวเป็นผู้ฝึกสอนบุตรธิดาให้เป็นคนซื่อสัตย์อย่างแท้จริง มีวินัยในตนเองและรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองเด็กเล็กจะได้ฝึกความรับผิดชอบโดยเริ่มจากการบริหารเงินค่าขนมรายสัปดาห์ การตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้า การเลือกว่าจะใส่ชุดอะไรไปโรงเรียนอนุบาลเด็ก จะได้รับการฝึกให้มีระเบียบวินัยในตนเองอย่างเข้มงวด เช่น การได้รับอนุญาตให้ซื้อขนมหวานได้สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง เป็นต้น 4) การให้ความสำคัญเรื่องความเสมอภาค โรงเรียนประถมและมัธยมทุกโรงทั่วประเทศจึงมีความพร้อมด้านวัสดุครุภัณฑ์ทัดเทียมกัน 5) กฎหมายในฟินแลนด์ห้ามตีเด็กหรือทำโทษทางร่างกายทั้งครู และผู้ปกครองต้องใช้เหตุผลในการอธิบายให้เด็กฟังว่าอะไรผิดอะไรถูก ด้วยวิธีการเช่นนี้จึงทำให้เด็กเข้าใจว่าทำไมผู้ใหญ่จึงห้าม รวมถึงเข้าใจว่าการกระทำผิดเป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร 6) ที่โรงเรียนมีการ เน้นให้เด็กมีความซื่อสัตย์อย่างแท้จริง การโกงไม่ว่ารูปแบบใดๆ เป็นเรื่องที่สังคมไม่ยอมรับผู้ปกครองจะไม่จ่ายเงินใต้โต๊ะให้แก่ครู การสอบวัดความรู้ระดับชาติจึงเป็นกลไกสำคัญที่ประกันว่าโรงเรียนทุกโรงต้องได้มาตรฐานเดียวกัน

5) สหรัฐอเมริกา

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการจัดการเรียนรู้บุคลิกภาพศึกษา (Character Education) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระบบการศึกษาของสหรัฐอเมริกามานาน แต่เพิ่งได้รับความสนใจในยุคนี้ เพราะปัญหาจำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เกิดปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน และผลคะแนนสอบมาตรฐานต่ำลง (Otten, 2000) สหรัฐอเมริกาจึงจัดให้มีโปรแกรมทางการศึกษาที่เรียกว่า โปรแกรมการอบรมคุณธรรม (Character Education) ซึ่งเป็นโปรแกรมทางการศึกษาที่มุ่งลดพฤติกรรมรุนแรงของเด็กตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นโปรแกรมที่ช่วยเสริมสร้างจริยธรรม ความรับผิดชอบและการเอาใจใส่ของนักเรียน โดยการเป็นแบบอย่างและสอนคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามผ่านค่านิยมสากลที่คนทั้งหลายใช้ร่วมกัน โปรแกรมนี้ได้ถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในโรงเรียนของรัฐตั้งแต่ปี 1990 ซึ่งจากการสังเคราะห์งานวิจัย (Meta-Analysis) ของเบิร์ก (Berg, 2003) ตั้งแต่ปี ค.ศ.1990-2002 พบว่าโปรแกรมการอบรมคุณธรรมส่งผลต่อพฤติกรรมและความรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) เท่ากับ 0.4 และ 0.2 ตามลำดับ

Thompson, S.C. (2004) Professional Learning Communities, Leadership and Student Learning ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโปรแกรมการอบรมคุณธรรมในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า วัฒนธรรมของโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และความรับผิดชอบของครู เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โปรแกรมดังกล่าวประสบความสำเร็จ

Otten (2000) พบว่า มีโปรแกรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้บุคลิกภาพศึกษาหลายรูปแบบที่โรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ อาทิ โปรแกรม Character Counts! โปรแกรม The Giraffe Project โปรแกรม The Character Education Partnership เป็นต้น และยังพบว่ามีประมาณ 30 รัฐ ที่ให้ความสนใจจัดการเรียนรู้บุคลิกภาพศึกษา และในจำนวนนี้ 16 รัฐมีกฎหมาย

สำหรับเรื่องนี้โดยเฉพาะ เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสอนบุคลิกภาพศึกษา คือ การเรียนรู้การบริการ (Service Learning) ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในสิ่งที่ชุมชนต้องการ พร้อมๆ กับมีประสบการณ์ตรงในกิจกรรมวิชาการกับเพื่อนร่วมชั้น การเรียนรู้การบริการเป็นกิจกรรมบังคับสำหรับนักเรียนที่จะจบมัธยมศึกษาในหลายรัฐ และเป็นกิจกรรมเลือกในบางรัฐ

นอกจากนี้ยังพบว่า โปรแกรมการอบรมคุณธรรมยังช่วยลดการลาออกของนักเรียนได้ (Kokolis, 2004) และจากการสำรวจการรับรู้ของผู้บริหารต่อผลของโปรแกรมการอบรมคุณธรรมของนักเรียนในรัฐอลาบามา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า โปรแกรมนี้ส่งผลดีต่อบรรยากาศภายในโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนร่วมด้วย (Baker, 2004)

6) สหราชอาณาจักร

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2551) ได้ให้ความเห็นว่า การอบรมเด็กและเยาวชนของประเทศอังกฤษซึ่งนับเป็นประเทศที่ประชาชนมีจุดเด่นในเรื่องระเบียบวินัยและความสำนึกในหน้าที่เป็นอย่างยิ่ง โดยชาวอังกฤษถือว่าการเป็น “เด็กดี” ต้องมาก่อน “เด็กเก่ง” ดังนั้นจึงมีการฝึกอบรมเด็กด้วยคติธรรม 7 ประการ คือ ได้แก่

1. สัจจะ (Truth)
2. ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty)
3. ความระลึกในหน้าที่ (Sense of Duty)
4. ความอดกลั้น (Patience)
5. ความเป็นธรรม (Fair Play)
6. ความเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Consideration for Others)
7. เมตตาธรรม (Kindness)

ชาวอังกฤษได้รับการปลูกฝังคติธรรมทั้ง 7 ประการ ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งเป็นอุปนิสัยประจำชาติ และเมื่อบุคคลใดมีคติธรรมทั้ง 7 ประการครบถ้วน ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มี “Integrity” หรือความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นคุณธรรมที่สูงส่งซึ่งถือเป็นหัวใจของคุณธรรมและจริยธรรมทั้งปวง

การปลูกฝังคติธรรมดังกล่าวให้กับเด็กและเยาวชนอังกฤษ เพื่อให้มีจิตใจที่ยึดมั่นใน “Integrity” มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประเทศอังกฤษสามารถดำรงมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมที่สูงส่งเอาไว้ตลอดมา การปลูกฝังคติธรรมทั้ง 7 ประการดังกล่าว น่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับการฝึกอบรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนหรือบุคคลทั่วไปในสังคมของเรา นอกจากนี้ ศาสตราจารย์พิเศษ ธานินทร์ กรัยวิเชียร เห็นว่าในการฝึกอบรมเด็กไทยควรเพิ่มคติธรรมอีก 5 ประการ เพื่อให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมอันดีและสภาพของสังคมไทย คือ

1. ความกตัญญูกตเวที (Gratitude)
2. ความสุภาพนุ่มนวล (Politeness)
3. ความคารวะต่อผู้มีอาวุโส (Respect for Elders)
4. รักษาคำพูด (Promise)
5. จิตสำนึกสาธารณะ (Promise Conscience)

Stephen L.C. (1996, p. 7-12) ได้ให้ข้อเสนอว่า บุคคลใดจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม บุคคลนั้นจะต้องปฏิบัติครบถ้วน 3 ขั้นตอน คือ

1. พินิจพิเคราะห์แยกแยะว่าสิ่งใดถูกต้องหรือสิ่งใดเป็นสิ่งที่ผิดให้กระจ่างชัด (Discerning what is right and what is wrong)

2. ปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเชื่อว่าถูกต้องอย่างเคร่งครัด แม้จะทำให้ตนลำบากหรือเสียผลประโยชน์ก็ตาม (Acting on what you have discerned, even at personal cost)

3. ประกาศให้ผู้อื่นได้ทราบโดยทั่วกันว่า ตนได้ปฏิบัติไปเช่นนั้น โดยพินิจพิเคราะห์ แยกแยะว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว (Saying openly that you are acting on your understanding of right from wrong)

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่าแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย

1) การสร้างค่านิยมทางคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง (Goleman D., 2007 p. 79-82) ความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักการ ค่านิยม และความเชื่อ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของบุคคลที่จะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและสามารถประพฤติปฏิบัติออกมา เกิดการสร้างเป็นค่านิยมและยึดถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2) การเป็นแบบอย่าง หรือตัวแบบที่ดี ด้านการดำรงชีวิตผู้บริหารครู และผู้ปกครองที่เป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้การเสริมสร้างคุณลักษณะความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมเกิดขึ้นได้ง่าย ทั้งนี้เพราะตัวแบบทที่ดีมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และการเสริมสร้างคุณลักษณะความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเป็นอย่างมากซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ (ทิศนา แขมมณี, 2546, หน้า 20-21)

3) การจัดการเรียนรู้บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับวิชาเรียนและกิจกรรม โดยบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสอดแทรกในวิชาเรียนทุกสระวิชาและกิจกรรม (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2553, หน้า 15)

4) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดพิจารณาใคร่ครวญ ไตร่ตรองในการตัดสินใจเพื่อการแก้ปัญหาอย่างละเอียดรอบคอบ และมีเหตุผล การฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ โดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นหลักสำคัญที่สุดในการเสริมสร้างคุณลักษณะความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมทั้งนี้ เป็นเพราะการคิดที่เป็นระบบจะช่วยให้พิจารณาสิ่งต่างๆ ได้อย่างรอบด้านและการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการฝึกการคิดอย่างเป็นระบบที่ปฏิบัติในสถานศึกษาสอดคล้องกับเรื่องบุพภาคแห่งการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับโยนิโสมนสิการ คือ ความคิดที่สกัดอวิชชาหรือบรรเทาตัณหา เป็นการฝึกการใช้ ความคิดให้คิดอย่างถูกวิธีคิดอย่างมีระเบียบรู้จักคิด วิเคราะห์ไม่มองเห็นสิ่งต่างๆ อย่างตื้นๆ ผิวเผิน (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต, 2541 หน้า 667)

5. การจัดกิจกรรมและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งสู่การสเริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม และมีจุดเน้นเพื่อการพัฒนานักเรียนเป็นคนดี มีความรู้ อยู่ดีมีความสุข และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยความร่วมมือมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา

6. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม มีผลต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพแวดล้อมที่ดี ได้แก่ อาคารสถานที่สะอาดร่มรื่น ผู้บริหาร ครู นักเรียนมีความเป็นกัลยาณมิตร สภาพชุมชนรอบบริเวณสถานศึกษาที่ปราศจากอบายมุข จะช่วยกล่อมเกลาให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมได้ง่ายขึ้นสอดคล้องกับหลักคำสอนในศาสนาพุทธเรื่องปรโตโฆสะกัลยาณมิตร (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2541, หน้า 622)

7. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม โดยความร่วมมือของผู้ปกครอง และชุมชนร่วมมือกันในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งนี้เป็นเพราะการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลนักเรียนให้มีการพัฒนาคุณธรรม ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันจะผลักภาระให้แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เช่น โรงเรียนสัตยาไส ซึ่งมีการเตรียมความพร้อมผู้ปกครองก่อนรับนักเรียนเข้าเรียน และโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามโครงการผู้ปกครองจิตอาสา

ดังนั้น การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจึงเป็นการพัฒนาคุณลักษณะใน 3 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาด้านสติปัญญา (Cognitive Approach) เป็นวิธีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจให้นักเรียนเข้าใจความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมในระดับรูปธรรมจนถึงระดับนามธรรม จนเกิดความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม ตามความเชื่อที่ว่า “ปัญญา คือ รากฐานของคุณธรรม”ประกอบด้วย (1) การบูรณาการเข้ากับหลักสูตรแกนกลาง (2) การพัฒนาผู้บริหารและบุคลากร และ (3)การขับเคลื่อนผ่านทุกพันธกิจของโรงเรียน 2)การพัฒนาด้านเจตคติ (Attitude Approach) หมายถึง วิธีกระตุ้นให้บุคคลสามารวิเคราะห์คุณค่าจากการกระทำที่ดีงามได้ด้วยตนเอง เมื่อเกิดความกระจ่างในคุณค่าของคุณธรรมเหล่านั้นแล้ว บุคคลจะปฏิบัติเองโดยไม่มีการบังคับจากภายนอก ประกอบด้วย (1) การสร้างความสัมพันธ์ (2) การสร้างแรงจูงใจภายใน และ (3) การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม 3)การอบรมสั่งสอน (Indoctrinate Approach) หมายถึง วิธีการกำหนดคุณธรรมที่พึงประสงค์ของกลุ่มหรือสังคมไว้ล่วงหน้าว่าสิ่งใด “ดี” หรือ “ไม่ดี” แล้วจึงดำเนินการอบรมสั่งสอน รวมถึงจัดให้มีการปฏิบัติตามคุณธรรมนั้นจนกระทั่งเกิดเป็นนิสัย ประกอบด้วย 1) การเป็นแบบอย่าง (2) การสอนโดยตรง และ (3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ธวัช ศรีรักษา (2555, หน้า 58) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมกับคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ ศึกษาการเปรียบเทียบ ศึกษาความสัมพันธ์ และหาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและระดับคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและระดับคุณภาพพื้นฐานนักเรียนอยู่ในระดับมาก 2) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและระดับคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนไม่แตกต่างกัน 3) การส่งเสริม

คุณธรรม จริยธรรมและระดับคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนในโรงเรียนที่สอนในช่วงชั้นที่ต่างกันไม่แตกต่างกัน 4) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและระดับคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวก 5) ควรส่งเสริม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และด้านการประเมินผล ส่วนคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในโรงเรียนควรเน้น มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ

ไชยพร เรืองแหล้ (2559, หน้า 74) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 พบว่าบทบาทผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยบทบาทในการส่งเสริม ได้แก่ 1) การเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน 2) การสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม 3) การจัดกิจกรรมให้นักเรียนและการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออก ส่วนแนวทางสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 8 ด้าน

สุระ อ่อนแพง (2559, หน้า 78) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน 1) การศึกษาคุณธรรม จริยธรรมและการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร ศึกษากระบวนการบริหารโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี 6 แห่ง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน 2) การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยอาศัยผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ โดยวิธีสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน 3) การประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหารและครูถึงความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในการนำรูปแบบไปใช้ จำนวน 60 คน ใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา 14 ประการ 1) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ความเมตตากรุณา 3) ความซื่อสัตย์สุจริต 4) ความมีระเบียบวินัย 5) ความขยันหมั่นเพียร 6) ความกตัญญูกตเวทีและรักความเป็นไทย 7) ความรับผิดชอบ 8) ความอดทนอดกลั้น 9) ความเคารพและอ่อนน้อมถ่อมตน 10) ความพอเพียง 11) ความมีจิตสาธารณะ 12) ความยุติธรรม 13) ความสามัคคี 14) ความใฝ่ เรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเด็ก มี 4 วิธี ดังนี้ 1) การบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) การจัดกิจกรรมโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม 4) การจัดกิจกรรมพัฒนาตามวิถีในชุมชน องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การทบทวนพันธกิจ 2) การวางแผน 3) การดำเนินงาน 4) การติดตามประเมินผล 5) การรายงานผลการประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่สร้างขึ้น มีความเป็นไปได้ในระดับมาก และความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ศิลปกร จุมพิษ (2559, หน้า 102-120) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียน บ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลจากการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ต้องพัฒนาด้านความประหยัด ด้านความขยัน และด้านความสุภาพ โดยโรงเรียนต้องจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ ใช้กระบวนที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอนแบบโครงงาน มีการอบรมคุณธรรม และฝึกมารยาทไทยสร้างความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กับการพัฒนาทางการวิชาการอย่างสมดุล การมีส่วนร่วมสอดส่องดูแลความประพฤติและระแวดระวังปัจจัยเสี่ยง รวมถึงการสร้างความร่วมมือประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา นอกจากความร่วมมือของผู้ปกครอง กับครู ในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนแล้ว ชุมชนก็ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมชี้แจงกับผู้ปกครอง และชุมชน ให้ทราบถึงแนวทาง เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เพื่อให้มีการดำเนินการพัฒนาอย่างจริงจังเกิดเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนานักเรียนให้ดีขึ้น และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ศิริพร พรมมิ (2559, หน้า 94-98) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนวัดแสงสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตามความคิดของครูโรงเรียนวัดแสงสรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการเรียนการสอนในห้องเรียน ด้านการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมนอกห้องเรียน และ ด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

ศิริวรรณ กันศิริ ยุภาดี ปณะราช และไพรินทร์ เหมบุต (2559, หน้า 104) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการตั้งองค์กรนักเรียน รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมในหลักสูตรและน้อยที่สุด คือ การประเมินผลส่วนปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การตั้งองค์กรนักเรียน รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมในหลักสูตร และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และน้อยที่สุดคือ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 2.แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียดดังนี้ 1) การประเมินผล สถานศึกษาควรตั้งวัตถุประสงค์การประเมินคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน โดยอิงคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยม 12 ประการ กำหนดให้ในทุกรายวิชาได้กำหนดตัวชี้วัด และวิธีการ การประเมินคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนที่ชัดเจน นำผลการประเมินคุณธรรมจริยธรรมไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ ที่กำหนดไว้ตามตัวชี้วัด การประเมินคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน และครูผู้สอนหรือครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณธรรม ผู้เรียนควรตรวจสอบความสอดคล้องของวิธีการประเมินกับตัวชี้วัด การประเมินคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน 2) การกำหนดปรัชญานโยบาย และเป้าหมาย สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะทำงานส่งเสริม

คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน และจัดตั้งคณะทำงานที่ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน รวมทั้งจัดตั้งคณะทำงานที่ทำหน้าที่ศึกษาปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน และจัดตั้งคณะทำงานการสำรวจสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน โดยคณะทำงานชุดต่างๆ จะประกอบไปด้วยภาคีร่วมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน โดยเฉพาะภาคีร่วมที่มาจากสังคมนอกสถานศึกษา 3) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเรื่องการจัดสภาพแวดล้อม และการจัดแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน คณะทำงานการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนและผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อนำมากำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียน สถานศึกษาควรจัดทำประกาศแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนต่อสาธารณชน สถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

พระเรืองฤทธิ์ คิดข้างบน (2558, หน้า 191) คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ในเขต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 9 โรงเรียน โดยจำแนกนักเรียนออกเป็น 3 ระดับชั้น ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และปีที่ 3 เลือกสุ่มระดับชั้นละ 100 คนเท่าๆ กัน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 300 คน โดยใช้ตัวแปรคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย(mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ Multiple Regression แบบ Enter ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับสูง ปัจจัยส่วนบุคคลในระบบการศึกษาที่สนับสนุนกระบวนการขัดเกลาเชิงพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นคือ ปัจจัยด้านเพศ โดยที่นักเรียนเพศหญิงจะมีระดับคุณธรรมจริยธรรมที่สูงขึ้น ในขณะที่นักเรียนเพศชายยังคงแสดงพฤติกรรมใน ทิศทางลบตรงข้ามกับนักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น จะมีระดับคุณธรรม จริยธรรมลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลในระบบครัวเรือน ไม่มีอิทธิพลต่อกระบวนการขัดเกลาเชิง พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษาโรงเรียน สถาบันครอบครัว และ สถาบันทางสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาความร่วมมือเพื่อส่งเสริมและสร้างพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ในสังคมไทย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ในสังคมเชิงจริยธรรม ระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีระบบแบบแผนร่วมกันหลักการทางศาสนา และการสร้างแบบอย่างปฏิบัติเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่ดีแก่เด็กและนักเรียนในชุมชนและสถานศึกษา

จิรภา คำทา และสมบัติ วรินทรนุวัตร (2559, หน้า 168-173) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความเมตตา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความมีวินัย และด้านความเสียสละส่วนด้านความซื่อสัตย์ และด้านความกตัญญูกตเวทีนักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาที่มีเพศต่างกันนักศึกษาที่มีสถานภาพของครอบครัวต่างกันและนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวม และรายด้านในแต่ละด้านแตกต่างกัน นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความมีวินัยไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกัน และนักศึกษาที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเมตตา แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถาบันอุดมศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักศึกษา

ไพศาล มั่นนอก (2560, หน้า 99-117) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคมการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม 2 พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม 3 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคมผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคมก่อนดำเนินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พบว่านักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคมมีคุณธรรมจริยธรรม 4 ด้านโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้านได้แก่ 1) การมีความเพียร 2) การมีความขยันอดทน 3) การมีสติปัญญาและ4) การมีความซื่อสัตย์สุจริต

2. คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคมในรอบที่ 1 ในการวางแผนคณะผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ 5 อย่างได้แก่ 1) กลยุทธ์การเข้าค่ายคุณธรรม 2) กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม 3) กลยุทธ์วันพุธพบพระละกิเลส 4) กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในชีวิตประจำวัน และ5) กลยุทธ์ศูนย์พัฒนาการการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ 6 กิจกรรมย่อยคือ กิจกรรมการปลูกมะนาว กิจกรรมการปลูกผักพื้นบ้าน กิจกรรมการเลี่ยงเลี้ยงปลา กิจกรรมการเลี้ยงกบ กิจกรรมการเพาะเห็ดภูฐาน และกิจกรรมการทำนาข้าวหอมนิล ผลการปฏิบัติการในรอบแรกตามกลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ พบว่านักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม

โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ในวงรอบที่ 2 ของการปฏิบัติการ พบการปฏิบัติการพบว่า นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด

3. ผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม หลังจากการปฏิบัติการทั้ง 2 วงรอบของการปฏิบัติการ พบว่าหลังการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้วยกลยุทธ์ทั้ง 5 กลยุทธ์โดยภาพรวมมีค่าเฉลีÉยอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลีÉยอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้านได้แก่ 1) การมีความซื่อสัตย์สุจริต 2) การมีความขยันอดทน 3) การมีสติปัญญาและ 4) การมีความเพียร

พระวัชระ สำโร (กสิวัฒน์) (2560, หน้า91-100) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวัดรังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนวัดรังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จังหวัดปทุมธานี ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ทางโรงเรียนให้ความสำคัญ กับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความกตัญญูกตเวที อยู่ในระดับมาก ด้านความประหยัด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับต่ำสุด ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียน วัดรังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จังหวัดปทุมธานี พิจารณา เป็นรายข้อทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความประหยัด ด้านการมีเมตตา ด้านการมีวินัย และรับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมกัน เรียนโรงเรียนวัดรังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านการมีวินัย และรับผิดชอบ ควรมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมการแต่งกาย และให้โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาด้านการมีวินัย และรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ควรมีการจัดกิจกรรมปลูกฝังด้านความซื่อสัตย์สุจริต และเห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง ผู้ปกครองต่อเพื่อนๆ ด้านการมีเมตตา อยากให้มีการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตเมตตา โดยไม่หวังผลตอบแทน ด้านความประหยัด ทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาด้านความประหยัดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การหยอดกระปุกออมสิน และด้านกตัญญูกตเวที ความมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมเกี่ยวกับความรักต่อผู้มีพระคุณ

พวงรัตน์ ชำนาญเลิศกิจ (2560, หน้า 80) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นนักเรียนต่อการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากคือ ด้านความกตัญญู ด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการประหยัด และด้านความเมตตาตามลำดับ 2. ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีวินัย ส่งเสริมให้นักเรียนแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน และเข้าห้องเรียนให้ตรงเวลา 2) ด้านความซื่อสัตย์ ควรส่งเสริมให้นักเรียนเมื่อเก็บสิ่งของผู้อื่นได้แล้วนำไปมอบให้ครูเพื่อส่งคืนเจ้าของ 3) ด้านความเมตตา ควรส่งเสริมนักเรียนให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิด และส่งเสริมนักเรียนให้ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตอาสาโดยไม่หวัง ผลตอบแทน

4) ด้านการประหยัดควรส่งเสริมนักเรียนให้ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าอย่างประหยัด เช่น ปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกใช้งานทุกครั้ง 5) ด้านความกตัญญู ควรส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความเคารพต่อผู้มีพระคุณและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของท่าน

นายิกา จันทร์ยิหวา (2560, หน้า 62-63) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการณ์ปัจจุบันในการพัฒนาการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของครูผู้สอนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมองค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาจริยธรรม ผ่านคำสอนของศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธร่วมกันโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีเมตตา ความอ่อนโยน ความอดทน และการให้อภัย องค์ประกอบที่ 3 การใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนานักเรียนในการยึดมั่นและปฏิบัติตนตามคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณี หรือพิธีทางศาสนาเพื่อสกัดกั้นความคิด และการกระทำที่ไม่ดีงาม และเป็นการฝึกการเป็นผู้ให้ เช่น การรู้จักให้อภัยและรู้จักแบ่งปันความรู้ความดี และองค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล ครอบคลุมด้านความรู้ทักษะ และเจตคติ ของผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ และนาผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน 3. การประเมินความเป็นไปได้ในการนารูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ไปใช้ พบว่า รูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560, หน้า 249-260) ได้วิจัยเรื่องศึกษาคุณธรรมจริยธรรม ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ทั้ง 6 ภูมิภาค มีคุณธรรม จริยธรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทุกภูมิภาค โดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก คือ ภาคเหนือรองลงมา คือ ภาคใต้ และภาคกลาง ตามลำดับ โดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาคตะวันออก 2.ผลการศึกษาคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ในภาพรวม และรายด้าน ความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความพอเพียง และด้านความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก สำหรับด้านความอดทน อดกลั้น และด้านความเสียสละ อู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 2 ด้าน 3. ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทั้ง 6 ภูมิภาค มีคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกภูมิภาค โดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก คือ ภาคตะวันตก รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ตามลำดับ โดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ภาคเหนือ 4. ผลการศึกษาคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ในภาพรวม และทุกรายด้าน อยู่ในระดับมาก 5. ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือปริญญาตรี ทั้ง 6 ภูมิภาค มีคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกภูมิภาค โดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูง

เป็นอันดับแรก คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมา คือ ภาคตะวันตก และภาคเหนือ ตามลำดับ โดยภูมิภาคที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาคตะวันออก 6. ผลการศึกษาคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.) หรือปริญญาตรี ในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ในภาพรวม และทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก

บุษกร วัฒนบุตร (2560, หน้า 43-49) ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมสู่บุคคลของสังคมไทย องค์ประกอบและกระบวนการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาวิธีการปลูกจิตสำนึกตามหลักทฤษฎีทางคุณธรรมจริยธรรม 3) ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ในการปลูกจิตสำนึกให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตตามที่ต้องการได้ และ 4) สร้างกลยุทธ์การปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน ของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นการศึกษาโดยการใช้การวิจัยคุณภาพ กลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาจากผู้อำนวยการ คณะครู ผู้ปกครอง และนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 24 คน โดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมสู่บุคคลของสังคมไทย องค์ประกอบและ กระบวนการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โรงเรียนมีการสร้างกระบวนการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยจัดเป็นแผนพัฒนาของโรงเรียน และในแผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาประจำปี บริบทหลักของโรงเรียนซึ่งแผนต่างๆ ลงสู่ภาคปฏิบัติ จะมุ่งประเด็นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลัก 2. วิธีการปลูกจิตสำนึกตามหลักทฤษฎีทางคุณธรรม จริยธรรม พบว่า โรงเรียนจะมี กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กมีส่วนร่วม 3. คุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ในการปลูกจิตสำนึกให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตตามที่ต้องการได้ ได้แก่ นักเรียนต้องมีความประพฤติเรียบร้อย แต่งกายดี มีวินัย มารยาทงาม มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ขยันหมั่นเพียร ใฝ่เรียนรู้ 4. กลยุทธ์การปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ คือ การทำโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 3E ได้แก่ Environment, Education และ Ethic

ประโชติ จันทวิมล (2561, หน้า 85) ได้ทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชูทิศ หอวัง นนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนและเพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด ด้านขยัน ด้านความมีวินัยและด้านความซื่อสัตย์ และได้แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสูงเพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันและเร่งรีบทำให้พฤติกรรมของเด็กได้รับอิทธิพลจากสภาพการณ์นั่น และได้เสนอแนะให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ได้ทราบเพื่อช่วยเหลือจัดประสบการณ์และหาแนวทางสนับสนุนให้มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ดำเนินการ

สอดแทรกการอบรม ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในการสอนรายวิชาต่างๆ รวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

พระมหาชานนท์ ชัยมงคล (2561, หน้า 83) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงคเพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 2) เสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก ประชากร ได แก นักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก จำนวน 332 คน กลุมตัวอยาง ไดแก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปที่ 4–6 โรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก จำนวน 163 คน เครื่องมือที่ใชในการเก็บรวบรวมขอมูลเปนแบบสอบถามแบบมาตราสวนประมาณคา 5 ระดับ โดยนำขอมูลที่ไดมาวิเคราะหดวยวิธีการทางสถิติ ไดแก รอยละ ความถี่ คาเฉลี่ย และคาเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กันตภณ หนูทองแก้ว (2561, หน้า 60-62) ได้ทำการวิจัยศึกษาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เปรียบเทียบ คุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีเพศ ระดับชั้นปี และอาชีพของบิดามารดา ต่างกัน และ 3) ศึกษาข้อ เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบล ท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมจำนวน 160 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจานวน 113 คน เครื่องมือที่ ใช้ในการวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบ t–test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการทดสอบของ เชฟเฟ่ (Scheffé) ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุ ราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความมีวินัย ส่วนด้านความมีน้าใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี และอาชีพของบิดามารดา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอาชีพของบิดามารดาต่างกัน พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ระดับชั้นปี ต่างกันพบว่า แตกต่างกันที่ระดับ .01 และ ที่มีเพศต่างกัน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านไทรงาม ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าปัญหาที่นักเรียนให้ความถี่ มากที่สุด คือ ด้านความขยัน ข้อที่ว่า นักเรียนบางคนไม่ตั้งใจฟังเวลาครูสอนแนวทางส่งเสริม พบว่าด้านความขยันมีความถี่สูงสุด ข้อที่ว่านักเรียนควรตั้งใจฟังเวลาครูสอนควรลดกิจกรรมเสริมบ้างเพื่อให้เด็กนักเรียนมีเวลาทำการบ้าน

ประยูรศรี กวานปรัชชา (2559, หน้า 52-57) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมด้านความมีวินัย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมด้านความมีวินัย 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมด้านความมีวินัยกลุ่มตัวอย่างงที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 4-6 โรงเรียนอนุบาลประยูรศรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ 1) แบบวัดพฤติกรรมคุณธรรมด้านความมีวินัย 2) แบบ บันทึกพฤติกรรมคุณธรรมด้านความมีวินัย 3) แบบทดสอบความรู้เชิงคุณธรรมด้านความมีวินัย ดำเนินการวิจัย โดยใช้แบบแผนการทดลอง แบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลัง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีคุณธรรมด้านความมีวินัยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคุณธรรมด้านความมีวินัย ในระยะทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม 3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เชิงคุณธรรมด้านความมีวินัย หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความความรู้เชิงคุณธรรมด้านความมีวินัยไม่แตกต่างกัน จากการทดสอบหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมตามรูปแบบและผ่านไป 2 สัปดาห์

ศิริพร สุขสบาย (2563, หน้า 82) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยมุ่งศึกษาตัวแปร 4 ด้าน คือด้านวินัยความรับผิดชอบ ด้านความประหยัด ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวมและดานความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า

1. ผู้บริหารมีข้อเสนอแนะโรงเรียนควรมีการวางแผนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ครูผู้สอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอนโดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติจริง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่นการอบรมนักเรียน การสวดมนต์เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

2. ครูผู้สอนเสนอให้โรงเรียนมีการวางแผนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ควรสอดแทรกการสอนคุณธรรมจริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอนโดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่หลายหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมด้านความเมตตากรุณา จัดกิจกรรเชิดชูเกียรติให้แก่นักเรียนที่มีคุณธรรม เมตตากรุณา เอื้อเฟื่อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม ควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอบรมนักเรียน สวดมนต์ ทำบุญ ฟังธรรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมาก

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โฮลเดน (2001, p. 204) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนโดยสอดแทรกเรื่องของวินัยลงไปในบทเรียน โดยการทดลองจากการสอนที่ใช้สื่อประกอบกับการสอนโดยไม่ใช้สื่อประกอบการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการนำไปสู่การมีวินัยในตนเองของนักเรียน

ซึ่งปรากฏผลในการวิจัยในครั้งนี้ว่า การใช้สื่อผสมผสานในขณะที่สอนทำให้นักเรียนเกิดความรักในบทเรียน ไม่หนีเรียน มีความสนุกสนานในการเรียน

McMullen (2001) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวินัย และระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตเมือง เพื่อเน้นพัฒนาวัยรุ่น พบว่า ปัญหาทางวินัยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของโรงเรียน เพราะนักเรียนต้องการสิ่งแวดล้อมที่ดียืดหยุ่นได้ โรงเรียนให้ความสนใจเอาใจใส่และมีระเบียบวินัยการวิจัย โดยสนับสนุนให้โรงเรียนจัดระบบอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนี้ 1) ฝึกครูให้มีการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในการเรียนการสอน 2) สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน 3) กำหนดความรับผิดชอบต่อปัญหาให้คำปรึกษากำหนดแนวทางของพฤติกรรม 4) กำหนดโครงการให้นักเรียนหยุดพักการเรียนชั่วคราว 5) วางแผนพัฒนาผู้ทำผิดบ่อยๆ แต่ละคนเป็นอย่างดี 6) ให้ผู้ปกครองมีส่วนรับรู้และเกี่ยวข้องในการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน

Grandmont (2002, pp. 278-A)ได้ศึกษาการส่งเสริมวินัยและการใช้ประโยชน์ของการบริหารชั้นเรียน ซึ่งใช้วิธีการจัดระเบียบวินัยตามหลักประชาธิปไตยเพื่อทำการชี้แนะแนวทางในการส่งเสริมที่ประสบผลสำเร็จและเพื่อทดสอบผลกระทบของนักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียน ซึ่งใช้วิธีการจัดระเบียบวินัยตามหลักประชาธิปไตยที่มีต่อการแสดงออกของพฤติกรรมนักเรียน เมื่ออยู่ในชั้นเรียน โดยการสังเกต สัมภาษณ์และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า การส่งเสริมการจัดระเบียบวินัยตามหลักประชาธิปไตยในโรงเรียน ส่งผลในการช่วยปรับปรุง ด้านความประพฤติของนักเรียนสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถดูแลตนเอง และมีความเป็นอิสระมากขึ้น ช่วยเตรียมความพร้อมให้กับครู รวมทั้งผู้บริหารในการแก้ปัญหาด้านระเบียบวินัยของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้ช่วยลดความเครียดในการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารอีกด้วย ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ พบว่า มีนักเรียนจำนวนมากรู้สึกว่าตนเองรู้จักการให้ความเคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักการรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองเมื่ออยู่ในชั้นเรียนตลอดช่วงระยะเวลาที่โรงเรียน ทำให้การส่งเสริมวิธีการจัดระเบียบโดยใช้หลักประชาธิปไตยเป็นวิธีการบริหารชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

Dzivhani (2002) ได้ศึกษาบทบาทของระเบียบวินัยที่มีต่อการจัดการในโรงเรียนและห้องเรียน โดยการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งที่กฎระเบียบวินัยดีมาก แสดงให้เห็นจากการสอบเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ได้เป็นจำนวนมาก พบว่า เกิดจากระบบการจัดการของโรงเรียนที่ดี เช่น นโยบาย สภาพห้องเรียน บทบาทครูผู้สอน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนตัวแทนของนักเรียน และกฎระเบียบวินัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวินัยที่เหมาะสม มีการอุทิศตนให้กับการกำกับดูแลวินัย ควรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติ การมีวินัยและการเป็นแบบอย่างที่ดีของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ล้วนเป็นองค์ประกอบต่อการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนประการสำคัญคือได้รับความร่วมมือจากนักเรียนและผู้ปกครองจึงประสบความสำเร็จได้

Cranlay(2003,pp.1531-A)ศึกษาการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตชุมชนเมืองของประเทศไทย การประพฤติปฏิบัติด้านจริยธรรมของนักเรียน ประกอบด้วย มาตรการที่โรงเรียนใช้อบรมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโดยการนำเอาจริยธรรมบูรณาการเข้ากับรายวิชาอื่น และมาตรการเหล่านี้จะเกิดผลอย่างไรโดยกำหนดกรอบความคิดไว้ 6 ด้าน คือ การสอนจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร การสอนจริยธรรม

โดยใช้กิจกรรมการสอนที่ต่อเนื่องการสอนจริยธรรมโดยกำหนดระเบียบกฎของห้องเรียน การสอนจริยธรรมโดยดำเนินนโยบายและระเบียบของทางราชการ

อิเคโมโต้ (2004) ได้ศึกษาจริยศึกษาในประเทศญี่ปุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจริยศึกษาในประเทศญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่า จริยศึกษาในประเทศญี่ปุ่นใช้หลักสูตรเดียวกันทั้งประเทศ แนวการศึกษาจริยศึกษาของชาติก็มีลักษณะเช่นเดียวกับวิชาอื่นๆ คือต้องมีมาตรฐานทางวิชาการ นอกจากนี้จริยศึกษาได้สอดแทรกให้อยู่ในกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียนเป็นที่น่าสังเกตว่าจุดมุ่งหมายหลักของจริยศึกษาคือ การรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งบางส่วนสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางศาสนาได้อีกด้วย การสอนศาสนาอื่นใดที่นอกเหนือจากที่กำหนดในจริยศึกษาจะกระทำไม่ได้

Lanier (2005) ได้ทำการวิจัยเรื่อง จริยธรรมและการพัฒนาความคิดรวบยอดในเด็ก หนุ่มสาวชาวชนบท (การพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนในชนบท) จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดการศึกษาผลของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนระดับขั้นที่ 11 และ 12 ในโรงเรียนชนบท เด็กนักเรียนในชนบทได้รับการอบรมให้คิดและปฏิบัติตามต่อๆ กันมา ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมในยุคใหม่ การทดลองได้แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มควบคุมให้ได้รับการฝึกการให้คำแนะนำ และการจัดประสบการณ์และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นนักเรียนที่ประกอบด้วยนักเรียนตั้งอยู่โรงเรียนระดับกลางถึงโรงเรียนระดับสูง ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

BradshawG.L. (2007) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามสภาพของท้องถิ่น โดยการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการประมวลผลนำเอาคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในบทเรียนที่ทำการสอนซึ่งเน้นตามวัฒนธรรมของท้องถิ่นของนักเรียนผลการศึกษา พบว่า นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพมีความเจริญทางคุณธรรมจริยธรรมมากยิ่งขึ้น

Clements Sarama & Liu (2008, pp. 457-482) ได้ทำการค้นคว้าวิจัยการพัฒนาเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ปฐมวัยโดยใช้ Rasch Model: การประเมินคณิตศาสตร์ปฐมวัยโดยใช้การวิจัยเป็นฐานมีเครื่องมือไม่กี่อย่างที่ใช้ประเมินความรู้และทักษะคณิตศาสตร์ในเด็กอายุระหว่าง 3-4 ขวบ และเครื่องมือเหล่านี้ถูกจำกัดด้วยขอบเขตของเนื้อหาสาระผู้วิจัยได้อธิบายการพัฒนาจากพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีเครื่องมือซึ่งได้จากประสบการณ์ที่ทดสอบออกแบบเพื่อวัดประเมินผลความรู้คณิตศาสตร์และความชำนาญของเด็กอายุสามถึงเจ็ดขวบได้ให้ความสำคัญและยอมรับกับการใช้ Rasch Model หลังจากที่ใช้ข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือแล้วผลพบว่า มีความเหมาะสมดีมีความเชื่อมั่นได้สูงข้อมูลเหล่านี้ยังอยู่ภายใต้เงื่อนไขการได้รับการสนับสนุนจากประสบการณ์ในการพัฒนาความก้าวหน้าเป็นประเด็นหลักผู้วิจัยอธิบายโดยสรุปว่า การวิจัยมีส่วนช่วยให้ทฤษฎีและประสบการณ์ในการพัฒนาการเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ของเด็กเล็กอย่างจำเพาะเจาะจง

Oakes & Star (2008) ได้ทำการค้นคว้าวิจัยเรื่องที่จะทำให้นักเรียนมีความรู้และเข้าใจคณิตศาสตร์อย่างลึกซึ้งได้แนะนำที่จะต้องจัดระเบียบและปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นความมุ่งหมายที่จะเสริมให้ทราบถึงสัญชาตญาณและประสบการณ์ของครูด้วยยุทธศาสตร์การใช้วิจัยเป็นฐานที่จะนำมาใช้ปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนไปสู่การปฏิบัติมี 7ประการ ได้แก่ ที่ว่างนอกเหนือเวลาที่เรียน การแก้ปัญหาภาระงานด้วยแบบฝึกการแก้ปัญหา ผสมศิลปะการเขียนการอธิบายเกี่ยวกับ

ค่าการเชื่อมโยงและสรุปความคิดเห็นเป็นรูปธรรม ใช้การทดสอบที่จะประชาสัมพันธ์การเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนจัดสรรเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และถามคำถามที่ลุ่มลึกเป้าหมายใหม่ คือการให้นักเรียนตั้งคำถามตัวเองซึ่งเป็นคำถามเชิงลึกและทำความเข้าใจด้วยตนเองในทางคณิตศาสตร์

Hamm & Adams (2008) ได้นำเสนอเรื่องการเปรียบเทียบการสอนระหว่างคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์: กิจกรรมในห้องเรียนและการวางแผนบทเรียนพบว่าเหมาะแก่การปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนทุกคนใน K–8 ห้องเรียนการใช้วิจัยเป็นฐานฐาน และเขียนในสไลด์ที่เป็นตัวช่วยของครูให้จัดระบบห้องเรียนและบทเรียนที่วางแผนไว้ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์รวมถึงเกมส์วิทยาศาสตร์ กิจกรรม แนวความคิด และบทเรียนการวางแผนต้องพึ่งพาคณิตศาสตร์และมาตรฐานวิทยาศาสตร์หนังสือนี้จะช่วยนักเรียนที่จะพัฒนาพฤติกรรมที่เป็นบวกในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มันถูกออกแบบเพื่อช่วยครูสร้างทำให้ลดความแตกต่างระหว่างห้องเรียนนั่นคือการเอาใจใส่จะควบคู่กับวิธีที่สอน การใกล้ชิด กิจกรรมของนักเรียน และบทเรียนที่วางแผนและออกแบบเพื่อนักเรียนที่รวมถึงในคณิตศาสตร์คุณภาพและวิทยาศาสตร์การประเมินผลและวิเคราะห์จุดมุ่งหมายซึ่งจะเสนอข้อจำกัดที่จะทำให้เกิดความแตกต่างกันคณิตศาสตร์และคำแนะนำวิทยาศาสตร์เพื่อว่าครูสามารถจัดเตรียมโอกาสอย่างมากกว่าสำหรับผู้เรียนรู้ทั้งหมดที่จะสร้างความรู้ด้วยตัวเองของเขาทั้งหลายกิจกรรมรวมถึงเศษส่วนเก้าอี้แห่งดนตรีค้นพบเกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็น

Swain & Swan (2009, pp. 75-92) ได้ศึกษาถึงผลลัพธ์การออกแบบการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานว่าเป็นการศึกษาค้นคว้าที่พัฒนาความเชี่ยวชาญของครู Numeracy 24 คน กับนักเรียน 16 คน ซึ่งครูจะถูกกระตุ้นเพื่อรวบรวมพื้นฐาน 8 ประการ ซึ่งเป็นหลักการที่จะนำไปสู่การฝึกปฏิบัติในห้องเรียนเหมือนเป็นส่วนที่สนับสนุนกล่าว คือ เป็นการเรียนรู้ทรัพยากรผสมผสานกับวิธีการที่จะถูกนำไปประเมินหาผลลัพธ์รวมถึงการสัมภาษณ์และการสังเกตในห้องเรียนการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงความเข้าใจในโครงงานของครูการค้นพบหลักการที่ทำให้ครูอยากที่จะสอนมันยากยิ่งกว่าการรวบรวมข้อมูลอื่นๆ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ทรัพยากรหรือขัดขวางการเรียนรู้นี้จะเป็นหลักการที่สำคัญและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดโดยสรุปแล้วเมื่อพิจารณาทุกสิ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้นคว้าวิจัยในชั้นแรกและในการศึกษาของครูต่อๆ ไปจากผลการศึกษารายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระและรายงานการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 มีความเหมาะสมอย่างยิ่งซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะฝึกทักษะการคิดคำนวณฝึกทักษะการทำงานอย่างมีระบบแบบแผนทั้งยังเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะให้กับผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้นั้นยิ่งเหมาะสมเพราะว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ต้องการฝึกทั้งทักษะและกระบวนการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนเกิดเป็นทักษะที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ได้ต่อไป

Baker (2019) ได้ศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของนักเรียน เกรด 9 และเกรด 12 ในโรงเรียน 3 แบบ ในรัฐโคโลราโด ใช้แบบสอบถามนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเคยสอนศาสนาและโรงเรียนที่ไม่สอนศาสนา ผลปรากฏว่าคะแนนทางด้านภาษา และจริยธรรมมีความสัมพันธ์กัน เด็กที่เรียนในโรงเรียนต่างกันและต่างระดับกันมีคะแนนในด้านจริยธรรมต่างกันเด็กนักเรียนเกรด 9 ในแต่ละโรงเรียน คะแนนจริยธรรมไม่ต่างกันแต่นักเรียนเกรด 12 ในแต่ละโรงเรียนมีจริยธรรมต่างกันและถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบอันสำคัญของครูซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกจ้างให้มาทำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็ก ผู้วิจัยได้เสนอแนะด้วยว่าการเรียน

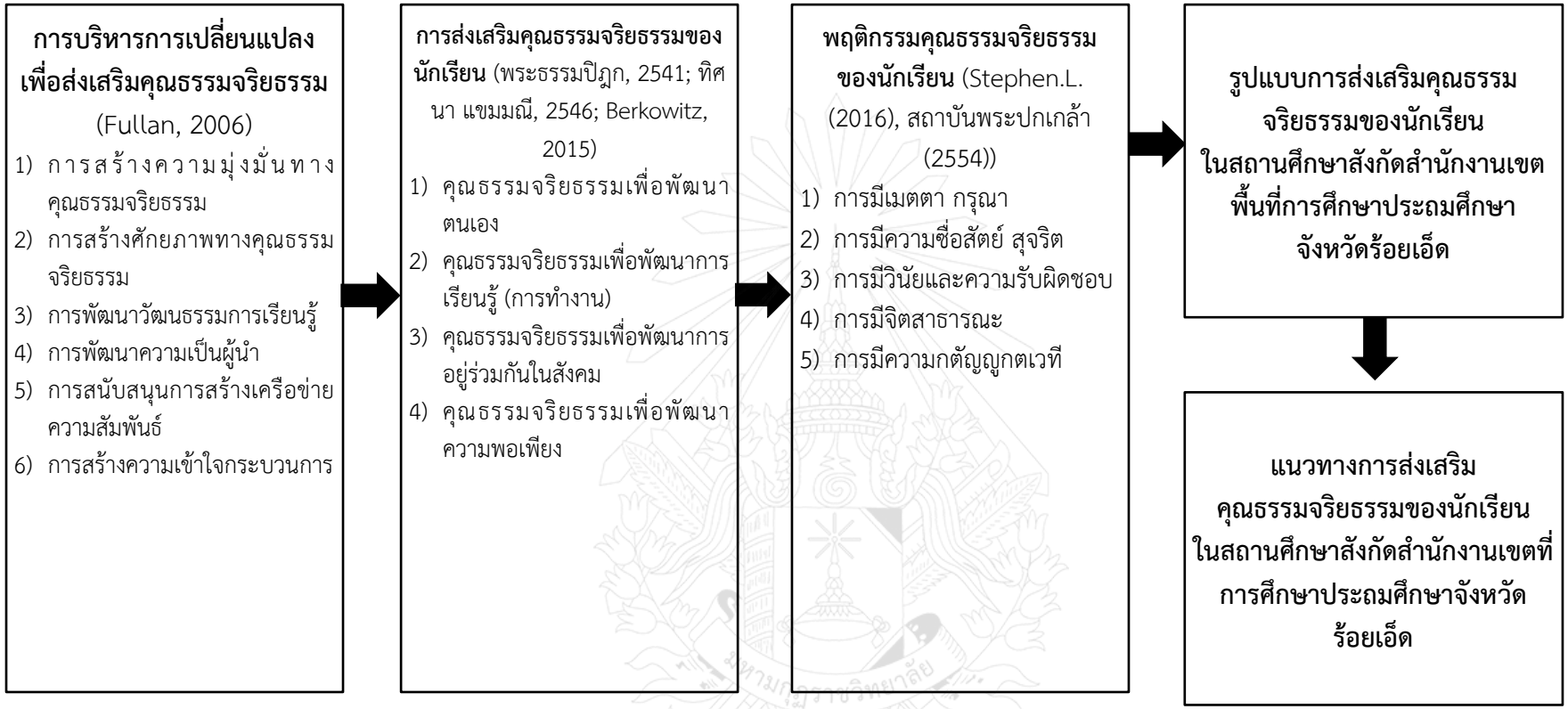
การสอนคุณธรรมจริยธรรมควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนและมีการสนทนากัน ในเรื่องของคุณธรรมอยู่เสมอ โดยเลือกใช้เวลาในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เหมาะสม

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

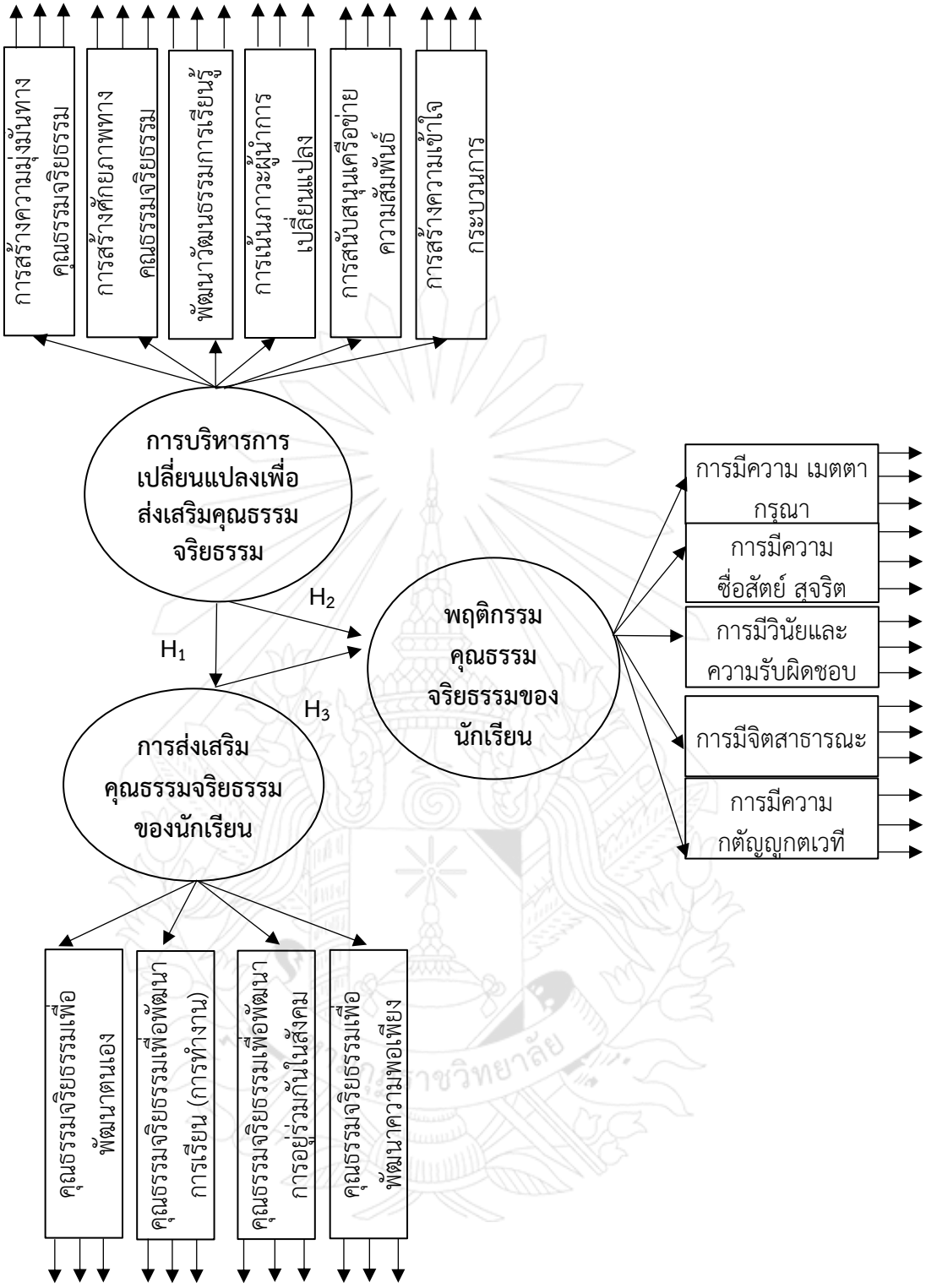
การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งกรอบแนวคิดการวิจัยออกเป็น 2 กรอบแนวคิด ได้แก่

2.5.1 กรอบแนวคิดตามหลักการ (Principle Framework) และทฤษฎี (Theoretical Framework)

2.5.2 กรอบสมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดตามหลักการ (Principle Framework) และทฤษฎี (Theoretical Framework)

ภาพที่ 2.3 กรอบสมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis) โดยประยุกต์จาก Machinnon, (2012) และ มนตรี พิริยะกุล (2564)

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวนำ (Quantitative Method) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบของโมเดลการวัด (Measurement Model) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Model) โดยมีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

3.1 ระยะที่หนึ่ง : การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

3.2 ระยะที่สอง : การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดและโมเดลสมการโครงสร้าง

3.3 ระยะที่สาม : การสร้างรูปแบบและประเมินแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

3.1 ระยะที่หนึ่ง : การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

3.1.1 วิเคราะห์หลักการ ทฤษฎี เพื่อให้ได้องค์ประกอบในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

3.1.2 วิเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา

3.2 ระยะที่สอง : การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดและโมเดลสมการโครงสร้าง

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบโมเดลการวัด

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่สอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความเหมาะสมขนาดของข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติหรือสมมาตร ซึ่งมีค่าความเบ้ (Skewness : Sk) อยู่ระหว่าง -3.00 ถึง +3.00 และค่าความโด่ง (Kurtosis: Ku) สูงไม่เกิน 7 (Kline, 2005)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 8,188 คน โดยแยกเป็นผู้บริหาร จำนวน 928 คน และครู จำนวน 7,260 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

2.2.1 การกำหนดของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีขนาดของตัวแปรจำนวนมาก (Multivariate) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงควรมีจำนวน 500 คนขึ้นไป (Comrey & Lee, 1992) และข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติหรือสมมาตร โดยมีค่าความเบ้ (Skewness: Sk) อยู่ระหว่างช่วง -3.00 ถึง +3.00 (Kline, 2005)

2.2.2 การสุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามเกณฑ์พื้นที่ของเขต 1 เขต 2 และเขต 3 ของจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยขนาดของสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

2.2.3 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

3.1 การสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยอาศัยหลักการและทฤษฎีเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา

3.2 วิเคราะห์ประเด็นที่สำคัญขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4 ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและความสอดคล้อง (Content Validity Index: CVI) ทั้งรายข้อทั้งหมด โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน และใช้เกณฑ์ประเมินในช่วง 1-4 โดยกำหนดเกณฑ์คะแนน ดังนี้ 1 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ 2 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะเล็กน้อย (ควรปรับปรุงอย่างมาก) 3 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามค่อนข้างสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ (ควรปรับปรุงเล็กน้อย) 4 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ผู้วิจัยจะคำนวณค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา โดยนับจำนวนข้อคำถามที่ได้รับคะแนนระดับ 3 และ 4 จากผู้ทรงคุณวุฒิทุกคน ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่าดัชนีความตรง (CVI) ไม่ต่ำกว่า 0.80 ได้ค่า CVI อยู่ระหว่าง 0.80-0.91 (Polit & Beck, 2014)

3.5 นำแบบสอบถามไป Try-out กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 42 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านอำนาจจำแนกหรือความตรงเชิงจำแนก (Discrimination Validity) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนข้อคำถามแต่ละข้อมีความสัมพันธ์กันกับคะแนนรวม มีค่าระหว่าง 0.301-0.481 (ประคอง กรรสูต, 2542,

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561, หน้า 70-71) แสดงว่าข้อคำถามแต่ละข้อวัดเนื้อหาเดียวกันหรือวัดในสิ่งเดียวกัน (Homogeneity) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2559, องอาจ นัยพิพัฒน์, 2551, หน้า 43-44)

3.6 นำแบบสอบถามจากข้อ 2.5 ไปวิเคราะห์หาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งเป็นการวัดความคงที่ภายใน (Internal Consistency) ของครอนบาช (Cronbach) แบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.892 (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2553)

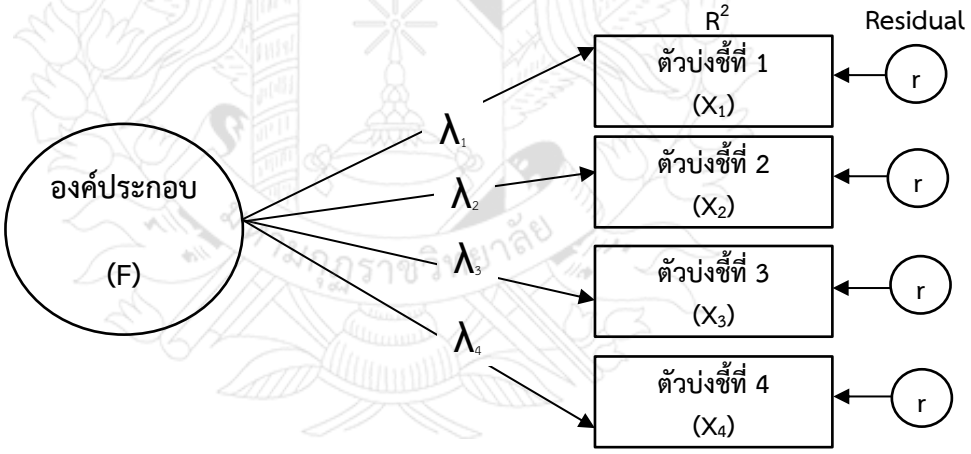
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการติดต่อกับสถานศึกษาแต่ละแห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละแห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งประสานงานทางโทรศัพท์ เพื่อส่งแบบสอบถามให้สถานศึกษาแต่ละแห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้มา ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการวิเคราะห์

5.1 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อหาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หรือความตรงตามทฤษฎี (ประคอง กรรณสูต, 2542, หน้า 68) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ตรวจสอบโมเดลการวัด (Measurement Model) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ (Indices) ได้ตามทฤษฎีกับองค์ประกอบ (Factors) ดังนั้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบโมเดลการวัดแต่ละองค์ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลายๆ ตัว จะช่วยลดความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดในการวัดของตัวบ่งชี้ได้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2562, หน้า 220) ดังนั้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นเทคนิคย่อยเทคนิคหนึ่งของการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ดังภาพที่ 3.1

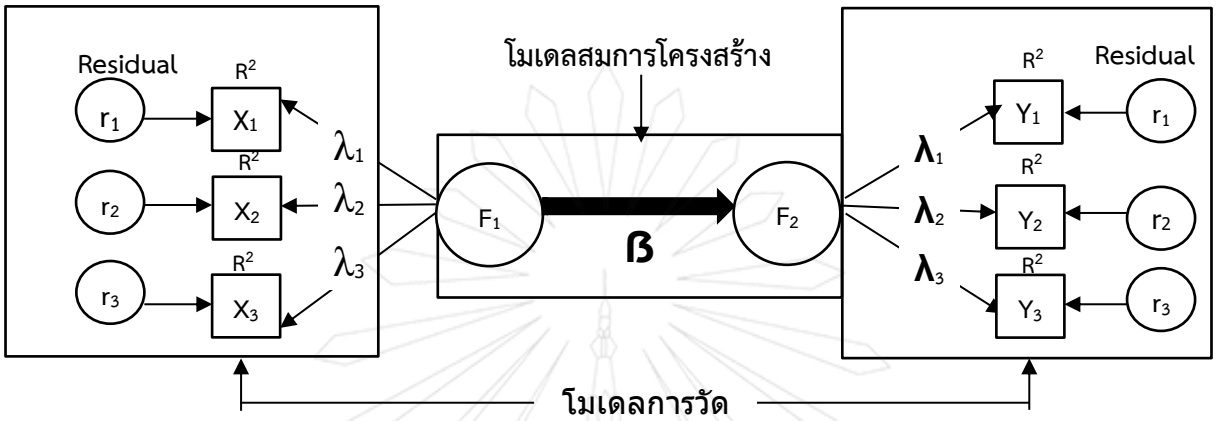

ภาพที่ 3.1 แสดงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้

2) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

การตรวจสอบโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ใช้ในการยืนยันสมมติฐาน เนื้อหาทางทฤษฎีในรูปแบบเชิงสาเหตุ และทั้งอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม โดยที่ SEM เป็นเทคนิคที่แสดงความสัมพันธ์ที่

คาดไว้ตามทฤษฎีของกลุ่มองค์ประกอบหรือตัวแปรในลักษณะของรูปไดอะแกรมหรือแผนภาพเส้นทาง (Path Diagram) ซึ่งหมายถึงกรอบแนวคิดของงานวิจัยที่อิงทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (กัลยา วานิชบัญชา, 2562 หน้า 76) ดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 แสดงโมเดลการวัดและโมเดลสมการโครงสร้าง

3) เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล

เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Goodness of Fit) และค่าสถิติการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (Model Fit) ผลลัพธ์ของโปรแกรม Mplus จะให้ค่าทางสถิติเพื่อตรวจสอบโมเดลที่สร้างจากทฤษฎี โดยพิจารณาจากค่าตัวบ่งชี้ (Goodness of Fit Indices) โดยมีค่าตัวบ่งชี้ทั้งสองกลุ่มนี้ มุ่งวัดเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงให้กับโมเดล ได้แก่ การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนรวม (Overall Model Fit) การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) เป็นการตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ว่าโมเดลนั้นๆ มีความแม่นยำเพียงใด แบ่งการตรวจสอบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 : Absolute Fit Indices

กลุ่มค่าชี้วัดนี้โปรแกรม Mplus จะทำการตรวจสอบว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมาชุดข้อมูลทำให้โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ (Hair, Black et.al, 2005) ค่าสถิติกลุ่มนี้ประกอบด้วย

1. Chi-Square (χ^2) เป็นการตรวจสอบว่าค่า Probability (P) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ค่า P-Value มีค่ามากกว่า .05) สรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Kline, 2005)

2. Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA)

ค่า RMSEA เป็นค่าที่แสดงความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล ซึ่งค่า RMSEA ควรอยู่ระหว่าง 0.05-0.08 ถ้ามีค่าเป็นศูนย์ แสดงถึงโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Kline, 2005)

3. Standardized Root Mean Square Residual : SRMR)

ค่า SRMR เป็นค่าที่แสดงความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลที่ดีที่สุด เช่นเดียวกับค่า RMSEA ค่า SRMR ควรอยู่ระหว่าง 0.05-0.08 ถ้ามีค่าเข้าใกล้ศูนย์แสดงถึงความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลที่ดีที่สุด

กลุ่มที่ 2 : Comparative (Incremental Fit Indices)

เป็นค่าชี้วัดเพื่อตรวจสอบโดยการเปรียบเทียบโมเดลที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีกับโมเดล Null Model (สมมติฐานหลัก : Null Hypothesis) ว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (McDonald & Marsh, 1990) ค่าดัชนีควรมีค่า 0.90 ขึ้นไป แสดงว่าโมเดลควรถูกยอมรับหรือโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสถิติกลุ่มนี้ ประกอบด้วย

1. The Tucker Lewis Index (TLI) เป็นค่าการคำนวณหาปริมาณที่เปลี่ยนแปลงจากการเปรียบเทียบระหว่างโมเดลที่ถูกสร้างขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยกับโมเดลสมมติฐานหลัก ค่าดัชนีควรมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ถึง 1.00 เป็นระดับที่โมเดลควรจะถูกยอมรับได้ แสดงถึงโมเดลที่ถูกสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hu & Bentle, 1998)

2. Comparative Fit Index (CFI) เป็นค่าเปรียบเทียบสัดส่วนที่ปรับให้ดีขึ้น เป็นค่าความเหมาะสมรวมของโมเดลที่ถูกสร้างขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยกับโมเดลสมมติฐานหลัก ค่าดัชนีควรมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ถึง 1.00 เป็นระดับที่โมเดลควรจะถูกยอมรับได้ แสดงถึงโมเดลที่ถูกสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Kline, 2005)

2) ค่าชี้วัดของอัตราส่วนของค่า Chi-Square (χ^2) กับ Degrees of Freedom (χ^2/df)

ควรมีค่าน้อยกว่า 2 หรือน้อยกว่า 5 (ถ้าโมเดลมีความซับซ้อน) และค่าชี้วัดเข้าใกล้ 1 จะเป็นค่าที่ดีที่สุดแสดงว่า โมเดลที่ถูกสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Byrne, 2001)

3.3 ระยะที่สาม : การสร้างรูปแบบและประเมินแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

3.3.1 ร่างรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน

1.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบ (Model) จากเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโมเดล (Model) หรือโครงสร้างการพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและจากการวิเคราะห์จากระยะที่หนึ่งและระยะที่สองให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้

1.2 ประเมินรูปแบบ (Model) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่น (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง และผู้บริหารสถานศึกษา

3.3.2 การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติพื้นฐาน

1.1) ค่าหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน (ข้อมูล)

n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

1.2) การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) มีสูตร ดังนี้

$$S.D = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ X แทน คะแนน (ข้อมูล) แต่ละตัว

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

2) สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1) หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index : CVI) (Polit & Beck, 2014)

$$CVI = \frac{n}{N}$$

เมื่อ CVI แทน ดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายข้อ

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2) หาค่าอำนาจจำแนกหรือความตรงเชิงจำแนก (Discrimination Validity) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item-Total Correlation) (ประคอง กรรสูต, 2542, หน้า 68 ; ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2556, หน้า 71-73)

$$r_{Xi(Y-Xi)} = \frac{N\sum Xi(Y-Xi) - \sum Xi \sum (Y-Xi)}{\sqrt{\left[N\sum Xi^2 - (\sum Xi)^2\right]\left[N\sum (Y-Xi)^2 - (\sum (Y-Xi))^2\right]}}$$

เมื่อ $r_{Xi(Y-Xi)}$ แทน ค่าอำนาจจำแนกหรือความตรงเชิงจำแนกของข้อคำถามข้อที่ i

Xi แทน ชุดของคะแนนจากข้อคำถามที่ i

Y แทน ชุดของคะแนนรวมจากข้อคำถามทุกข้อ

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์

2.3) หาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นการหาค่าความคงที่ภายใน (Internal Consistency) (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2553 ; ทรงศักดิ์ ภูศรีอ่อน, 2556, หน้า, 69-70) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2556, หน้า 69-70)

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left\{1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right\}$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมคะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Validity: r_{xi}) หรือความเที่ยงตรงตามจำแนกของตัวบ่งชี้โดยการทดสอบตัวบ่งชี้ที่นำมาวัดองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบโมเดล (Model) โครงสร้างและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยการวิเคราะห์ 1) องค์ประกอบโดยการยืนยันอันดับ 2 ของแต่ละองค์ประกอบ (Confirmatory Factor Analysis: CFA) 2) วิเคราะห์โมเดล (Model) หรือแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน การวิเคราะห์ทั้ง 2 ข้อ เพื่อยืนยัน (Confirm) ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้าง

ตอนที่ 3 ผลการสร้างรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าและความหมายของสถิติ ประกอบด้วย

r_{xi}	แทน	ค่าอำนาจจำแนกระหว่างการวัดในสิ่งเดียวกัน (Homogeneity) และการวัดที่ไม่เป็นสิ่งเดียวกัน (Heterogeneity)
χ^2	แทน	ค่าไคสแควร์ (Chi-Square Test) ซึ่งทดสอบความสัมพันธ์กัน และไม่สัมพันธ์กันของตัวบ่งชี้
df	แทน	ค่า Degree of Freedom หรือระดับความเป็นอิสระของกลุ่มตัวอย่าง (Sample)
P-value	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติหรือผลการทดสอบว่ามีโอกาสเกิดขึ้นได้เท่าไร (วัดเป็นเปอร์เซ็นต์) ซึ่งในทางสถิติความบังเอิญควรจะน้อยกว่า .05 (5%)
χ^2/df	แทน	อัตราส่วนของค่า Chi-Square กับค่า Degrees of Freedom ควรมีค่าน้อยกว่า 2 และค่าชี้วัดเข้าใกล้ 1 จะเป็นค่าที่ดีที่สุด แสดงว่าโมเดลที่ถูกสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
CFI	แทน	Comparative Fit Index เป็นค่าเปรียบเทียบสัดส่วนที่สามารถปรับค่าให้เกิดความเหมาะสมกับโมเดลที่ถูกสร้างขึ้นจากทฤษฎี (Theory) ค่าดัชนีควรมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ถึง 1.00 แสดงถึงโมเดลที่ถูกสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)

TLI	แทน	The Tucker Lewis Index เป็นค่าการคำนวณหาปริมาณที่เปลี่ยนแปลงจากการเปรียบเทียบระหว่างโมเดลที่ถูกสร้างขึ้นจากทฤษฎี (Theory) กับโมเดลสมมติฐานหลักดัชนีควรมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ถึง 1.00 เป็นระดับที่โมเดลที่ถูกสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)
RMSEA	แทน	Root Mean Square Error of Approximation เป็นค่าที่แสดงความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.05-0.08 ถ้ามีค่าเป็นศูนย์ แสดงถึงโมเดลที่ถูกสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงตามโครงสร้างและโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมาก
SRMR	แทน	ค่า Standardized Root Mean Square Residual เป็นค่าที่แสดงความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลที่ดีที่สุด ซึ่งควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.05-0.08 ถ้ามีค่าเข้าใกล้ศูนย์แสดงถึงโมเดลที่ถูกสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงตามโครงสร้างและโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดีมาก

4.1 ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Validity: r_{xi}) หรือความเที่ยงตรงตามจำแนกของตัวบ่งชี้โดยการทดสอบตัวบ่งชี้ที่นำมาวัดองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรม		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน	0.392*
2	ผู้บริหารมีกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและนักเรียน	0.384*
3	ผู้บริหารมีกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน	0.525*
4	ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมนำความรู้	0.621*
5	ผู้บริหารมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีสาระหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน	0.573*
6	ผู้บริหารมีการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน	0.552*
7	ผู้บริหารมีนโยบายส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	0.647*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดการสร้างความมุ่งมั่นของคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนทุกข้อ สามารถจำแนกตัวบ่งชี้แต่ละข้อได้ หรือสามารถวัดการสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การสร้างศักยภาพทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 การสร้างศักยภาพทางคุณธรรมจริยธรรม		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาความสามารถของบุคลากรเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน	0.382*
2	ผู้บริหารมีทรัพยากรและงบประมาณเพียงพอในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน	0.425*
3	ผู้บริหารมีบุคลากรภายในโรงเรียนได้รับการอบรมด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน	0.514*
4	ผู้บริหารมีการใช้คุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารและเชื่อมโยงกับสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบัน ศาสนา และสถาบันการศึกษา	0.428*
5	ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการศึกษา วิเคราะห์เพื่อวางแผนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	0.411*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดการสร้างศักยภาพทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้การสร้างศักยภาพทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนทุกข้อ สามารถจำแนกหรือสามารถวัดการสร้างศักยภาพทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การสร้างความเข้าใจกระบวนการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 การสร้างความเข้าใจกระบวนการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้มีการยอมรับกิจกรรมเพื่อให้ได้วิธีการใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์	0.377*
2	ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ปฏิบัติตามนโยบายใหม่ๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน	0.332*
3	ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร เกี่ยวกับนโยบายด้านคุณธรรมจริยธรรมในสถานการณ์ปัจจุบัน	0.418*
4	ผู้บริหารมีฝ่ายให้คำปรึกษาช่วยเหลือ แนะนะ วิธีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน	0.319*
5	ผู้บริหารมีการจัดการและแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	0.548*
6	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งทางวิชาการ ควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เช่น การส่งนักเรียนแข่งขันทางคุณธรรมจริยธรรม	0.622*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดการสร้างความเข้าใจกระบวนการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้การสร้างความเข้าใจกระบวนการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน สามารถจำแนกหรือสามารถวัดการสร้างความเข้าใจกระบวนการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	ผู้บริหารมีนโยบายพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน	0.459*
2	ผู้บริหารมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน	0.591*
3	ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาความรู้และทักษะใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน	0.508*
4	ผู้บริหารมีการส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	0.481*
5	ผู้บริหารมีระบบการยกย่องเชิดชู หรือชื่นชมยินดีกับผู้ให้ความรู้และผู้แสดงออกถึงการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม	0.397*
6	ผู้บริหารมีหลักสูตรและคู่มือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	0.425*
7	ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการวางแผนปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	0.378*
8	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้และเน้นการสอนคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน	0.442*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน สามารถจำแนกหรือสามารถวัดการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การพัฒนาความเป็นผู้นำเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	ผู้บริหารมีนโยบายส่งเสริมความเป็นผู้นำในด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน	0.421*
2	ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้นักเรียนกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง	0.524*
3	ผู้บริหารมีกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความเป็นผู้นำในด้านคุณธรรมจริยธรรม	0.422*
4	ผู้บริหารให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอวิธีการหรือความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน	0.518*
5	ผู้บริหารมีการประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนำผลมาปรับปรุงแผนปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	0.429*
6	ผู้บริหารมีการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและนำผลมาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	0.548*
7	ผู้บริหารมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดแทรกการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	0.477*
8	ผู้บริหารมีการนำผลการวัดและประเมินไปพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	0.393*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดการพัฒนาความเป็นผู้นำเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้การพัฒนาความเป็นผู้นำเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน สามารถจำแนกหรือสามารถวัดการพัฒนาความเป็นผู้นำเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ของนักเรียน

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ของนักเรียน		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	ผู้บริหารมีการจัดอบรมให้ความรู้ระหว่างครูและนักเรียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	0.387*
2	ผู้บริหารมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองที่ชัดเจนในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน	0.459*
3	ผู้บริหารมีการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้และความคิดใหม่ๆ ร่วมกัน	0.507*
4	ผู้บริหารมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและท้องถิ่น	0.445*
5	ผู้บริหารมีวิทยากรระดับท้องถิ่นมาให้การอบรมหรือให้ความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน	0.386*
6	ผู้บริหารมีกิจกรรมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมและการทำประโยชน์เพื่อสังคมในระดับจังหวัด	0.438*
7	ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้นักเรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม และการทำประโยชน์เพื่อสังคมในระดับประเทศ	0.499*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ของนักเรียน สามารถจำแนกหรือสามารถวัดการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ของนักเรียนได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเองของนักเรียน

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 การปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเองของนักเรียน		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้รักความสะอาด	0.337*
2	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความสนใจใฝ่รู้	0.438*
3	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง	0.511*
4	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีการพึ่งตนเอง	0.409*
5	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีธรรมขั้นพื้นฐานตามศาสนาที่ตนนับถือ	0.317*
6	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้หลีกเลี่ยงอบายมุข	0.422*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดการปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเองของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้การปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเองของนักเรียน สามารถจำแนกหรือสามารถวัดการปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเองของนักเรียนได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการทำงานของนักเรียน

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาการทำงานของนักเรียน		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความอุตสาหะ	0.442*
2	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความประหยัด	0.508*
3	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีวินัย	0.497*
4	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบ	0.348*
5	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความซื่อสัตย์สุจริต	0.411*
6	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความมีน้ำใจ	0.388*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการทำงานของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการทำงานของนักเรียน สามารถจำแนกหรือสามารถวัดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการทำงานของนักเรียนได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียน

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียน		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความกตัญญูกตเวที	0.455*
2	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความเสียสละ	0.394*
3	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความสามัคคี	0.448*
4	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีมนุษยสัมพันธ์	0.375*
5	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความเป็นประชาธิปไตย	0.421*
6	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีจิตสาธารณะ	0.428*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียน สามารถจำแนกหรือสามารถวัดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาความพอเพียงของนักเรียน

	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาความพอเพียงของนักเรียน	อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	การปลูกฝังให้ยึดหลักความรู้ ได้แก่ ความรอบคอบและระมัดระวัง	0.492*
2	การปลูกฝังให้ยึดหลักความซื่อสัตย์ สุจริต	0.571*
3	การปลูกฝังให้ยึดหลักความขยัน อดทน	0.584*
4	การปลูกฝังโดยยึดหลักรู้จักแบ่งปัน	0.601*
5	การปลูกฝังโดยยึดหลักการนำไปสู่ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สมดุล มั่นคง และยั่งยืน	0.471*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาความพอเพียงของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาความพอเพียงของนักเรียน สามารถจำแนกหรือสามารถวัดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาความพอเพียงของนักเรียนได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีเมตตากรุณา

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีเมตตากรุณา		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	นักเรียนชอบให้ความช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อน	0.556*
2	นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเมื่อประสบปัญหา	0.487*
3	นักเรียนยินดีและปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข	0.508*
4	นักเรียนให้อภัยเมื่อเพื่อนกระทำผิดระเบียบของโรงเรียน	0.433*
5	นักเรียนยินดีช่วยเหลือเพื่อนแก้ไขการเรียนเมื่อทำผิด	0.491*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีเมตตากรุณา มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีเมตตากรุณา สามารถจำแนกหรือสามารถวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีเมตตากรุณาได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีความซื่อสัตย์สุจริต

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีความซื่อสัตย์สุจริต		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	นักเรียนได้ปฏิบัติตนโดยยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต	0.437*
2	นักเรียนได้ปฏิบัติตนเที่ยงตรงไม่เอาเปรียบผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง	0.502*
3	นักเรียนมีความละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม	0.488*
4	นักเรียนทำการบ้านส่งครูทุกครั้งโดยไม่ได้ลอกเพื่อน	0.313*
5	นักเรียนในโรงเรียนส่วนหนึ่งจะมาโรงเรียนสายเป็นประจำ	0.308*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีความซื่อสัตย์สุจริต สามารถจำแนกหรือสามารถวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีความซื่อสัตย์สุจริตได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีวินัยและความรับผิดชอบ

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีวินัยและความรับผิดชอบ		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	นักเรียนกล้าปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	0.455*
2	นักเรียนมีความอดทนและรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น	0.378*
3	นักเรียนกล้าปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องแม้จะสวนกระแสสังคม	0.511*
4	นักเรียนทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	0.489*
5	นักเรียนส่งงานครบและตรงต่อเวลา	0.387*
6	นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน	0.344*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีวินัยและความรับผิดชอบ มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีวินัยและความรับผิดชอบ สามารถจำแนกหรือสามารถวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีวินัยและความรับผิดชอบได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีจิตสาธารณะ

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีจิตสาธารณะ		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	นักเรียนทำงานช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	0.443*
2	นักเรียนให้การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อและให้คำแนะนำผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ	0.509*
3	นักเรียนอาสาช่วยเหลือสังคม ทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น	0.492*
4	นักเรียนรู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	0.381*
5	นักเรียนปฏิบัติตนเป็นนักเรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านเสียสละเวลาและแรงกายเพื่อช่วยเหลือเพื่อน	0.495*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีจิตสาธารณะ มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีจิตสาธารณะ สามารถจำแนกหรือสามารถวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีจิตสาธารณะได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีความกตัญญูกตเวที

ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีความกตัญญูกตเวที		อำนาจจำแนก (r_{xi})
1	นักเรียนรู้จักการตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ	0.522*
2	นักเรียนเขียนเรียงความเรื่องการมีความกตัญญูกตเวที	0.404*
3	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันพ่อ วันแม่ ทุกครั้ง	0.372*
4	นักเรียนแสดงความเคารพ พ่อ-แม่ และคุณครู	0.381*
5	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงออกถึงความกตัญญูกตเวที	0.422*

*P<.05 และเกณฑ์ค่าวิกฤตเท่ากับ 0.088

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สำหรับวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีความกตัญญูกตเวที มีค่าอำนาจจำแนกซึ่งวัดจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าเกณฑ์ (ผ่านค่าวิกฤติทุกข้อ) แสดงว่าตัวบ่งชี้พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีความกตัญญูกตเวที สามารถจำแนกหรือสามารถวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีความกตัญญูกตเวทีได้ทุกตัวบ่งชี้ (Homogeneity) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบโมเดล (Model) โครงสร้างและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยการวิเคราะห์ 1) องค์ประกอบโดยการยืนยันอันดับ 2 ของแต่ละองค์ประกอบ (Confirmatory Factor Analysis: CFA) 2) วิเคราะห์โมเดล (Model)หรือแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน การวิเคราะห์ทั้ง 2 ข้อ เพื่อยืนยัน (Confirm) ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้าง

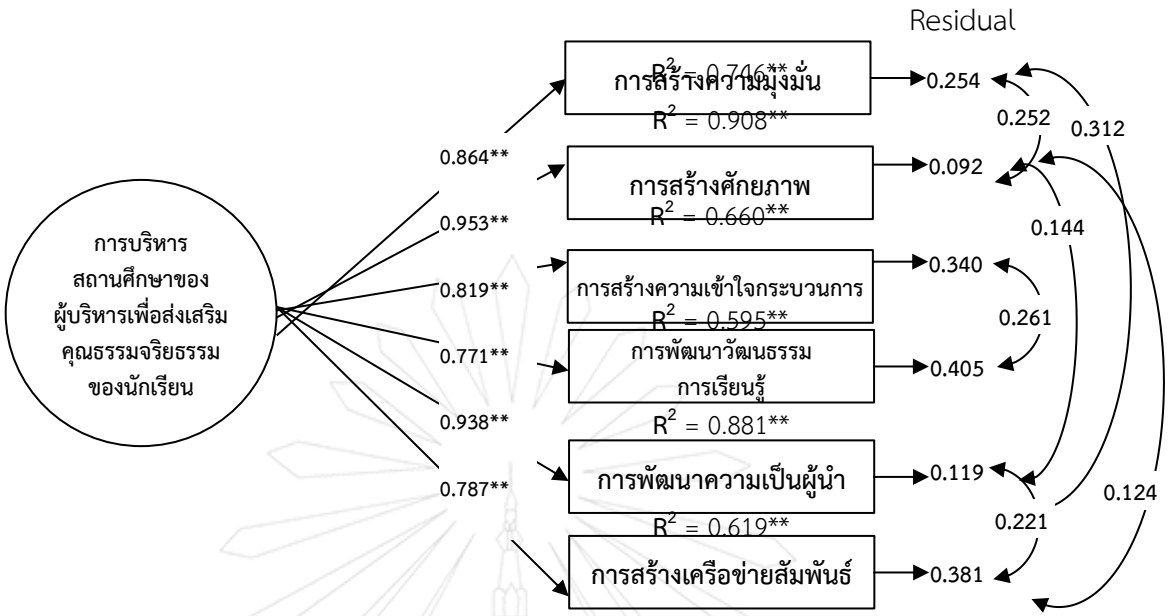
ตารางที่ 4.16 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างความเชื่อมั่นตามโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 สำหรับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ อันดับที่ 2	น้ำหนักองค์ประกอบ (λ)	S.E.	z-test	R^2	Residual
1. การสร้างความมุ่งมั่น	0.864**	0.018	46.490	0.746**	0.254
2. การสร้างศักยภาพ	0.953**	0.020	46.487	0.908**	0.092
3. การสร้างความเข้าใจกระบวนการ	0.819**	0.020	40.474	0.660**	0.340
4. การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้	0.771**	0.022	34.545	0.595**	0.405
5. การพัฒนาความเป็นผู้นำ	0.938**	0.021	45.729	0.881**	0.119
6. การสร้างเครือข่ายสัมพันธ์	0.787**	0.021	36.828	0.619**	0.381

** P<.01

จากตารางที่ 4.16 พบว่าองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 6 ตัวบ่งชี้ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การสร้างศักยภาพ 2) การพัฒนาความเป็นผู้นำ 3) การสร้างความมุ่งมั่น 4) การสร้างความเข้าใจกระบวนการ 5) การสร้างเครือข่ายสัมพันธ์ และ 6) การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้

การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) อยู่ในเกณฑ์สูง ได้แก่ค่า χ^2=4.172, df=3, χ^2/df=1.390<2, P-Value=0.243, CFI=1.000, TLI=0.998, RMSEA=0.027, SRMR=0.004 และค่าความเชื่อมั่นตามโครงสร้าง (Construct Reliability) อยู่ในเกณฑ์สูง และผ่านค่าที่ยอมรับได้โดยรวม (Overall) เท่ากับ 0.595-0.908 แสดงว่าองค์ประกอบของโมเดล (Model) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 4.1

χ^2=4.172, df=3, χ^2/df=1.390<2, P-Value=0.243, CFI=1.000,
TLI=0.998, RMSEA=0.027, SRMR=0.004

ภาพที่ 4.1 โมเดลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

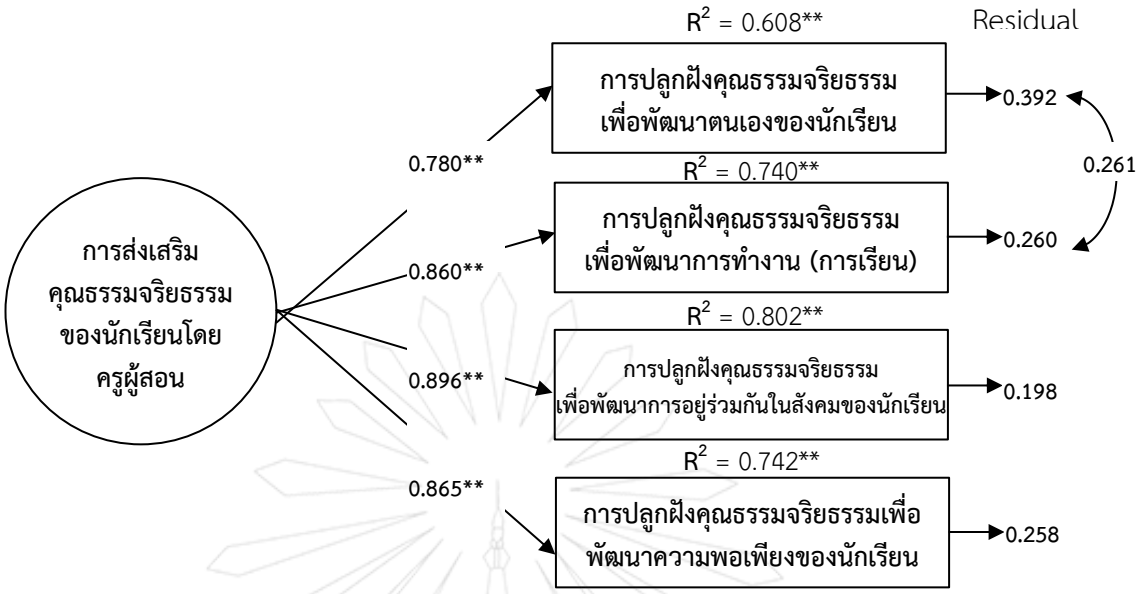
ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างความเชื่อมั่นตามโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 สำหรับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยครูผู้สอน

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ อันดับที่ 2	น้ำหนักองค์ประกอบ (λ)	S.E.	z-test	R^2	Residual
1.การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเองของนักเรียน	0.780**	0.021	37.562	0.608**	0.392
2.การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการทำงาน (การเรียน)	0.860**	0.015	56.171	0.740**	0.260
3.การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียน	0.896**	0.014	65.951	0.802**	0.198
4.การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาความพอเพียงของนักเรียน	0.865**	0.015	56.954	0.742**	0.258

** P<.01

จากตารางที่ 4.17 พบว่าองค์ประกอบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยครูผู้สอน มีตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 4 ตัวบ่งชี้ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียน 2) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาความพอเพียงของนักเรียน 3) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการทำงาน (การเรียน) และ 4) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเองของนักเรียน

การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) อยู่ในเกณฑ์สูง ได้แก่ค่า χ^2=0.133, df=1, χ^2/df=0.133<2, P-Value=0.7367, CFI=1.000, TLI=1.000, RMSEA=0.000, SRMR=0.001 และค่าความเชื่อมั่นตามโครงสร้าง (Construct Reliability) อยู่ในเกณฑ์สูง และผ่านค่าที่ยอมรับได้โดยรวม (Overall) เท่ากับ 0.608-0.802 แสดงว่าองค์ประกอบของโมเดล (Model) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 4.2

χ^2=0.133, df=1, χ^2/df=0.133<2, P-Value=0.7367, CFI=1.000, TLI=1.000, RMSEA=0.000, SRMR=0.001

ภาพที่ 4.2 โมเดลการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยครูผู้สอน

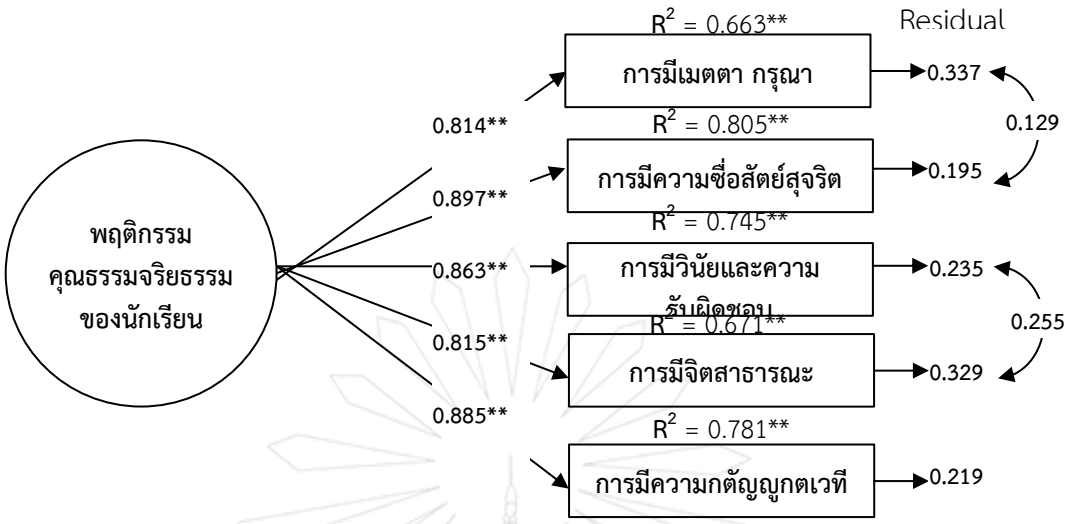
ตารางที่ 4.18 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างความเชื่อมั่นตามโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 สำหรับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ อันดับที่ 2	น้ำหนักองค์ประกอบ (λ)	S.E.	z-test	R^2	Residual
1.การมีเมตตากรุณา	0.814**	0.017	47.882	0.663**	0.337
2.การมีความซื่อสัตย์สุจริต	0.897**	0.014	64.071	0.805**	0.195
3.การมีวินัยและความรับผิดชอบ	0.863**	0.015	57.533	0.745**	0.255
4.การมีจิตสาธารณะ	0.815**	0.014	58.214	0.671**	0.329
5.การมีความกตัญญูกตเวที	0.885**	0.017	52.058	0.781**	0.219

** P<.01

จากตารางที่ 4.18 พบว่าองค์ประกอบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยครูผู้สอน มีตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 5 ตัวบ่งชี้ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การมีความซื่อสัตย์สุจริต 2) การมีความกตัญญูกตเวที 3) การมีวินัยและความรับผิดชอบ 4) การมีจิตสาธารณะ และ 5) การมีเมตตากรุณา

การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) อยู่ในเกณฑ์สูง ได้แก่ค่า χ^2=1.637, df=3, χ^2/df=0.545<2, P-Value=0.6511, CFI=1.000, TLI=1.000, RMSEA=0.000, SRMR=0.003 และค่าความเชื่อมั่นตามโครงสร้าง (Construct Reliability) อยู่ในเกณฑ์สูงและผ่านค่าที่ยอมรับได้โดยรวม (Overall) เท่ากับ 0.663-0.805 แสดงว่าองค์ประกอบของโมเดล (Model) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 4.3

χ^2=1.637, df=3, χ^2/df=0.545<2, P-Value=0.6511, CFI=1.000, TLI=1.000, RMSEA=0.000, SRMR=0.003

ภาพที่ 4.3 โมเดลพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ตารางที่ 4.19 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 และตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 ของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

องค์ประกอบ (Factors)	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 2	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1
1.การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารเพื่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	1.1 การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน	1. ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน 2. ผู้บริหารมีกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและนักเรียน 3. ผู้บริหารมีกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน 4. ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมนำความรู้ 5. ผู้บริหารมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีสาระหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน 6. ผู้บริหารมีการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน 7. ผู้บริหารมีนโยบายส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

องค์ประกอบ (Factors)	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 2	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1
	1.2 การสร้างศักยภาพทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	1. ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาความสามารถของบุคลากรเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน 2. ผู้บริหารมีทรัพยากรและงบประมาณเพียงพอในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน 3. ผู้บริหารมีบุคลากรภายในโรงเรียนได้รับการอบรมด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน 4. ผู้บริหารมีการใช้คุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารและเชื่อมโยงกับสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบัน ศาสนา และสถาบันการศึกษา 5. ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการศึกษา วิเคราะห์เพื่อวางแผนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
	1.3 การสร้างความเข้าใจกระบวนการคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	1. ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้มีการยอมรับกิจกรรมเพื่อให้ได้วิธีการใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์ 2. ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ปฏิบัติตามนโยบายใหม่ๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน 3. ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร เกี่ยวกับนโยบายด้านคุณธรรมจริยธรรมในสถานการณ์ปัจจุบัน 4. ผู้บริหารมีฝ่ายให้คำปรึกษาช่วยเหลือ แนะนะวิธีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน 5. ผู้บริหารมีการจัดการและแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 6. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งทางวิชาการ ควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เช่น การส่งนักเรียนแข่งขันทางคุณธรรมจริยธรรม

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

องค์ประกอบ (Factors)	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 2	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1
	1.4การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	1. ผู้บริหารมีนโยบายพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน 2. ผู้บริหารมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน 3. ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาความรู้และทักษะใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน 4. ผู้บริหารมีการส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 5. ผู้บริหารมีระบบการยกย่องเชิดชู หรือชื่นชมยินดีกับผู้ให้ความรู้และผู้แสดงออกถึงการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม 6. ผู้บริหารมีหลักสูตรและคู่มือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 7. ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการวางแผนปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 8. ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้และเน้นการสอนคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

องค์ประกอบ (Factors)	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 2	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1
	1.5 การพัฒนาความเป็นผู้นำเพื่อสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	1. ผู้บริหารมีนโยบายส่งเสริมความเป็นผู้นำในด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน 2. ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้นักเรียนกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง 3. ผู้บริหารมีกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความเป็นผู้นำในด้านคุณธรรมจริยธรรม 4. ผู้บริหารให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอวิธีการหรือความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน 5. ผู้บริหารมีการประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนำผลมาปรับปรุงแผนปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 6. ผู้บริหารมีการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและนำผลมาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 7. ผู้บริหารมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดแทรกการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 8. ผู้บริหารมีการนำผลการวัดและประเมินไปพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

องค์ประกอบ (Factors)	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 2	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1
	1.6 การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายสัมพันธ์ของนักเรียน	1. ผู้บริหารมีการจัดอบรมให้ความรู้ระหว่างครูและนักเรียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 2. ผู้บริหารมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองที่ชัดเจนในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 3. ผู้บริหารมีการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้และความคิดใหม่ๆ ร่วมกัน 4. ผู้บริหารมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและท้องถิ่น 5. ผู้บริหารมีวิทยากรระดับท้องถิ่นมาให้การอบรมหรือให้ความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน 6. ผู้บริหารมีกิจกรรมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมและการทำประโยชน์เพื่อสังคมในระดับจังหวัด 7. ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้นักเรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม และการทำประโยชน์เพื่อสังคมในระดับประเทศ

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

องค์ประกอบ (Factors)	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 2	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1
2.การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	2.1 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง	1. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้รักความสะอาด 2. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความสนใจใฝ่รู้ 3. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง 4. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีการพึ่งตนเอง 5. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีธรรมขั้นพื้นฐานตามศาสนาที่ตนนับถือ 6. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้หลีกเลี่ยงอบายมุข
	2.2 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการทำงาน (การเรียน)	1. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความอุตสาหะ 2. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความประหยัด 3. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีวินัย 4. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบ 5. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความซื่อสัตย์สุจริต 6. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความมีน้ำใจ

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

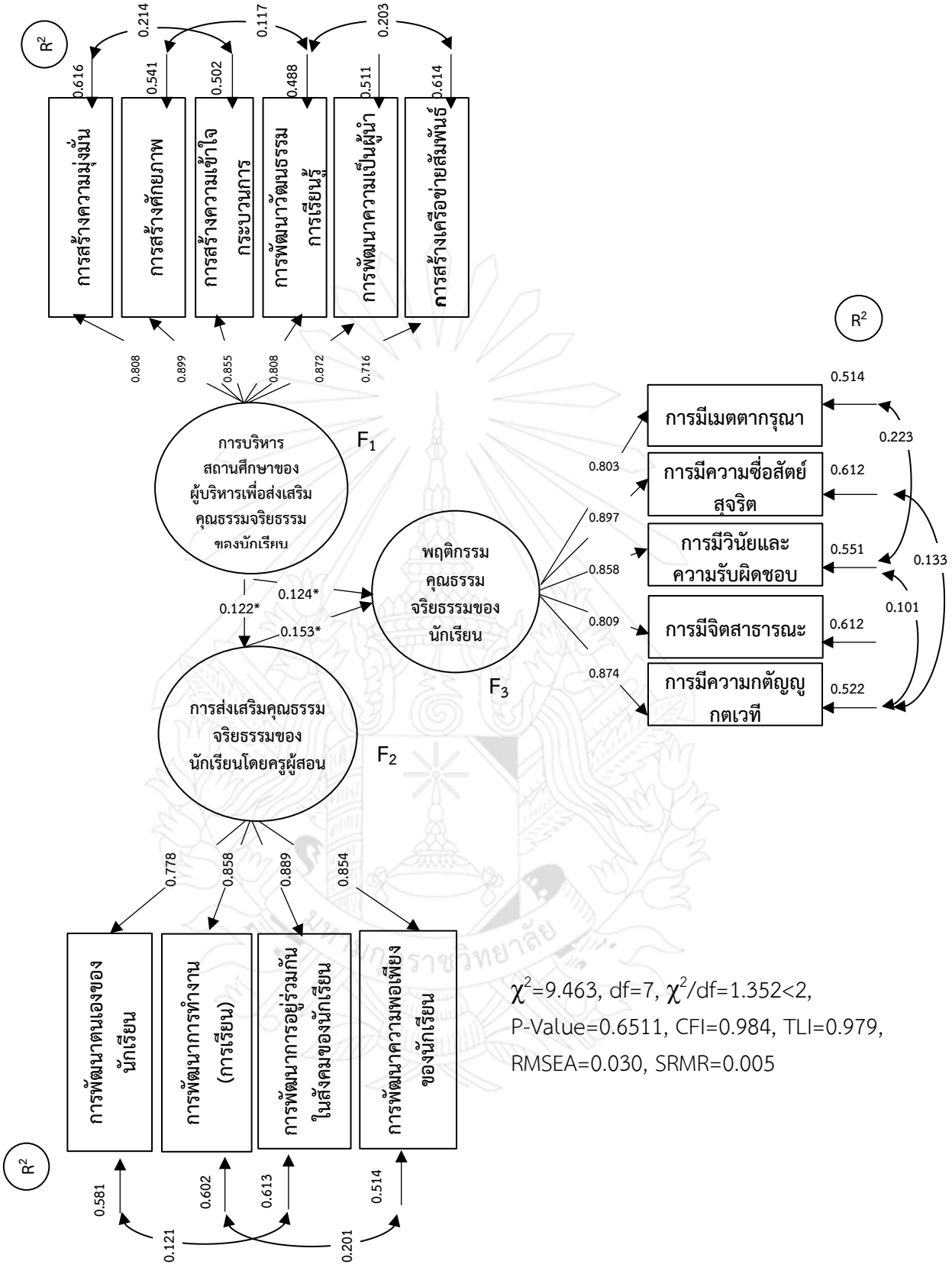
องค์ประกอบ (Factors)	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 2	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1
	2.3 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคม	1. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความกตัญญูกตเวที 2. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความเสียสละ 3. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความสามัคคี 4. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีมนุษยสัมพันธ์ 5. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความเป็นประชาธิปไตย 6. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีจิตสาธารณะ
	2.4 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาความพอเพียง	1. การปลูกฝังให้ยึดหลักความรู้ ได้แก่ ความรอบคอบและระมัดระวัง 2. การปลูกฝังให้ยึดหลักความซื่อสัตย์ สุจริต 3. การปลูกฝังให้ยึดหลักความขยัน อดทน 4. การปลูกฝังโดยยึดหลักรู้จักแบ่งปัน 5. การปลูกฝังโดยยึดหลักการนำไปสู่ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สมดุล มั่นคงและยั่งยืน
3.พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	3.1 การมีเมตตากรุณา	1. นักเรียนชอบให้ความช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อน 2. นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเมื่อประสบปัญหา 3. นักเรียนยินดีและปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข 4. นักเรียนให้อภัยเมื่อเพื่อนกระทำผิดระเบียบของโรงเรียน 5. นักเรียนยินดีช่วยเหลือเพื่อนแก้ไขการเรียนเมื่อทำผิด

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

องค์ประกอบ (Factors)	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 2	ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1
	3.2การมีความซื่อสัตย์สุจริต	1.นักเรียนได้ปฏิบัติตนโดยยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต 2.นักเรียนได้ปฏิบัติตนเที่ยงตรงไม่เอาเปรียบผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3.นักเรียนมีความละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม 4.นักเรียนทำการบ้านส่งครูทุกครั้งโดยไม่ได้ลอกเพื่อน 5.นักเรียนในโรงเรียนส่วนหนึ่งจะมาโรงเรียนสายเป็นประจำ
	3.3การมีวินัยและความรับผิดชอบ	1.นักเรียนกล้าปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง 2.นักเรียนมีความอดทนและรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น 3.นักเรียนกล้าปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องแม้จะสวนกระแสสังคม 4.นักเรียนทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 5.นักเรียนส่งงานครบและตรงต่อเวลา 6.นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน
	3.4การมีจิตสาธารณะ	1.นักเรียนทำงานช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน 2.นักเรียนให้การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อและให้คำแนะนำผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ 3.นักเรียนอาสาช่วยเหลือสังคม ทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น 4.นักเรียนรู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 5.นักเรียนปฏิบัติตนเป็นนักเรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านเสียสละเวลาและแรงกายเพื่อช่วยเหลือเพื่อน
	3.5การมีความกตัญญูกตเวที	1.นักเรียนรู้จักการตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ 2.นักเรียนเขียนเรียงความเรื่องการมีความกตัญญูกตเวที 3.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันพ่อ วันแม่ ทุกครั้ง 4.นักเรียนแสดงความเคารพ พ่อ-แม่ และคุณครู 5.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงออกถึงความกตัญญูกตเวที

3. การวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis : PA) หรือการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ดังนั้น การวิเคราะห์เส้นทางของอิทธิพลทางตรง (Direct Effect : DE) ระหว่างการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารไปยังพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน จะมีค่าอิทธิพลทรงตรงเป็นเท่าไร และอีกเส้นทางหนึ่ง ได้แก่ อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect : IE) ระหว่างการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโดยผ่านไปยังตัวแปรคั่นกลาง ได้แก่ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ของครู เป็นสื่อกลางไปสู่พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน จะมีค่าอิทธิพลเป็นเท่าไร

ภาพที่ 4.4 โมเดลสมการโครงสร้างของอิทธิพลการบริหารสถานศึกษา การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

จากภาพที่ 4.4 พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของโมเดลสมการโครงสร้างของอิทธิพล ซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยครู ระหว่างการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลผลรวม (TE) ของตัวแปรต้นการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร (AD) ตัวแปรคั่นกลางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของครู (MO-ET)และตัวแปรตามพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน (MO-ET-BE)

Effect	DE	IE	TE
MO-ET ⟵ AD	0.122*	-	0.122*
MO-ET-BE ⟵ AD	0.124*	-	0.124*
MO-ET-BE ⟵ MO-ET	0.153*	-	0.153*
MO-ET-BE ⟵ MO-ET ⟵ AD	0.153*	0.122*	0.175*

*P<.05

จากตารางที่ 4.20 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรจากการทดสอบข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. อิทธิพลทางตรง พบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา (AD) มีอิทธิพลทางตรงต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม (MO-ET) มีค่าเท่ากับ 0.122 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา (AD)มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน (MO-ET-BE) มีค่าเท่ากับ 0.124 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม (MO-ET)มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน (MO-ET-BE) มีค่าเท่ากับ 0.153 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. อิทธิพลทางอ้อม พบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา (AD) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยผ่านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยครู มีค่าเท่ากับ 0.175 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.21 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	รายการ	ผลการทดสอบ
สมมติฐานที่ 1	การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน	ยอมรับ (Accepted)
สมมติฐานที่ 2	การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน	ยอมรับ (Accepted)
สมมติฐานที่ 3	การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยครู มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน	ยอมรับ (Accepted)
สมมติฐานที่ 4	การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยผ่านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของครูผู้สอน	ยอมรับ (Accepted)

4.3 ตอนที่ 3 ผลการสร้างรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

4.3.1 บทสรุปการสร้างรูปแบบ (Model) หรือนวัตกรรม (Innovation)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สถานศึกษาในฐานะหน่วยงานทางสังคมที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดจึงมีภารกิจที่สำคัญในการพัฒนานักเรียน ทั้งทางด้านความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม โดยอาศัยความร่วมมือในการพัฒนาจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์หลักเพื่อจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ และคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้บริบท ปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาในการขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นองค์กรคุณธรรมจริยธรรม โดยมุ่งพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรของสถานศึกษา ให้มีทัศนคติ วิธีคิด และการประพฤติปฏิบัติที่สะท้อนคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคมไทย โดยมีความมุ่งหวังเจตนารมณ์และปฏิญญาร่วมกันคือ “ความเป็นเลิศทางวิชาคุณธรรมจริยธรรม" โดยกำหนดเป้าหมาย “ปัญหาที่อยากแก้และความดีที่อยากทำ คือ การเพิ่มระดับคุณภาพคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา” เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความประพฤติด้านคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสาธารณะ และจิตสำนึกตามวัฒนธรรมอันดีของสังคม ภาคภูมิใจในท้องถิ่น ในความเป็นไทย และเห็นคุณค่าเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย มีเหตุมี

ผลและยอมรับเหตุผลความคิดเห็นของผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน สถานศึกษาจึงได้กำหนด “ปัญหาที่ต้องแก้และความดีที่อยากทำ” คือการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม คือ มีเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต การมีวินัยและรับผิดชอบ การมีจิตสาธารณะ และการมีความกตัญญูกตเวที โดยใช้กิจกรรมโครงงานคุณธรรมจริยธรรม และได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสร้างคนดี มีทักษะการคิดด้วยการทำโครงงานคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อใช้บริหารจัดการการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของสถานศึกษา ภายใต้บริบทของสถานศึกษาและกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยใช้หลักการ มีเป้าหมายที่นักเรียน ครู ผู้บริหารพัฒนาให้มีทัศนคติ วิสัยทัศน์เชิงบวก และการประพฤติตนปฏิบัติหน้าที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่เหมาะสมกับสถานศึกษา ทำให้ครูมีความสามารถในการเป็นที่ปรึกษาโครงงานของนักเรียน ส่งผลให้การบริหารจัดการด้านคุณธรรมจริยธรรมของสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นไปตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษาสืบไป

4.3.2 วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5 ประการ ตามหลักการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม คือ

1.1) การมีความซื่อสัตย์สุจริต

1.2) การมีความกตัญญูกตเวที

1.3) การมีวินัยและรับผิดชอบ

1.4) การมีจิตสาธารณะ

1.5) การมีความเมตตา กรุณา

2) เพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีด้วยการปลูกฝัง ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

3) เพื่อพัฒนานวัตกรรมโดยการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

4.3.3 เป้าหมายของการดำเนินการ

1) เชิงปริมาณ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

2) เชิงคุณธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5 ประการ ตามหลักการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

4.3.4 การสร้างรูปแบบ (Model)

PDSACRE Model ประกอบด้วย

1) P = Plan วางแผนร่วมกันวิเคราะห์นโยบายระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถานศึกษา และที่สำคัญต้องวิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเป็นสำคัญ

2) D = Do สร้างเป้าหมายร่วมกันโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

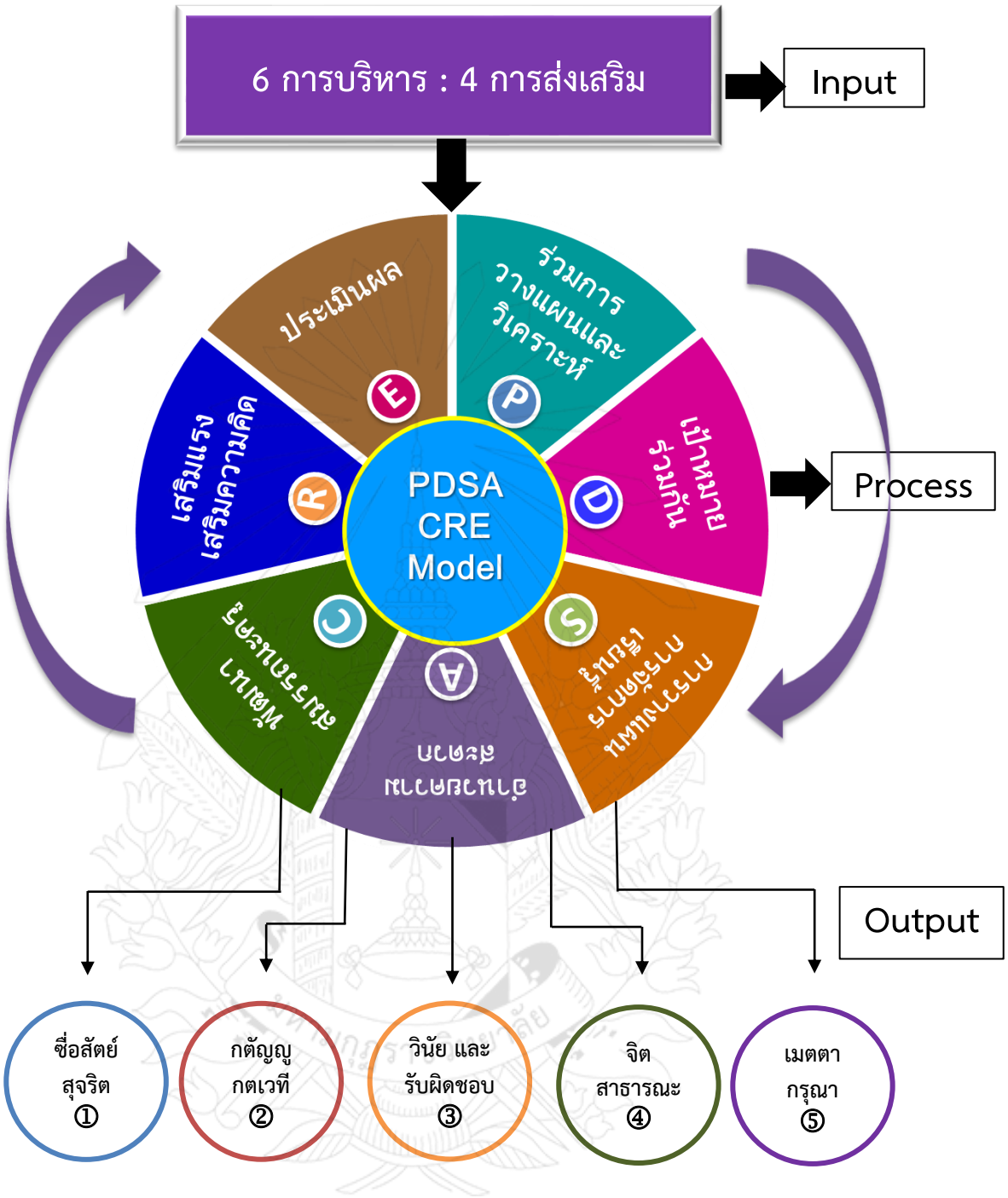
3) S = Study การวางแผนการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคของแต่ละคนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความก้าวหน้าแก่สถานศึกษา และพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ดี และที่สำคัญจะต้องพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม

4) A = Act ปฏิบัติงานโดยเน้นบทบาทการเป็นผู้อำนวยความสะดวกและคุณธรรมจริยธรรม

5) C = Competency พัฒนาสมรรถนะครู ทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะตามสายปฏิบัติงาน (Functional Competency) ให้กับนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมจริยธรรม

6) R = Reinforcement นิเทศติดตาม เสริมแรง เสริมความคิด กำหนดขอบเขตและวางแผนพัฒนา เพื่อจะได้วัดระดับความมีคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

7) E = Evaluation ประเมินผลด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Output) ทั้งผลผลิตที่เป็นผลลัพธ์ (Outcome)และผลผลิตที่เป็นผลกระทบ (Impact)

ภาพที่ 4.5 รูปแบบ (Model) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา

สถานศึกษาได้ถอดบทเรียนรูปแบบการบริหารของผู้อำนวยการดำเนินการสร้างคนดี ได้นำวงจรหรือแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ PDSA มาใช้เป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนานวัตกรรมหรือรูปแบบ และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยการวางแผน P (Plan) การลงมือปฏิบัติ D (Do) การ

เรียนรู้ S (Study) และการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข A (Action) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ตามกระบวนการ PDSA ได้ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Plan : P)

สถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงและสร้างความตระหนัก ให้กับครูและบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและบริบทของสถานศึกษา สร้างความเข้าใจร่วมกันและสร้างข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ เตรียมความพร้อมให้กับครู ให้ทำงานร่วมกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งครูทุกคนต้องร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมาย และสร้างความเข้าใจร่วมกัน เพราะถือว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่จะส่งผลให้การทำงานในขั้นตอนถัดไปเป็นไปด้วยความราบรื่นตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

2. การลงมือปฏิบัติ (Do : D)

หลังจากที่ได้ร่วมกันวางแผน (Plan) กำหนดรูปแบบการบริหารและเป้าหมายในการดำเนินงานแล้ว ในขั้นตอนถัดไป เป็นการลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน ตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ได้มีการสร้างองค์ความรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของ ครู บุคลากร และผู้บริหาร ด้วยการพูดคุย เล่าเรื่อง ในที่ประชุม ทั้งในด้านการเรียนการสอน การดำเนินงานต่างๆ ตลอดจนการจัดกิจกรรมสนับสนุนและพัฒนาผู้เรียนทั้งระบบ โดยนำกระบวนการจัดการความรู้มาบูรณาการ วิธีการได้มาขององค์ความรู้ ได้แก่ การประชุม การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน การดำเนินการกิจกรรม PLC ตลอดจนการค้นคว้าจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และรายงานผลการประเมินด้านต่างๆ เป็นต้น ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางในการดำเนินงานดังแผนภาพ

ในการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้นั้น มีเป้าหมายสำคัญคือ การพัฒนาคุณภาพการบริหารของผู้บริหาร การพัฒนาคุณภาพครู และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านบริหารจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน และ 4) การเน้นโดยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

1) ด้านคุณภาพผู้เรียน (Study : S)

มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยมีแผนงานโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระ โครงการห้องสมุดสู่การเรียนรู้ โครงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ โครงการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ โครงการค่ายภาษาอังกฤษ (English Camp) โครงการภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และ บูรณาการการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะด้านการคิด และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยจัดให้มีโครงการ 1 ห้องเรียน 1 นวัตกรรม ตามรอยศาสตร์พระราชาสู่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมให้นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้เรียนรู้ผ่านการทำโครงงาน และการเรียน Coding ซึ่งเป็นทักษะที่ช่วยให้เด็กเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลในทุกๆ เรื่อง และสามารถพัฒนาสิ่งต่างๆ ต่อยอดได้แบบสร้างสรรค์ แต่ละขั้นตอนในการเขียนโค้ดเด็กๆ จะได้เรียนรู้กระบวนการวางแผน ฝึกฝนกระบวนการคิดและการลงมือทำอย่างมีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมบูรณาการที่ให้ผู้เรียนทุกคนมีทักษะด้านความ

เข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์และอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ โดยเน้นให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ส่งเสริมทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ผ่านการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์และการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้อื่นๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต สถานศึกษาให้นักเรียนทุกคนได้ออมเงินเพื่อฝึกฝนความพอประมาณในการใช้จ่าย สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนได้มีกิจกรมยุวเกษตรกร จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เช่น การทำขนมไทย เป็นต้น สถานศึกษาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่นักเรียนโดยเน้นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่พัฒนากระบวนการคิดเชิงระบบ สถานศึกษาจัดกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านจิตสาธารณะหรือจิตอาสา เพื่อปลูกฝังจิตใจให้นักเรียนให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนรู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจและร่วมมือในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อส่วนรวม

2) ด้านบริหารจัดการเรียนการสอน

2.1) โรงเรียนจัดให้มีโครงการพัฒนาหลักสูตรในแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีกิจการการจัดทำและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาแกนกลางและตรงตามความต้องการของชุมชน และจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน สอดคลองกับบริบทของทองถิ่น และมีการประเมินหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร นอกจากนั้นครูทุกคนยังมีการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดเพื่อนำไปใช้การการวางแผนและการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาให้มีคุณภาพ และเน้นคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน

2.2) การจัดการเรียนรู้ ครูมีการจัดการเรียนการสอนผ่านกระบวนการคิดและการปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ เช่นการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning การจัดการเรียนการสอนผ่านโครงการ และหลักคุณธรรมจริยธรรม

2.3) ครูมีการสร้างและการพัฒนา สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และยังมีการแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งมีการจัดทำและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น สวนสมุนไพร สวนเกษตร

2.4) ส่งเสริมให้ครูมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด อีกทั้งยังใช้การวัดผล ประเมินผลที่หลากหลาย มีการเลือกใช้เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสม ดำเนินการวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

2.5) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนในชั้นเรียน ปีการศึกษาละ 1 เรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับหลักคุณธรรมจริยธรรม

2.6) ในด้านการพัฒนาตนเองของครู มีการแล้วเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน โดยครูมีกระบวนการในการจัดทำ PLC ในหัวข้อการจัดการเรียนการสอน โดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

3) ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน

การพัฒนาการจัดการศึกษาที่ดี ควรเริ่มที่ห้องเรียนดังนั้น จึงได้มีการส่งเสริมให้ครูทุกท่านได้จัดทำห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนที่น่าเรียน มีแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน มีมุมต่างๆ เช่น มุมหนังสือ มุมหลักการปฏิบัติตัวตามหลักคุณธรรมจริยธรรม มุมแปรงฟัน สำหรับนักเรียน อีกทั้งยังส่งเสริมให้ครูใช้วินัยเชิงบวกในห้องเรียน ให้มีการทำข้อตกลงในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริม แก้ปัญหา และสนับสนุนนักเรียนได้ตรงตามความต้องการและจำเป็น

3.1) Knowledge Organization องค์กรแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษาจัดได้ว่าเป็นองค์กรที่ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน ซึ่งในองค์กรที่ต้องการการพัฒนาในเรื่องของการศึกษานั้น จำเป็นที่ทุกคนในโรงเรียนจะต้องมีคุณสมบัติในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน การศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางการศึกษา โดยการจัดการความรู้ของครู จะเป็นกลไกที่ช่วยสนับสนุนให้ครูสร้างความรู้ขึ้นมาใช้และนำความรู้ไปใช้ ทำหน้าที่ครู เพื่อให้ศิษย์เกิดการเรียนรู้ได้นำกระบวนการจัดการความรู้ สู่การปฏิบัติ ทำให้มีผลจากการเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ ทั้งครูและนักเรียนสามารถสร้างนวัตกรรมได้ และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรม

3.2) INOVATION ครูและนักเรียนสร้างนวัตกรรมได้

สถานศึกษามีการส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดค้น สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ และนำเสนอในรูปแบบโครงงาน ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา ในการจัดโครงการ 1 ห้องเรียน 1 นวัตกรรม ตามรอยศาสตร์พระราชาสู่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และนอกจากนั้นยังส่งเสริมให้ครูพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนของตนเองเพื่อพัฒนาไปสู่นวัตกรรมการสอนของครูเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน พัฒนาผลสัมฤทธิ์ และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม

3.3) TECHNOLOGY การใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

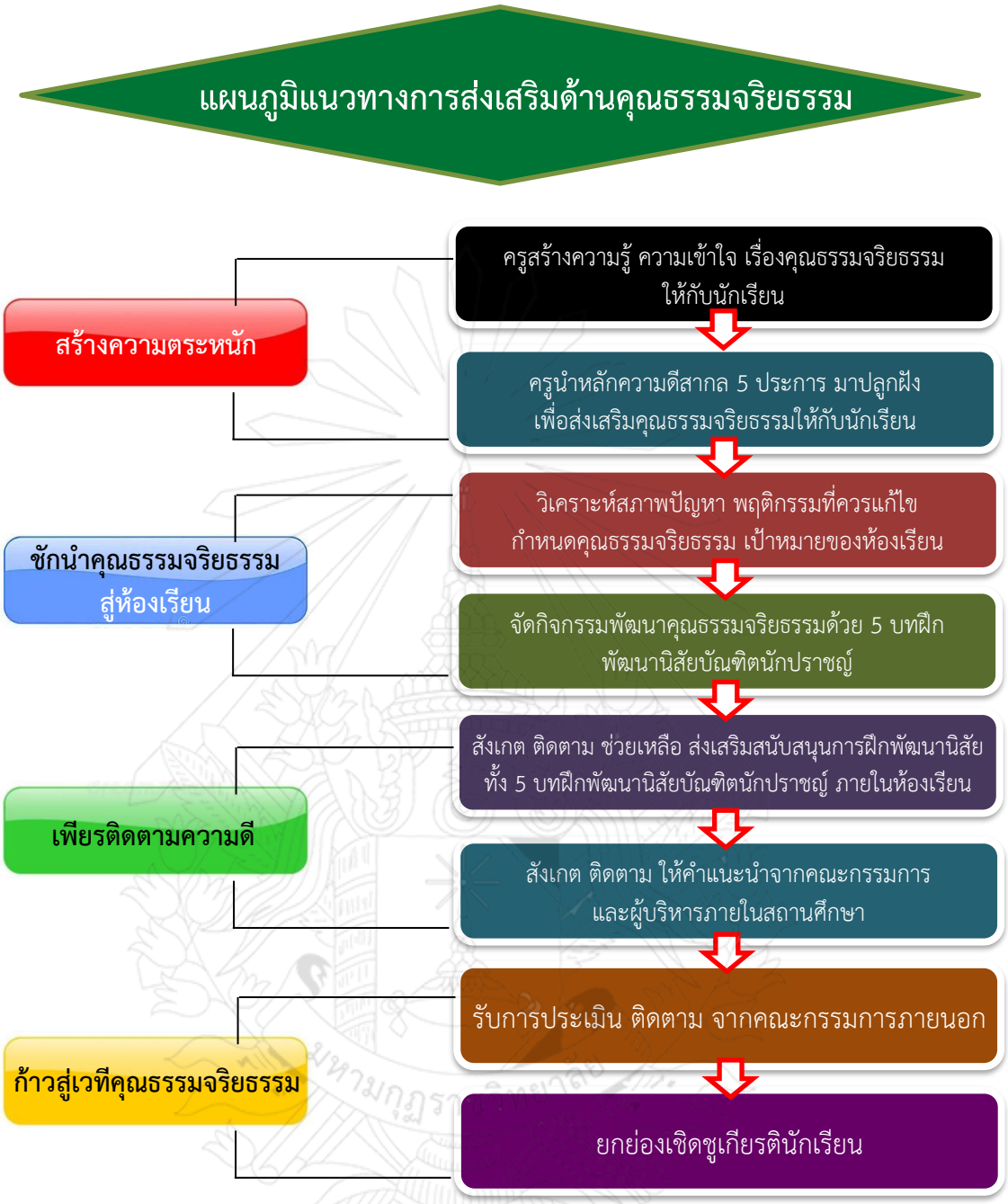
สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอน และนำเทคโนโลยีมาใช้การบริหารจัดการด้านต่างๆ อาทิเช่น การดำเนินการสำรวจข้อมูลต่างๆ ภายในโรงเรียนโดยใช้ Google Form การส่งเสริมให้ครูทุกคนมีห้องเรียนออนไลน์เป็นของตนเอง เพื่อทำห้องเรียนให้นักเรียนได้สามารถใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

4) การดำเนินการปรับปรุงแก้ไข (Action : A)

โดยขั้นนี้จะนำผลที่ได้จากการส่งเสริมและจากการตรวจสอบ มาวิเคราะห์ว่ายังมีปัญหา ข้อบกพร่องหรือจุดอ่อน ที่ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาหรือไม่

4.3.5 กระบวนการผลิตงานหรือขั้นตอนการทำงาน

การพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยคุณธรรมจริยธรรม แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน โดยมีแผนภูมิการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

ภาพที่ 4.6 แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา

4.3.6 ผลการประเมินแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

การตรวจสอบยืนยันแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในถานศึกษาที่เหมาะสม และความเป็นไปได้ที่จะนำไปพัฒนาการดำเนินงาน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบยืนยันประเมิน จำนวน 12 คน ดังนี้

1. ผลสรุปจากการวิจัยสำหรับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะไว้ คือ ด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นตัวแปรตาม (Output) มีน้ำหนักของตัวบ่งชี้ใกล้เคียงกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) การมีความซื่อสัตย์สุจริต (0.897) 2) การมีความกตัญญูกตเวที (0.874) 3) การมีวินัยและความรับผิดชอบ (0.858) 4) การมีจิตสาธารณะ (0.809) และ 5) การมีความเมตตากรุณา (0.803) และจากข้อเสนออื่นๆ คิดแยกแยะได้ ดังนี้

1.1 ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty and Integrity) มีความหมายว่า เป็นการยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตจริงในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม มีความซื่อตรงและมีเจตนาที่บริสุทธิ์ ปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นโดยชอบ ดังนั้นการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น เราจะต้องปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและสังคม

1.2 ความกตัญญูกตเวที (Gratitude) ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี หมายถึง การรู้สึกสำนึกในบุญคุณและตอบแทนบุญคุณด้วยการทำดีให้กับผู้ที่มีพระคุณต่อเรา ซึ่งการทำดีเรียกได้ว่า เป็นคุณสมบัติของคนดี ด้วยเหตุนี้ การแสดงความกตัญญูกตเวทีจึงเป็นคุณสมบัติของคนดีนั่นเอง เราสามารถแสดงความกตัญญูได้ด้วยการแสดงความเคารพนับถือ เชื่อฟัง การทำให้ผู้อื่นสบายใจ ดังนั้นการปฏิบัติตนเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทีนั้น จะทำให้เราเจริญก้าวหน้า ทำให้มีคนรักใคร่ ยกย่องสรรเสริญ และยอมให้ความช่วยเหลือยามตกทุกข์ได้ยากนั่นเอง

1.3 การมีวินัยและความรับผิดชอบ (Discipline and Responsibility) การมีวินัยและความรับผิดชอบเป็นจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด การเคารพกติกาของสังคม พร้อมให้ความร่วมมือในการทำงาน เสียสละเพื่อส่วนรวมโดยไม่คิดสินจ้างรางวัล และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสิทธิของตนเอง ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคมประเทศชาติ

1.4 การมีจิตสาธารณะ (Public Mind) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน ทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติ มีความเสียสละและอุทิศตนเพื่อช่วยเหลือให้แก่ผู้อื่น หรือสังคมด้วยความเต็มใจ

ความสำคัญของจิตสาธารณะ ประกอบด้วย

1) ทำให้บุคคลมีความคิดขั้นสูง ช่วยยกระดับจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยเมตตา เพราะจิตสาธารณะมุ่งเน้นการให้มากกว่าการรับ

2) บุคคลที่มีจิตสาธารณะย่อมเป็นที่รักใคร่ของบุคคลรอบข้าง เพราะมองเห็นคุณค่าในความดีที่มีอยู่ในบุคคลนั้นๆ มากกว่ามูลค่าของทรัพย์สินใดๆ

3) ทำให้สังคมมีการแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและร่วมมือกันดูแลรักษาสิ่งของสาธารณะ เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมรอบตัว

4) ทำให้สังคมน่าอยู่และเป็นสังคมคุณภาพที่ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

1.5 การมีเมตตากรุณา (Compassion and Kindness) เมตตากรุณา หมายถึง ความรัก ความสงสารและช่วยให้เขาพ้นทุกข์ ซึ่งอยู่ในหลักพรหมวิหารธรรม อันประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา มีความเชื่อมโยงและทำหน้าที่ต่อกัน เพื่อเป็นหลักแห่งการแบ่งปันในสังคม สร้างความสุขร่มเย็นในใจมนุษย์

ตารางที่ 4.22 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ (Model) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ			
1.1 ความชัดเจนของหลักการ	4.41	0.41	มาก
1.2 ความสำคัญของหลักการ	4.22	0.47	มาก
1.3 การนำไปใช้	4.31	0.49	มาก
2. วัตถุประสงค์			
2.1 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนจากการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	4.37	0.51	มาก
2.2 กระบวนการที่นำมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนจากการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	4.49	0.47	มาก

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. องค์ประกอบการพัฒนา			
3.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.43	0.48	มาก
3.2 ระยะเวลาในการพัฒนา	4.51	0.46	มากที่สุด
3.3 โครงการที่ 1 การส่งเสริมเมตตากรุณา	4.39	0.45	มาก
3.4 โครงการที่ 2 การส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริต	4.41	0.49	มาก
3.5 โครงการที่ 3 การส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบ	4.33	0.44	มาก
3.6 โครงการที่ 4 การส่งเสริมจิตสาธารณะ	4.40	0.39	มาก
3.7 โครงการที่ 5 การส่งเสริมความกตัญญูกตเวที	4.48	0.46	มาก
4. วิธีการพัฒนา			
4.1 การฝึกอบรมธรรม	4.33	0.41	มาก
4.2 การศึกษาดูงานและเข้าค่ายวิปัสสนา	4.30	0.44	มาก
4.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม	4.31	0.42	มาก
5. การวัดและประเมินผล			
5.1 การประเมินก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา	4.38	0.43	มาก
5.2 ประเมินความพึงพอใจ หรือผู้ที่เข้าร่วมพัฒนา	4.42	0.49	มาก

ตารางที่ 4.23 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริบท

แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	4.52	0.42	มากที่สุด	4.55	0.44	มากที่สุด
2. มีความสอดคล้องกับความต้องการของครู ผู้ปกครองและชุมชน	4.51	0.44	มากที่สุด	4.51	0.48	มากที่สุด
3.การมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ของการแก้ปัญหา	4.45	0.41	มาก	4.42	0.47	มาก
4.ความสามารถแก้ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน	4.44	0.45	มาก	4.41	0.45	มาก
5. หลักการและเหตุผลของแนวทางมีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	4.52	0.43	มากที่สุด	4.51	0.46	มากที่สุด
6. หลักการและเหตุผลของแนวทางมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน	4.51	0.42	มากที่สุด	4.52	0.44	มากที่สุด
7.วัตถุประสงค์ของแนวทางมีความชัดเจนสอดคล้องกับวิธีดำเนินการ	4.43	0.51	มาก	4.45	0.53	มาก
8.วัตถุประสงค์มีการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน	4.42	0.47	มาก	4.47	0.48	มาก
9. กิจกรรมของแนวทางสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	4.51	0.52	มากที่สุด	4.42	0.55	มาก
10. กิจกรรมของแนวทางช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้ดีขึ้น	4.52	0.41	มากที่สุด	4.41	0.49	มาก
11.สภาพแวดล้อมของสถานศึกษามีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินงาน	4.48	0.55	มาก	4.49	0.48	มาก
12. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงาน	4.47	0.51	มาก	4.42	0.49	มาก

ตารางที่ 4.24 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านปัจจัยนำเข้า

แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. มีแผนการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน	4.50	0.42	มาก	4.51	0.50	มากที่สุด
2. กิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.52	0.44	มากที่สุด	4.55	0.46	มากที่สุด
3. ระยะเวลาในการดำเนินการมีความเหมาะสม	4.48	0.46	มาก	4.42	0.48	มาก
4. ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความพร้อมในการดำเนินการ	4.33	0.41	มาก	4.39	0.41	มาก
5. ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินการ	4.35	0.43	มาก	4.28	0.44	มาก
6. บุคลากรในการดำเนินการมีจำนวนเพียงพอ	4.41	0.48	มาก	4.36	0.43	มาก
7. บุคลากรในการดำเนินการมีความเหมาะสม	4.22	0.49	มาก	4.50	0.47	มาก
8.งบประมาณในการดำเนินการมีเพียงพอ	4.35	0.45	มาก	4.37	0.51	มาก
9. มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้อย่างเพียงพอ	4.27	0.41	มาก	4.32	0.49	มาก
10. เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมและเพียงพอ	4.42	0.46	มาก	4.41	0.45	มาก
11. เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมช่วยให้นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม	4.32	0.42	มาก	4.29	0.44	มาก
12.มีอาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	4.26	0.41	มาก	4.30	0.51	มาก

ตารางที่ 4.25 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการ

แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. มีการวางแผนการดำเนินการสู่การปฏิบัติ	4.51	0.44	มากที่สุด	4.55	0.46	มากที่สุด
2. มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากรในการดำเนินการ	4.43	0.45	มาก	4.29	0.44	มาก
3. มีการให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบ และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจขั้นตอนและวิธีดำเนินการ	4.39	0.51	มาก	4.43	0.42	มาก
4. มีการกำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินโครงการ อย่างชัดเจนและเหมาะสม	4.27	0.48	มาก	4.31	0.51	มาก
5. รูปแบบการจัดกิจกรรมในการช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	4.38	0.42	มาก	4.33	0.50	มาก
6. กิจกรรมในการช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.39	0.50	มาก	4.41	0.44	มาก
7. ดำเนินกิจกรรมตามแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดไว้ในโครงการ	4.41	0.50	มาก	4.45	0.50	มาก
8. มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและควบคุมการดำเนินงาน ตามโครงการ	4.25	0.44	มาก	4.27	0.42	มาก
9.มีการกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาในการประเมินผลตามความเหมาะสม	4.28	0.41	มาก	4.31	0.44	มาก
10. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายครบทุกกิจกรรม	4.33	0.44	มาก	4.36	0.45	มาก
11. ขณะดำเนินงานมีการแก้ไขปรับปรุงวิธีดำเนินการเมื่อพบว่าบกพร่อง	4.27	0.47	มาก	4.29	0.46	มาก
12. โรงเรียนมีการเผยแพร่และขยายผลการปฏิบัติกิจกรรมสู่ชุมชน	4.38	0.44	มาก	4.36	0.42	มาก

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อตรวจสอบโมเดลโครงสร้างการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด และ 3) เพื่อสร้างรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นหน่วยการเลือก (Selection Unit) ได้สถานศึกษา จำนวน 914 แห่ง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา 8,188 คน ผู้บริหาร จำนวน 928 คน และครู จำนวน 7,260 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จากข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติขั้นสูง ซึ่งมีตัวแปรจำนวนมาก (Multivariate) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวน 500 คนขึ้นไป ในการวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 502 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 15 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 90 ตัวบ่งชี้ แต่ละตัวบ่งชี้จะวัดระดับคะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา เท่ากับ 0.80-0.91 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.301-0.481 และค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.895-0.916 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) โดยใช้โปรแกรม SPSS และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) โดยใช้โปรแกรม Mplus

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ตามโมเดลการวัด ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวบ่งชี้ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดี โดยพิจารณาจากค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 9.463 ซึ่งค่าไคสแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P-value = 0.6511) และค่าไคสแควร์ (χ^2) สัมพัทธ์กับ (χ^2/df) มีค่าน้อยกว่า 2 ได้แก่ χ^2/df = 1.325<2 แสดงว่าตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ เป็นอิสระจากกัน แสดงว่าตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบไม่สัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้าง ได้แก่ ค่า RMSEA

และ SRMR เป็นค่าที่แสดงความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลที่ยอมรับได้ เท่ากับ 0.030 และ 0.005 ส่วนค่า CFI และ TLI เป็นค่าดัชนีวัดความเหมาะสมกับโมเดลที่ถูกสร้างขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.984 และ 0.979 แสดงว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของตัวแปรจากการตรวจสอบข้อมูล พบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของครู มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.122 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.124 อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

3. การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของครูผู้สอน มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.153 อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

4. การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยผ่านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยครูผู้สอน มีค่าเท่ากับ 0.175 อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

5.1.3 การสร้างรูปแบบ (Model) และแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจากหลักการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนแรกของหลักการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน กล่าวคือ การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร เป็นส่วนแรกที่ผู้บริหารสถานศึกษาจักต้องส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในบริบทของสถานศึกษา เป็นหลักการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. การส่งเสริม
   - 1.1 การวางแผน (Plan : P)
   - 1.2 การดำเนินการ (Do : D)
   - 1.3 การเรียนรู้ (Study : S)
   - 1.4 การอำนวยความสะดวก (Action : A)
2. การพัฒนาครู
   - 2.1 การพัฒนาสมรรถนะครู (Competency : C)
   - 2.2 การกำหนดขอบเขตของการพัฒนา (Reinforcement : R) และสร้างแรงเสริม
   - 2.3 การประเมินผล (Evaluation : E)

ส่วนที่สอง การออกดอกและผลของการดำเนินการ ได้แก่ พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

1. การมีความเมตตา กรุณา
2. การมีความซื่อสัตย์สุจริต
3. การมีวินัยและรับผิดชอบ
4. การมีจิตสาธารณะ
5. การมีความกตัญญูกตเวที

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 ตามโมเดลการวัดประกอบด้วยตัวบ่งชี้ทั้งหมด 90 ตัวบ่งชี้ เมื่อตรวจสอบแล้วปรากฏว่า มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.308-0.647 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (โดยสูงกว่าเกณฑ์ค่าวิกฤต ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.088) ดังนั้น ตัวบ่งชี้ทั้ง 90 ตัวบ่งชี้ นำไปเป็นตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 ได้เป็นอย่างดี หมายความว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 นำไปวัดตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 และองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ได้ สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 สามารถนำไปวัดตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 และองค์ประกอบได้เนื่องจากองค์ประกอบของรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสร้างมาจากทฤษฎี (Theory) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2533, ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 ตามโมเดลการวัดประกอบด้วย ตัวบ่งชี้มีทั้งหมด 15 ตัวบ่งชี้ เมื่อตรวจสอบแล้วปรากฏว่าองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน (ตัวแปรต้น) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 มีทั้งหมด 6 ตัวบ่งชี้ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.771-0.953 องค์ประกอบ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยครูผู้สอน (ตัวแปรคั่นกลาง) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 มีทั้งหมด 4 ตัวบ่งชี้ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.780-0.896 และองค์ประกอบพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน (ตัวแปรตาม) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 มีทั้งหมด 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.814-0.897 (กริช แรงสูงเนิน, 2554, มนตรี พิริยะกุล, 2015)

5.2.3 ผลการวิเคราะห์โมเดล (Model) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด จากการศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ผู้วิจัยได้พัฒนาโดยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบด้วยตัวแปรต้น การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ตัวแปรคั่นกลาง ได้แก่ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำหลักการทางสถิติเพื่อวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ซึ่งประกอบด้วยโมเดลการวัด (Measurement Model) โมเดลโครงสร้าง (Structural Model) และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนั้นโมเดลการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจึงประกอบด้วย (1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้มีบทบาทสูงที่สุดในสถานศึกษาที่จะรวมพลังจากครูผู้สอนให้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยการสั่งสอนและกล่อมเกลาในการสอดแทรกของการสอนนักเรียนให้เกิดและมีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในตนเอง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต, 2545, พระครูวิจิตร ปัญญาภรณ์)

5.2.4 การสร้างรูปแบบ (Model) และแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบ (Model) หรือนวัตกรรมที่เป็นรูปแบบ (Model) ซึ่งประกอบด้วย 6AD : 4PR ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 ซึ่งได้ตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นหลักในการนำทั้ง 6AD ไปใช้ในการพัฒนารูปแบบ (Model) โดยเป็นบทบาทของผู้บริหารที่จะจุดประกายที่จะนำพาไปสู่การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย (1) การสร้างความมุ่งมั่น (2) การสร้างศักยภาพ (3) การสร้างความเข้าใจกระบวนการ (4) การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ (5) การพัฒนาความเป็นผู้นำ และ (6) การสร้างเครือข่ายสัมพันธ์ และตัวประกอบของครูผู้สอนเพื่อปลูกฝังและสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน ของการเรียนการสอนในวิชาอื่นๆ ด้วย

(ระวิวรรณ ศรีคร้ามครัน, 2551, สุปราณี จิราณรงค์, 2551) ซึ่งส่งเสริม (Promotion) คุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเองของนักเรียน 2) การพัฒนาการทำงาน (การเรียน) 3) การพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคม และ 4) การพัฒนาความพอเพียงของนักเรียน (พระมหาชานนท์ ชัยมงคล, 2561, จิรภา คำทา, 2560) ส่วนตัวแปรตามซึ่งเป็นพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ซึ่งเกิดจากตัวแปรต้น และตัวแปรคั่นกลาง (มนตรี พิริยะกุล, 2515) ซึ่งการวิจัยได้ตั้งประเด็นจาก 6AD (6 Administration) โดยอาศัยทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) เป็นหลักการยึดเหนี่ยว ประกอบด้วย Input (ตัวแปรต้น) Process (ตัวแปรคั่นกลาง) และ Output (ตัวแปรตาม) ตามที่ได้นำเสนอแล้วข้างต้น สำหรับ Output ประกอบด้วย 1) การมีเมตตา กรุณา 2) การมีความซื่อสัตย์สุจริต 3) การมีวินัยและความรับผิดชอบ 4) การมีจิตสาธารณะ และ 5) การมีความกตัญญูกตเวที (พระมหาชานนท์ ชัยมงคล, 2561)

จากข้อค้นพบและการอภิปรายผลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องผลักดันนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ช่วยผลักดันนโยบายส่งเสริมเพื่อให้นักเรียนเกิดผลการเข้าสู่กลไกการปฏิบัติอย่างเป็นระบบต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา ที่ได้พัฒนาขึ้นและผลลัพธ์ได้แก่ การมีความเมตตากรุณา การมีความซื่อสัตย์สุจริต การมีวินัยและรับผิดชอบ การมีจิตสาธารณะและการมีความกตัญญูกตเวที ซึ่งครูผู้สอนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและครูด้านการพัฒนานักเรียนจะสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นรูปแบบหรือตัวแบบที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และมีคุณค่าสามารถนำไปใช้ได้

2) การใช้รูปแบบส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาที่กำกับดูแลด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและด้านพัฒนากิจกรรมนักเรียน ต้องมีการบูรณาการร่วมกันกับทุกภาคาส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติในโครงการ/กิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมตามที่กำหนดเพื่อให้เกิดทักษะและความคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและเห็นคุณค่าต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2) ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3) ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

4) ควรมีการวิจัยพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

บรรณานุกรม

1) หนังสือ

กรมวิชาการ. (2539). *คู่มือการสร้างเครื่องวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ:กระทรวงศึกษาธิการ.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2562). *การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM)*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.

จรวยพร ธรณินทร์. (2552). *ทำดีถวายพ่อ ชีวิตพอเพียง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.

จิรภา คำทา และคณะ. (2559). *การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.*

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และคณะ. (2550).*รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่างๆ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2551). *คู่มือสู่องค์การแห่งความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

ชาย โพธิสิตา. (2549). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชำเรือง วุฒิจันทร์. (2524).*คุณธรรมและจริยธรรม หลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.

เชี่ยวชาญ อังศุวัฒนกุล. (2544). *การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาองค์การ: เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารและการพัฒนาองค์การ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช* (พิมพ์ครั้ง 19). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2536). *การพัฒนาจริยธรรมผู้ใต้บังคับบัญชา ชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการบริหารสำหรับหัวหน้าส่วนราชการในภูมิภาค*. กรุงเทพฯ: สถาบันข้าราชการพลเรือน สำนักงาน กพ.

_____. (2538). *ทฤษฎีตนไมจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

_____. (2543). *ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม: การวิจัยและพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การประยุกต์ใช้ SPSS การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

ทองใบ สุดชารี. (2542). *ทฤษฎีองค์การ: การวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและการประยุกต์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

ทิศนา แขมมณี และคณะ. (2547). *การวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน*. เอกสารเผยแพร่ในโครงการ วพร. ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน, กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2550). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. นนทบุรี: เกรท เอ็ดดูเคชั่น.

เทื้อน ทองแก้ว. (2550). *สมรรถนะ (Competency): หลักการและแนวการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ธงชัย สันติวงษ์ และคณะ. (2543). *การบริหารการเปลี่ยนแปลง*. เอกสารชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธนา ศิริวัลลภ. (2553). *การบริหารการเปลี่ยนแปลงองค์การ*. กรุงเทพฯ: ดิ เอ็มเมอร์รัลด์.

ธวัช บุณยมณี. (2550). *ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2551). คุณธรรม จริยธรรมในสังคมไทย. *ปาฐกถาพิเศษในพิธีเปิดสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติและตลาดนัดคุณธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เด่นศิลป์การพิมพ์.

นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ. (2551). *การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.

เนตร์พัณณา ยาวิราช. (2550). *การจัดการสมัยใหม่: Modern Management* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ทริป เจ๊ิล กรุ๊ป.

ประคอง กรรสูต. (2542). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประภาศรี สีหอำไพ. (2543). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนา และจริยธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเวศ วะสี. (2542). *ชุมชนเข้มแข็ง ทุนทางสังคมของไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม ธนาคารออมสิน.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2535). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2545). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2552). *การพัฒนาที่ยั่งยืน* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2548). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์ พริ้น ติ้ง แมส โปรดักส์.

พระมหาชานนท์ ชัยมงคล. (2561). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปริยานก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.

พระเมธีธรรมาภรณ์. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรม จริยศาสตร์และจริยศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระราชวรมุนี. (2518). *ปรัชญาการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

_____. (2530). *ทางสายกลางของการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พุทธทาสภิกขุ. (2530). *จนกว่าโลกจะมีสันติภาพ*. กรุงเทพฯ: สุภาพใจ.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2542). *ความรู้คู่คุณธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพโรจน์ ปิยะรงค์วัฒนา. (2545). *การจัดการเชิงกลยุทธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มนตรี พิริยะกุล. (2564). *ตัวแปรคั่นกลางและทดสอบอิทธิพลทางอ้อม*. ภาควิชาสถิติ, คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. (2547). *โรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

มาร์จา-ลีนา เฮอิไคลา-ฮอร์น. (2548). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศฟินแลนด์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน).

เมตตา ภิรมย์ภักดิ์. (2547). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2544). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ยุทธ ไกรวรรณ์. (2556). การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ระวิวรรณ ศรีคร้ามครัน. (2551). *เทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค.

ล้วน สายยศ และคณะ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวิริยาสาส์น.

วิเชียร วิทยอุดม. (2549). *พฤติกรรมองค์การ: Organization Behavior* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2545). *การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น: สหรัฐอเมริกาอังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย*. กรุงเทพฯ: โฟร์เพซ.

วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2551). *การจัดการและพฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร พรมมิ. (2559). *การส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมนักเรียนตามความคิดเห็น ของครูโรงเรียนวัดแสงสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2550). *แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2550). *รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2550). *รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการคุณธรรมนำความรู้ของ สกศ. ร่วมคิด ทำความเข้าใจตรงกัน ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2553). *รายงานการวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน. (2551). *แนวทางการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสภานักเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2553). *วิธีวิทยาการประเมิน: ศาสตร์แห่งคุณค่า.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายชล สินสมบูรณ์ทอง. (2553). *การทดสอบเชิงสถิติ*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ* ฉบับที่ 12 (2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). (2553). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับสถานศึกษา พ.ศ.2554.* กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน).

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2550). *สอนคุณธรรมอย่างไรให้ธำรงสามัคคี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า. (2554). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สุชาติ ประสิทธิรัฐสินธุ์. (2554). *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.

สุปราณี จิราณรงค์. (2551). *ครูประจำชั้นมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภมาส อังศุโชติ. (2554). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

อมรวิชช์ นาครทรรพ. (2546). *การบูรณาการเรียนรู้วัฒนธรรมกับการศึกษาของต่างประเทศ*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2553). คุณธรรม นำความรู้. กรุงเทพฯ: ฟรีมายด์.

Byrne, B.M. (2001). *Structural Equation Modeling with Amos: Basic Concept, Applications, and Programming*. New Jersey, Lawrence Elburn Associates, Inc.

Carter, S. L. (1997). *Integrity*. New York: HarperCollins.

Comrey, A.L. & Lee, H.B. (1992). *A First Course in Factor Analysis* (2nd ed). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

David, F.R. (1997). *Strategic management* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall International.

Fayol, H. (1949). *General and industrial administration*. New York: Sir Isaac Pitman & Sons, Ltd.

Golden, B. L, et al. (2001). *Met heuristics in vehicle routing*. Boston: Kluwer.

Goleman, D. (2007). *Moral intelligence*. Pennsylvania: Wharton School Publishing.

Grey, Dessler. (1982). *Management Fundamentals: Modern Principle and Practice*. Virginia: Hall Co.

Griffiths, Danial E. (1984). *Administrative Theory and Change in Organization*. In Mile, Mathew B.(Ed.) *Innovation in Education*. New York: Teachers College.

Hair, J.F., & Black, W.C. (2005). *Multivariate Data Analysis*. New Jersey Person Prentice Hall.

Ivancevich,John M. and Matterson, Michael ,T. (2002). *Organizational behavior and management*. 6th ed. New York: McGraw-Hill.

John, P. Kotter. (1996). *Leading Change*. Boston: Havard Bussiness School Press.

Kant, I. (2010). *On the metaphysics of morals and ethics*. translated by Thomas Kingsmill Abbott. Virginia: Wilder Publications.

Kimbrough, R., and Nunnery, M. (1976). *Educational administration: An introduction*. New York. : Macmillan.

Kline, R.B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. New York. The Guilford Press.

Kohlberg, L. (1976). *Development of moral character and moral ideology*. In M.L. Hoffman & L.W. Hoffman (Eds.) Review of Child Development Research, Vol I. Hartord: Connecticut Printers.

Kohlberg, L. (1979). *Moral development and behavior*. New York: Holt Rinehart and Winston.

Kohlberg, L. (1981). *Essays on Moral Development, Vol I. In The Philosophy of Moral Development*. San Francisco, CA: Harper & Row.

Kurt, Lewin. (1951). *Field theory in social science; selected theoretical papers*. D. Cartwright(ed.). New York: Harper & Row.

Lanier. S.P. (2005). *Promotion Moral and Conceptual Development in Rural Adolescents*. London : Rutledge and Kegan Paul.

Lodge, & R. Best (Eds.) (2000). *Tomorrow's schools-Towards integrity*, London and New Work: RoutledgeFarmer.

Makinnon, D.P. (2012). *APA Hanbook of Research Method in Psychology, Vol.2 and Research design.* American Psychological Association.

Michael, Fullan. (1993). *Change Forces: The Sequel*. London: Taylor & Francis/Falmer.

Michael, Fullan. (1999). *Leading in a Culture of Change*. San Francisco: Jossey-Bass.

Michael, Fullan. (2003). *Principals as Leaders in a Culture of Change*. Ontario Institute for Studies in Education University of Toronto.

Michael, Fullan. (2006). *The Development of transformational Leaders for The Education Decentralization*. The Course Material for Second time. Thailand: Office of The Basic Education Commission.

Mike Beer. (2003). *การบริหารการเปลี่ยนแปลง: Managing Chang and Transition*. แปลโดย ภักดี เมฆจำเริญ. กรุงเทพฯ: ธรรมกมลการพิมพ์.

Munn, N. L., Fernald, L. D., & Fernald, P.S. (1986). *Introduction to psychology* (2nd ed.). Boston: Houghton Mifflin.

Newman, F., King, B., and Youngs, P. (2000). *Professional development that addresses school capacity*. Paper presented at the annual meeting of the America Education Research Association. New Orleans.

Otten, E. H. (2000). *Character education*. ERIC Digest. Bloomington, IN: ERIC Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education. ED444932.

Pamela, S., Lewiss. (2001). *Management challenges in the 21 st century*. New York: The free Press.

Piaget, J. (1932). *The Moral Judgment of Child*. London: Kegan Paul, Trench, Trubber and Co.

Polit, D.F., & Beck (2014). *Essentials of Nursing Research Appraising Evidence for Nursing Practice*. Philadelphia Walters Kluwer/Lippincott/Williams & Wilkins Health. United States.

Porter, F. B. (1980). *The Good life: Alternative in ethnics*. (h.p.): Macmillan.

Rogers, E.M. (1995). *Diffusion of Innovations* (4th ed). New York: The free Press.

Schermerhorn, Jr. John, R. (2002). *Management* (7th ed). New York: John Wiley & sons.

Webster's Ninth New Collegiate Dictionary. (1999). *Springfield*. Massachusetts: Merrian Webster.

2) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

กนกพร ศรีเปลี่ยนจันทร์. (2561). *กระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนวัดพงส์ปทุมาวาส*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ไชยพร เรืองแหล้. (2559). *บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธวัช ศรีรักษา. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมกับคุณธรรมพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม.

ประโชติ จันทวิมล. (2561). *การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนในโรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประไพ ธนะคำดี. (2559). *การดำเนินงานการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน ในโรงเรียนเครือข่ายหนองบ่อก้านเหลืองคำพี อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1*.การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนครพนม.

เปรมจิต ชมชื่น. (2535). *การสร้างแบบวัดจริยธรรมสำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พระวัชระ สำโร (กสิวัฒน์). (2560). *การพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวัดรังสิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พวงรัตน์ ชำนาญเลิศกิจ. (2560*). ศึกษาการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย.

ศิริพร สุขสบาย. (2563). *บทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ศิลปกร จุมพิษ. (2559). *แนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สมบัติ โฆษิตวานิช. (2544). *การศึกษาการใช้ทักษะการบริหารของหัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่ตามการรับรู้ของตนเองและของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบูรณ์ นนท์สกุล. (2548). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2553). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสถียร วรรณปก. (2537). จริยธรรมกับการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ.

องอาจ นัยพิพัฒน์. (2551). *การออกแบบการวิจัย : การวิจัยเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อลิศรา ชูชาติ. (2549). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศแคนาดา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน).

อังคณา กสินันท์. (2539). *ผลการจัดประสบการณ์การละเล่นพื้น บ้านภาคกลางเพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

3) สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2533). คู่มือการเขียนโครงการวิจัย. *วารสารการวัดผลการศึกษา, 12*(35), 43-72.

นายิกา จันทร์ยิหวา. (2560). รูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1.*วารสารวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 11*(2), 51-70.

บุษกร วัฒนบุตร. (2560). กลยุทธ์การปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 20*(1), 43-51.

พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงพุทธในองค์การทางการศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์, 7*(1), 37-45.

ไพศาล มั่นนอก. (2560). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม. *สุทธิปริทัศน์, 28*(88), 100-115.

ไพศาล สุวรรณน้อย. (2560). การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน: การพัฒนาสู่มหาวิทยาลัยวิจัยศึกษาศาสตร์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 29*(3-4), 16-26.

วีรวิท คงศักดิ์. (2553). การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต. *วารสารวิชาการ ป.ป.ช. 3*(1), 29-31.

ศิริพร ศรีเชลียง. (2542). *เอกสารประกอบการสอนวิชาห้องสมุดมหาวิทยาลัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ปทุมธานี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์.

สุชารัตน์ จันทราพูนธยาน์ และคณะ. (2564). สื่อโมชั่นกราฟิกเสริมความรู้เรื่องการป้องกันโรคอาร์เอสวี. *วารสารแม่โจ้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม, 7*(2), 1-11.

สุระ อ่อนแพง. (2559). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15*(ฉบับพิเศษ), 258-265.

สุรเดช ศรีอังกูร. (2563). *กระบวนการคุณภาพ QC*. สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน), โรงพยาบาลท่าฉาง, จังหวัดสุราษฎร์ธานี.

Baker. James Henry. (2019). “A comparison of moral development of ninth and twelfth graders in three school of different types.” *Dissertation Abstracts International*.

Best, R., Watkins, C., & Lodge, C. (2000). *From here to integrity*. In C. Watkins, C.

Bradshaw, G.L. (2007). What teacher think: A correlational study of the social-emotional-moral perspectives of elementary teachers, *Dissertation Abstracts International*, *68*(01), 160A.

Claxton, G. (2000). Integrity and uncertainly-why young people need doubtful teachers. In C. Watkins, C. Lodge, & R. Best (Eds.) *Tomorrow’s schools-Towards integrity,* pp.17-31. London and New Work: RoutledgeFarmer.

Cranley, M.E. (2003). Tessaan school: The moral life of a Thai primary school. *Dissertation Abstracts International, 64*(5), 1513A.

Dzivhani. Makwarela David. (2002). “The Role of Discipline in School and Classroom Management: A Case Study*,” Dissertation Abstracts International*, *40*(4): 842-A

Grandmont, R. (2002). The Implementation and ultilation of democratic discipline as an approach to classroom management: A case study. *Dissertation Abstracts International, 51*(3), 1345-A.

Grimes, D. A. (2003). Implementation of the new mathematics curriculum in Ontario: Congruence between students’ achievement and teachers’ perceptions, *Dissertation Abstracts International, 64*(4), 1165–A.

Hamm, M., & Dennis, A. (2008, website). Differentiated instruction for K-8 math and science: Activities and lesson plans, *Eye on Education, 56*(2), 145-A.

Hu, L. & Bentler, P.M. (1998). Fit Indices in Covariance Structure Modeling: Sensitivity to Under-parameterized Model Misspecification. *Psychological Methods, 3*(4), 424-453.

Jame, R. R. (1977). A theorthical analysis of moral intensity on ethical. *Journal of Business Ethics 72*,(1977), 335-357.

Kotler, P., & Murphy, E. (1951). Strategic planning for higher education. *Journal of higher education 52*(1981), 470-489.

McDonald, R.P. & Marsh, H.W. (1990). "Choosing a Multivariate Model : Noncentrality and Goodness of Fit. *Psychological Bulletin. 107*(2), 247-255.

McMullen. C.M. (2001). Effective Discipline and Contingency Management System in an Urban Junior High/Middle School with an Emphasis on Development Needs to Young Adolescent, *Dissertation Abstracts International*, 46(7), 616-A.

Swain, J. & Malcolm, S. (2009). Teachers attempts to integrate research-based principles into the teaching of numeracy with post-16 learner, *Research in post-compulsory education, 14*(1), 75-92.

4) เอกสารสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2553). *การส่งเสริมคุณธรรม ปราชญ์แห่งแผ่นดิน.* สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565, จาก http://archive.co.th/.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2553). *โครงการส่งเสริมคุณธรรม*. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565, จาก http://www.sk1edu.org/dta2/panpatibutkan.doc.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2550). *การบริหารการเปลี่ยนแปลง*. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565, จาก http://webhost.mots.go.th/kpr/asd/data/change% 20 management% 20.pdf.

สหการณ์ เพ็ชรนรินทร์. (2558). *ปัญหาเยาวชนไทย*. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565, จาก http://www.parliament.go.th.

Holland and Davics. (2007). *Management consulting service*. Retrieved July 2022, from http://Hdline.com/hot_topic4-98.html.

Ikomoto, T. (1996). *Moral education in Japan: Implication for American schools*. Thesis research. Retrieved July 2022, from http://www.hi-ho.ne.jp/taku77. 2014.

Nickols, Fred. (2007). *Change Management*. Retrieved July 2022, from http://ho.e.att. net/nikols/change.html.

Oakes, A., & Jon, R. S. (2008). *Getting to "got it!" Helping mathematics students reach deep understanding, Center for comprehensive school reform and improvement.* Retrieved August 2021, from http://www.eric.ed.gov.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

แบบสอบถาม
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

<u>คำชี้แจง</u> ขอความอนุเคราะห์ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของตัวบ่งชี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน มี 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ มากที่สุด
4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ มาก
3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ ปานกลาง
2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ น้อย
1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน		ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารเพื่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม						
1.1 การสร้างความมุ่งมั่นทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน						
1	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน					
2	ผู้บริหารมีกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและนักเรียน					
3	ผู้บริหารมีกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน					
4	ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมนำความรู้					
5	ผู้บริหารมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีสาระหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน					
6	ผู้บริหารมีการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน					
7	ผู้บริหารมีนโยบายส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม					
1.2 การสร้างศักยภาพทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน						
8	ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาความสามารถของ					

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน		ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	บุคลากรเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน					
9	ผู้บริหารมีทรัพยากรและงบประมาณเพียงพอในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน					
10	ผู้บริหารมีบุคลากรภายในโรงเรียนได้รับการอบรมด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน					
11	ผู้บริหารมีการใช้คุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารและเชื่อมโยงกับสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบัน ศาสนา และสถาบันการศึกษา					
12	ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการศึกษา วิเคราะห์เพื่อวางแผนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน					
1.3 การสร้างความเข้าใจกระบวนการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน						
13	ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้มีการยอมรับกิจกรรมเพื่อให้ได้วิธีการใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์					
14	ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ปฏิบัติตามนโยบายใหม่ๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน					
15	ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร เกี่ยวกับนโยบายด้านคุณธรรมจริยธรรมในสถานการณ์ปัจจุบัน					
16	ผู้บริหารมีฝ่ายให้คำปรึกษาช่วยเหลือ แนะนะ วิธีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน					
17	ผู้บริหารมีการจัดการและแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน					
18	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งทางวิชาการควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เช่น การส่งนักเรียนแข่งขันทางคุณธรรมจริยธรรม					
1.4 การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน						
19	ผู้บริหารมีนโยบายพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน					
20	ผู้บริหารมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน					
21	ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาความรู้และทักษะใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน					
22	ผู้บริหารมีการส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน					
23	ผู้บริหารมีระบบการยกย่องเชิดชู หรือชื่นชมยินดีกับผู้ให้ความรู้และผู้แสดงออกถึงการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม					
24	ผู้บริหารมีหลักสูตรและคู่มือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการ					

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน		ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน					
25	ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการวางแผนปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน					
26	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้และเน้นการสอนคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน					
1.5 การพัฒนาความเป็นผู้นำเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน						
27	ผู้บริหารมีนโยบายส่งเสริมความเป็นผู้นำในด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน					
28	ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้นักเรียนกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง					
29	ผู้บริหารมีกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความเป็นผู้นำในด้านคุณธรรมจริยธรรม					
30	ผู้บริหารให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอวิธีการหรือความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน					
31	ผู้บริหารมีการประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนำผลมาปรับปรุงแผนปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน					
32	ผู้บริหารมีการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและนำผลมาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน					
33	ผู้บริหารมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดแทรกการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน					
34	ผู้บริหารมีการนำผลการวัดและประเมินไปพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
1.6 การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์						
35	ผู้บริหารมีการจัดอบรมให้ความรู้ระหว่างครูและนักเรียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน					
36	ผู้บริหารมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองที่ชัดเจนในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน					
37	ผู้บริหารมีการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้และความคิดใหม่ๆ ร่วมกัน					
38	ผู้บริหารมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและท้องถิ่น					
39	ผู้บริหารมีวิทยากรระดับท้องถิ่นมาให้การอบรมหรือให้ความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน					
40	ผู้บริหารมีกิจกรรมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรม					

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน		ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	จริยธรรมและการทำประโยชน์เพื่อสังคมในระดับจังหวัด					
41	ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้นักเรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม และการทำประโยชน์เพื่อสังคมในระดับประเทศ					
2. การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน						
2.1 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง						
1	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้รักความสะอาด					
2	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความสนใจใฝ่รู้					
3	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
4	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีการพึ่งตนเอง					
5	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีธรรมขั้นพื้นฐานตามศาสนาที่ตนนับถือ					
6	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาการทำงาน					
2.2 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการทำงาน						
7	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความอุตสาหะ					
8	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความประหยัด					
9	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีวินัย					
10	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบ					
11	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความซื่อสัตย์สุจริต					
12	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาตนเองให้มีความมีน้ำใจ					
2.3 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคม						
13	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความกตัญญูกตเวที					
14	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความเสียสละ					

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน		ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
15	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความสามัคคี					
16	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีมนุษยสัมพันธ์					
17	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความเป็นประชาธิปไตย					
18	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีจิตสาธารณะ					
2.4 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาความพอเพียง						
19	การปลูกฝังให้ยึดหลักความรู้ ได้แก่ ความรอบคอบและระมัดระวัง					
20	การปลูกฝังให้ยึดหลักความซื่อสัตย์ สุจริต					
21	การปลูกฝังให้ยึดหลักความขยัน อดทน					
22	การปลูกฝังโดยยึดหลักรู้จักแบ่งปัน					
23	การปลูกฝังโดยยึดหลักการนำไปสู่ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สมดุล มั่นคงและยั่งยืน					
3. พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน						
3.1 การมีเมตตา กรุณา						
1	นักเรียนชอบให้ความช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อน					
2	นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเมื่อประสบปัญหา					
3	นักเรียนยินดีและปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข					
4	นักเรียนให้อภัยเมื่อเพื่อนกระทำผิดระเบียบของโรงเรียน					
5	นักเรียนยินดีช่วยเหลือเพื่อนแก้ไขการเรียนเมื่อทำผิด					
3.2 การมีความซื่อสัตย์ สุจริต						
6	นักเรียนได้ปฏิบัติตนโดยยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต					
7	นักเรียนได้ปฏิบัติตนเที่ยงตรงไม่เอาเปรียบผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
8	นักเรียนมีความละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม					
9	นักเรียนทำการบ้านส่งครูทุกครั้งโดยไม่ได้ลอกเพื่อน					
10	นักเรียนในโรงเรียนส่วนหนึ่งจะมาโรงเรียนสายเป็นประจำ					
3.3 การมีวินัยและความรับผิดชอบ						
11	นักเรียนกล้าปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง					
12	นักเรียนมีความอดทนและรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น					

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน		ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
13	นักเรียนกล้าปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องแม้จะสวนกระแสสังคม					
14	นักเรียนทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
15	นักเรียนส่งงานครบและตรงต่อเวลา					
16	นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน					
3.4 การมีจิตสาธารณะ						
17	นักเรียนทำงานช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน					
18	นักเรียนให้การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อและให้คำแนะนำผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ					
19	นักเรียนอาสาช่วยเหลือสังคม ทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น					
20	นักเรียนรู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
21	นักเรียนปฏิบัติตนเป็นนักเรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านเสียสละเวลาและแรงกายเพื่อช่วยเหลือเพื่อน					
3.5 การมีความกตัญญูกตเวที						
22	นักเรียนรู้จักการตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ					
23	นักเรียนเขียนเรียงความเรื่องการมีความกตัญญูกตเวที					
24	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันพ่อ วันแม่ ทุกครั้ง					
25	นักเรียนแสดงความเคารพ พ่อ-แม่ และคุณครู					
26	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงออกถึงความกตัญญูกตเวที					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

c:\users\suthep\documents\mptext1.out

```
Mplus VERSION 8.3
MUTHEN & MUTHEN
01/03/2024  11:38 PM

INPUT INSTRUCTIONS

TITLE:  CFA

DATA:
  FILE IS "C:\Users\Suthep\Documents\TEP02 -CAL.txt";

VARIABLE:
  NAMES ARE Y1 Y2 Y3 Y4 Y5 Y6;
  USEVARIABLES ARE Y1 Y2 Y3 Y4 Y5 Y6;

ANALYSIS:
  TYPE IS GENERAL;
  ESTIMATOR IS ML;
  ITERATIONS = 1000;
  CONVERGENCE = 0.00005;

MODEL:
  F BY Y1-Y6;
  Y1 WITH Y2;
  Y1 WITH Y3;
  Y2 WITH Y3:
  Y1 WITH Y5;
  Y2 WITH Y5;
  Y3 WITH Y4;
  Y4 WITH Y5;
  Y2 WITH Y6;
  Y5 WITH Y6;

OUTPUT:  SAMPSTAT MODINDICES STANDARDIZED;

SAVEDATA:
  RESULTS IS C:\Users\Suthep\Documents\PP.txt;

INPUT READING TERMINATED NORMALLY

CFA

SUMMARY OF ANALYSIS

Number of groups                                                 1
Number of observations                                         502

Number of dependent variables                                    6
Number of independent variables                                  0
Number of continuous latent variables                            1

Observed dependent variables

  Continuous
   Y1          Y2          Y3          Y4          Y5          Y6

Continuous latent variables
   F


Estimator                                                       ML
Information matrix                                        OBSERVED
Maximum number of iterations                                  1000
Convergence criterion                                    0.500D-04
```

c:\users\suthep\documents\mptext1.out

Maximum number of steepest descent iterations 20

Input data file(s)
C:\Users\Suthep\Documents\TEP03-CAL.txt

Input data format FREE

SAMPLE STATISTICS

SAMPLE STATISTICS

Means

Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
4.004	4.122	3.976	3.840	3.696

Means

Y6
3.560

Covariances

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
Y1	0.668				
Y2	0.398	0.536			
Y3	0.360	0.381	0.565		
Y4	0.301	0.302	0.286	0.702	
Y5	0.327	0.322	0.305	0.511	0.676
Y6	0.334	0.316	0.293	0.430	0.610

Covariances

	Y6
Y6	0.798

Correlations

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
Y1	1.000				
Y2	0.664	1.000			
Y3	0.586	0.692	1.000		
Y4	0.439	0.491	0.454	1.000	
Y5	0.487	0.535	0.493	0.742	1.000
Y6	0.457	0.483	0.437	0.574	0.831

Correlations

	Y6
Y6	1.000

UNIVARIATE SAMPLE STATISTICS

UNIVARIATE HIGHER-ORDER MOMENT DESCRIPTIVE STATISTICS

c:\users\suthep\documents\mptext1.out

Variable/ Sample Size	Mean/ Variance	Skewness/ Kurtosis	Minimum/ Maximum	% with Min/Max	Percentiles 20%/60%	40%/80%	Median
Y1	4.004	-0.799	1.000	1.20%	3.000	4.000	4.000
502.000	0.668	1.094	5.000	27.60%	4.000	5.000	
Y2	4.122	-0.801	1.000	0.40%	3.500	4.000	4.000
502.000	0.536	0.862	5.000	25.60%	4.500	5.000	
Y3	3.976	-0.553	1.500	0.80%	3.500	4.000	4.000
502.000	0.565	0.218	5.000	19.60%	4.000	4.500	
Y4	3.840	-0.507	1.000	0.80%	3.000	4.000	4.000
502.000	0.702	0.203	5.000	21.20%	4.000	5.000	
Y5	3.696	-0.543	1.000	0.80%	3.000	3.500	4.000
502.000	0.676	0.378	5.000	11.60%	4.000	4.500	
Y6	3.560	-0.568	1.000	2.40%	3.000	3.000	4.000
502.000	0.798	0.292	5.000	11.60%	4.000	4.000	

THE MODEL ESTIMATION TERMINATED NORMALLY

MODEL FIT INFORMATION

Number of Free Parameters 18

Loglikelihood

H0 Value	-1438.195
H1 Value	-1340.458

Information Criteria

Akaike (AIC)	2912.389
Bayesian (BIC)	2975.776
Sample-Size Adjusted BIC (n* = (n + 2) / 24)	2918.714

Chi-Square Test of Model Fit

Value	4.172
Degrees of Freedom	3
P-Value	0.243

RMSEA (Root Mean Square Error Of Approximation)

Estimate	0.027
CFI	1.000
TLI	0.998

Chi-Square Test of Model Fit for the Baseline Model

Value	933.987
Degrees of Freedom	15
P-Value	0.0000

SRMR (Standardized Root Mean Square Residual)

	Value
	0.004

MODEL RESULTS

	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
F BY				
Y1	1.000	0.000	999.000	999.000
Y2	0.974	0.119	8.200	0.000
Y3	0.925	0.120	7.720	0.000
Y4	1.359	0.152	8.915	0.000
Y5	1.642	0.173	9.510	0.000
Y6	1.613	0.173	9.347	0.000
Intercepts				
Y1	4.004	0.052	77.461	0.000
Y2	4.122	0.046	89.012	0.000
Y3	3.976	0.048	83.604	0.000
Y4	3.840	0.053	72.445	0.000
Y5	3.696	0.052	71.099	0.000
Y6	3.560	0.057	62.995	0.000
Variances				
F	0.221	0.047	4.670	0.000
Residual Variances				
Y1	0.447	0.043	10.333	0.000
Y2	0.326	0.033	10.018	0.000
Y3	0.376	0.036	10.321	0.000
Y4	0.293	0.030	9.915	0.000
Y5	0.079	0.019	4.087	0.000
Y6	0.222	0.025	8.815	0.000

STANDARDIZED MODEL RESULTS

STDYX Standardization

	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
F BY				
Y1	0.864	0.018	46.490	0.000
Y2	0.953	0.020	46.487	0.000
Y3	0.819	0.020	40.474	0.000
Y4	0.771	0.022	34.545	0.000
Y5	0.938	0.021	45.729	0.000
Y6	0.787	0.021	36.828	0.000
Intercepts				
Y1	4.899	0.228	21.483	0.000
Y2	5.630	0.260	21.687	0.000
Y3	5.288	0.245	21.601	0.000
Y4	4.582	0.214	21.366	0.000
Y5	4.497	0.211	21.331	0.000
Y6	3.984	0.189	21.072	0.000
Variances				

F	1.000	0.000	999.0	Y1

Residual Variances

Y1	0.254	0.046	12.246	0.000
Y2	0.092	0.055	11.026	0.000
Y3	0.340	0.055	12.172	0.000
Y4	0.405	0.045	9.330	0.000
Y5	0.119	0.030	3.892	0.000
Y6	0.381	0.036	7.805	0.000

STDY Standardization

	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
F BY				
Y1	0.864	0.018	46.490	0.000
Y2	0.953	0.020	46.487	0.000
Y3	0.819	0.020	40.474	0.000
Y4	0.771	0.022	34.545	0.000
Y5	0.938	0.021	45.729	0.000
Y6	0.787	0.021	36.828	0.000
Intercepts				
Y1	4.899	0.228	21.483	0.000
Y2	5.630	0.260	21.687	0.000
Y3	5.288	0.245	21.601	0.000
Y4	4.582	0.214	21.366	0.000
Y5	4.497	0.211	21.331	0.000
Y6	3.984	0.189	21.072	0.000
Variances				
F	1.000	0.000	999.000	999.000
Residual Variances				
Y1	0.254	0.046	12.246	0.000
Y2	0.092	0.055	11.026	0.000
Y3	0.340	0.055	12.172	0.000
Y4	0.405	0.045	9.330	0.000
Y5	0.119	0.030	3.892	0.000
Y6	0.381	0.036	7.805	0.000

STD Standardization

	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
F BY				
Y1	0.470	0.050	9.340	0.000
Y2	0.458	0.044	10.309	0.000
Y3	0.435	0.046	9.405	0.000
Y4	0.640	0.046	13.936	0.000
Y5	0.773	0.041	19.054	0.000
Y6	0.759	0.046	16.387	0.000
Intercepts				
Y1	4.004	0.052	77.461	0.000
Y2	4.122	0.046	89.012	0.000
Y3	3.976	0.048	83.604	0.000
Y4	3.840	0.053	72.445	0.000
Y5	3.696	0.052	71.099	0.000

Y6	3.560	0.057	62.995	0.000
Variances				
F	1.000	0.000	999.000	999.000
Residual Variances				
Y1	0.254	0.046	12.246	0.000
Y2	0.092	0.055	11.026	0.000
Y3	0.340	0.055	12.172	0.000
Y4	0.405	0.045	9.330	0.000
Y5	0.119	0.030	3.892	0.000
Y6	0.381	0.036	7.805	0.000

R-SQUARE

Observed Variable	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
Y1	0.746	0.055	8.368	0.000
Y2	0.908	0.055	19.089	0.000
Y3	0.660	0.055	7.534	0.000
Y4	0.595	0.045	6.215	0.000
Y5	0.881	0.030	17.476	0.000
Y6	0.619	0.036	7.239	0.000

0

QUALITY OF NUMERICAL RESULTS

Condition Number for the Information Matrix 0.167E-02
(ratio of smallest to largest eigenvalue)

MODEL MODIFICATION INDICES

NOTE: Modification indices for direct effects of observed dependent variables regressed on covariates may not be included. To include these, request MODINDICES (ALL).

Minimum M.I. value for printing the modification index 10.000

		M.I.	E.P.C.	Std E.P.C.	StdYX E.P.C.
WITH Statements					
Y2	WITH Y1	63.008	0.202	0.202	0.529
Y3	WITH Y1	39.244	0.170	0.170	0.414
Y3	WITH Y2	74.543	0.201	0.201	0.575
Y5	WITH Y1	28.257	-0.110	-0.110	-0.585
Y5	WITH Y2	32.336	-0.105	-0.105	-0.653
Y4	WITH Y3	25.582	-0.096	-0.096	-0.558
Y5	WITH Y4	17.318	0.092	0.092	0.608
Y6	WITH Y2	23.861	-0.111	-0.111	-0.437
Y6	WITH Y5	86.280	0.253	0.253	1.914

RESULTS SAVING INFORMATION

Order of data

Parameter estimates
(saved in order shown in Technical 1 output)
Standard errors
(saved in order shown in Technical 1 output)

```
    StdYX standardized coefficients
     (saved in order shown in Technical 1 output)
    Standard errors for StdYX standardized coefficients
     (saved in order shown in Technical 1 output)
    StdY standardized coefficients
     (saved in order shown in Technical 1 output)
    Standard errors for StdY standardized coefficients
     (saved in order shown in Technical 1 output)
    Std standardized coefficients
     (saved in order shown in Technical 1 output)
    Standard errors for Std standardized coefficients
     (saved in order shown in Technical 1 output)
    Chi-square : Value
    Chi-square : Degrees of Freedom
    Chi-square : P-Value
    CFI
    TLI
    H0 Loglikelihood
    H1 Loglikelihood
    Number of Free Parameters
    Akaike (AIC)
    Bayesian (BIC)
    Sample-Size Adjusted BIC
    RMSEA : Estimate
    RMSEA : Low CI
    RMSEA : High CI
    RMSEA : Probability
    SRMR
    Condition Number

  Save file
    C:\Users\Suthep\Documents\PP.txt

  Save file format          Free


DIAGRAM INFORMATION

  Use View Diagram under the Diagram menu in the Mplus Editor to view the diagram.
  If running Mplus from the Mplus Diagrammer, the diagram opens automatically.

  Diagram output
    c:\users\suthep\documents\mptext1.dgm

     Beginning Time:  23:38:03
        Ending Time:  23:38:04
       Elapsed Time:  00:00:01


MUTHEN & MUTHEN
3463 Stoner Ave.
Los Angeles, CA  90066

Tel: (310) 391-9971
Fax: (310) 391-8971
Web: www.StatModel.com
Support: Support@StatModel.com

Copyright (c) 1998-2019 Muthen & Muthen
```

c:\users\suthep\documents\mptext1.out

```
Mplus VERSION 8.3
MUTHEN & MUTHEN
01/12/2024  12:24 PM

INPUT INSTRUCTIONS

  TITLE:  CFA

  DATA:
    FILE IS "C:\Users\Suthep\Documents\TEP02 -CAL.txt";

  VARIABLE:
    NAMES ARE Y2 Y3 Y4 Y5 Y6;
    USEVARIABLES ARE Y2 Y3 Y4 Y5 Y6;

  ANALYSIS:
    TYPE IS GENERAL;
    ESTIMATOR IS ML;
    ITERATIONS = 1000;
    CONVERGENCE = 0.00005;

  MODEL:
    F BY Y2-Y6;
    Y2 WITH Y3;
    Y5 With Y3;
    Y6 WITH Y3;
    Y4 WITH Y5;

 OUTPUT:  SAMPSTAT MODINDICES STANDARDIZED;
 SAVEDATA:
    RESULTS IS C:\Users\Suthep\Documents\HH.txt;



INPUT READING TERMINATED NORMALLY



CFA

SUMMARY OF ANALYSIS

Number of groups                                                 1
Number of observations                                         502

Number of dependent variables                                    5
Number of independent variables                                  0
Number of continuous latent variables                            1

Observed dependent variables

Continuous
   Y2          Y3          Y4          Y5          Y6

Continuous latent variables
   F


Estimator                                                       ML
Information matrix                                        OBSERVED
Maximum number of iterations                                  1000
Convergence criterion                                  0.500D-04
Maximum number of steepest descent iterations                   20
```

c:\users\suthep\documents\mptext1.out

Input data file(s)
C:\Users\Suthep\Documents\TEP02 -CAL.txt

Input data format FREE

SAMPLE STATISTICS

SAMPLE STATISTICS

Means

Y2	Y3	Y4	Y5	Y6
4.204	4.522	3.176	3.542	3.795

Covariances

	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6
Y2	0.568				
Y3	0.478	0.554			
Y4	0.464	0.476	0.465		
Y5	0.354	0.342	0.385	0.602	
Y6	0.417	0.332	0.345	0.411	0.776

Correlations

	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6
Y2	1.000				
Y3	0.457	1.000			
Y4	0.521	0.542	1.000		
Y5	0.467	0.465	0.446	1.000	
Y6	0.476	0.572	0.543	0.657	1.000

UNIVARIATE SAMPLE STATISTICS

UNIVARIATE HIGHER-ORDER MOMENT DESCRIPTIVE STATISTICS

Variable/ Sample Size	Mean/ Variance	Skewness/ Kurtosis	Minimum/ Maximum	% with Min/Max	20%/60%	Percentiles 40%/80%	Median
Y2	4.204	-0.799	1.000	1.20%	3.000	4.000	4.000
502.000	0.668	1.094	5.000	27.60%	4.000	5.000	
Y3	4.522	-0.801	1.000	0.40%	3.500	4.000	4.000
502.000	0.536	0.862	5.000	25.60%	4.500	5.000	
Y4	3.176	-0.553	1.500	0.80%	3.500	4.000	4.000
502.000	0.565	0.218	5.000	19.60%	4.000	4.500	
Y5	3.542	-0.507	1.000	0.80%	3.000	4.000	4.000
502.000	0.702	0.203	5.000	21.20%	4.000	5.000	
Y6	3.795	-0.543	1.000	0.80%	3.000	3.500	4.000
502.000	0.676	0.378	5.000	11.60%	4.000	4.500	

THE MODEL ESTIMATION TERMINATED NORMALLY

MODEL FIT INFORMATION

Number of Free Parameters 15

Loglikelihood

H0 Value	-1213.590
H1 Value	-1164.291

Information Criteria

Akaike (AIC)	2457.180
Bayesian (BIC)	2510.002
Sample-Size Adjusted BIC (n* = (n + 2) / 24)	2462.450

Chi-Square Test of Model Fit

Value	1.637
Degrees of Freedom	3
P-Value	0.6511

RMSEA (Root Mean Square Error Of Approximation)

Estimate	0.000
90 Percent C.I.	1.000
Probability RMSEA <= .05	0.055

CFI/TLI

CFI	1.000
TLI	1.000

Chi-Square Test of Model Fit for the Baseline Model

Value	633.138
Degrees of Freedom	10
P-Value	0.0642

SRMR (Standardized Root Mean Square Residual)

Value	0.007

MODEL RESULTS

		Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
F	BY				
	Y2	1.000	0.000	999.000	999.000
	Y3	1.003	0.078	12.880	0.000
	Y4	0.950	0.081	11.753	0.000
	Y5	0.910	0.097	9.432	0.000
	Y6	0.950	0.094	10.113	0.000
Intercepts					
	Y2	4.004	0.052	77.460	0.000

Y3	4.122	0.046	89.012	0.000
Y4	3.976	0.048	83.604	0.000
Y5	3.840	0.053	72.445	0.000
Y6	3.696	0.052	71.099	0.000
Variances				
F	0.373	0.057	6.543	0.000
Residual Variances				
Y2	0.295	0.033	8.992	0.000
Y3	0.161	0.024	6.807	0.000
Y4	0.228	0.027	8.556	0.000
Y5	0.393	0.043	9.135	0.000
Y6	0.339	0.039	8.701	0.000

STANDARDIZED MODEL RESULTS

STDYX Standardization

	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
F BY				
Y2	0.814	0.034	23.941	0.000
Y3	0.897	0.048	18.687	0.000
Y4	0.863	0.036	23.952	0.000
Y5	0.815	0.044	18.552	0.000
Y6	0.885	0.043	20.581	0.000
Intercepts				
Y2	4.899	0.228	21.483	0.000
Y3	5.630	0.260	21.687	0.000
Y4	5.288	0.245	21.601	0.000
Y5	4.582	0.214	21.366	0.000
Y6	4.497	0.211	21.331	0.000
Variances				
F	1.000	0.000	999.000	999.000
Residual Variances				
Y2	0.337	0.051	8.669	0.000
Y3	0.195	0.047	6.353	0.000
Y4	0.235	0.050	8.111	0.000
Y5	0.329	0.059	9.522	0.000
Y6	0.219	0.058	8.707	0.000

STDY Standardization

	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
F BY				
Y2	0.814	0.034	21.954	0.000
Y3	0.836	0.028	29.606	0.000
Y4	0.772	0.032	23.952	0.000
Y5	0.664	0.044	14.982	0.000
Y6	0.706	0.041	17.337	0.000
Intercepts				
Y2	4.899	0.228	21.483	0.000
Y3	5.630	0.260	21.687	0.000

Y4	5.288	0.245	21.601	0.000
Y5	4.582	0.214	21.366	0.000
Y6	4.497	0.211	21.331	0.000
Variances				
F	1.000	0.000	999.000	999.000
Residual Variances				
Y2	0.441	0.051	8.669	0.000
Y3	0.300	0.047	6.353	0.000
Y4	0.404	0.050	8.111	0.000
Y5	0.560	0.059	9.522	0.000
Y6	0.501	0.058	8.707	0.000

STD Standardization

	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
F BY				
Y2	0.611	0.047	13.086	0.000
Y3	0.612	0.040	15.176	0.000
Y4	0.581	0.043	13.661	0.000
Y5	0.556	0.052	10.725	0.000
Y6	0.581	0.050	11.679	0.000
Intercepts				
Y2	4.004	0.052	77.460	0.000
Y3	4.122	0.046	89.012	0.000
Y4	3.976	0.048	83.604	0.000
Y5	3.840	0.053	72.445	0.000
Y6	3.696	0.052	71.099	0.000
Variances				
F	1.000	0.000	999.000	999.000
Residual Variances				
Y2	0.295	0.033	8.992	0.000
Y3	0.161	0.024	6.807	0.000
Y4	0.228	0.027	8.556	0.000
Y5	0.393	0.043	9.135	0.000
Y6	0.339	0.039	8.701	0.000

R-SQUARE

Observed Variable	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
Y2	0.663	0.051	18.007	0.000
Y3	0.805	0.047	17.127	0.000
Y4	0.745	0.050	14.906	0.000
Y5	0.671	0.059	11.373	0.000
Y6	0.781	0.058	13.646	0.000

QUALITY OF NUMERICAL RESULTS

Condition Number for the Information Matrix (ratio of smallest to largest eigenvalue)	0.849E-02

MODEL MODIFICATION INDICES

NOTE: Modification indices for direct effects of observed dependent variables regressed on covariates may not be included. To include these, request MODINDICES (ALL).

Minimum M.I. value for printing the modification index 10.000

		M.I.	E.P.C.	Std E.P.C.	StdYX E.P.C.
WITH Statements					
Y2	WITH Y3	14.778	0.086	0.086	0.448
Y5	WITH Y3	13.495	-0.087	-0.087	-0.347
Y6	WITH Y3	12.993	-0.085	-0.085	-0.362
Y4	WITH Y5	96.822	0.273	0.273	0.750

RESULTS SAVING INFORMATION

Order of data

Parameter estimates
(saved in order shown in Technical 1 output)
Standard errors
(saved in order shown in Technical 1 output)
StdYX standardized coefficients
(saved in order shown in Technical 1 output)
Standard errors for StdYX standardized coefficients
(saved in order shown in Technical 1 output)
StdY standardized coefficients
(saved in order shown in Technical 1 output)
Standard errors for StdY standardized coefficients
(saved in order shown in Technical 1 output)
Std standardized coefficients
(saved in order shown in Technical 1 output)
Standard errors for Std standardized coefficients
(saved in order shown in Technical 1 output)
Chi-square : Value
Chi-square : Degrees of Freedom
Chi-square : P-Value
CFI
TLI
H0 Loglikelihood
H1 Loglikelihood
Number of Free Parameters
Akaike (AIC)
Bayesian (BIC)
Sample-Size Adjusted BIC
RMSEA : Estimate
RMSEA : Low CI
RMSEA : High CI
RMSEA : Probability
SRMR
Condition Number

Save file
C:\Users\Suthep\Documents\HH.txt

Save file format Free

DIAGRAM INFORMATION

Use View Diagram under the Diagram menu in the Mplus Editor to view the diagram.

If running Mplus from the Mplus Diagrammer, the diagram opens automatically.

Diagram output
c:\users\suthep\documents\mptext1.dgm

Beginning Time: 12:24:53
Ending Time: 12:24:53
Elapsed Time: 00:00:00

MUTHEN & MUTHEN
3463 Stoner Ave.
Los Angeles, CA 90066

Tel: (310) 391-9971
Fax: (310) 391-8971
Web: www.StatModel.com
Support: Support@StatModel.com

Copyright (c) 1998-2019 Muthen & Muthen

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๒๗๔

๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนเวฬุวันวิทยา

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว๐๒๗๕

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าสีดาวิทยา

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๑๐๒๗๙

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าเสียว

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว๐๒๗๕

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองจำปาขัน

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๑๐๒๗๕

๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนคุรุราษฎร์สามัคคี

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๑๐๒๗๕

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนจตุรคามพัฒนา

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว๐๖๗๕

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมะยาง

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๑๐๒๗/๕

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขวาทุ่ง

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๑๐๒๗๔

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านเมืองหงส์

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว๗๕

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดงบัง (พิกุลศึกษาคาร)

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๑๔๙๘

ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน

เจริญพร ดร.สุวัฒนพงษ์ ร่มศรี

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ก ๐๕๔๘

๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน

เจริญพร นายจักราช หินซุย

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๕๙๘

๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน

เจริญพร นายภาราดร จันทพันธ์

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๕๔๘

๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน

เจริญพร นายสุริยา จันดาหงส์

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๕๙๘

๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน

เจริญพร นายนิตินัย คำจันทร์

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๕๔๗

๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน

เจริญพร ดร.สาธกา ตาลชัย

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ ๑๐๕๙๕

๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน

เจริญพร ดร.เพิ่มพูน ร่มศรี

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๕๙๘

๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน

เจริญพร ดร.อภิชาติ ประสิทธิ์นอก

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๕๘๘

๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน

เจริญพร นายภูวนาท คำพมัย

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลสงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๕๔๙

๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน

เจริญพร นายเกรียงไกร ทานะเวช

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTLON OF MORAL AND ETHIACAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเมธีวัชราภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๘-๔๗๘๖-๘๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๓-๕๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๐๕๑

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร ดร.ปองภพ ภูจอมจิตร

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTION OF MORAL AND ETHICAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๘-๔๗๘๖-๗๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๐๕๑

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTION OF MORAL AND ETHICAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๘-๔๗๘๖-๗๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๘๑๗/ว ๐๐๕๑

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTION OF MORAL AND ETHICAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๘-๔๗๘๖-๗๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๐๕๑

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เรียน พระครูชัยรัตนากร, ดร. รก.เจ้าคณะตำบลในเมือง

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTION OF MORAL AND ETHICAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๘-๔๗๘๖-๗๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๔๗

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เรียน พระมหาอำนวย มหาวีโร, ดร. เจ้าอาวาสวัดสุทัศน์

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTION OF MORAL AND ETHICAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๘-๔๗๘๖-๗๖๓๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลคางสาม
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘ โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.mbu.ac.th

ที่ อา ๗๙๑๗/ว ๒๕๖๖

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)
เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก ดวงชาทม

ด้วย นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๗๕๐๕๓๒๐๐๖ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR PROMOTION OF MORAL AND ETHICAL CONDUCTS OF THE STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๑๑
นักศึกษา ๐๘-๔๗๘๖-๗๖๓๒

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายเธียรประคัลภ์ เอื้อมสุวรรณ
วันเกิด 26 ธันวาคม 2531
สถานที่เกิด บ้านเลขที่ 194 หมู่ 3ตำบลหัวช้าง อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด 45180
ที่อยู่ปัจจุบัน 14 ซอย 9 ถนนสุริยเดชบำรุง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
สถานที่ทำงาน โรงเรียนขัติยะวงษา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนขัติยะวงษา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2551	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2557	ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2559	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน
พ.ศ. 2567	หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย